BBC

CAROL
wybiera pachnące
kwiaty

ALAN
radzi, jak ratować
bukszpany

JOE
projektuje rabatę
dla **zapylaczy**

Lipiec/Sierpień 4 (34)/2020

Gardeners' World

EDYCJA POLSKA

Gdy COVID-19 niesie ze sobą chaos i daje nam odczuć, że nie panujemy nad sytuacją, coraz istotniejsza staje się rola ogrodów – uważa **Monty**

Łąka
w wielkim mieście

Cuda świata
PODRÓŻE
dla miłośników ogrodów

8 roślin
na wyspę bezludną

Ogrodnictwo
kluczem do dobrego zdrowia psychicznego

Lubimy lato
za egzotyczne wakacje w ogrodzie

● Lawendy ● Dalie ● Jeżówki ● Funkie ● Kolorowe doniczkowe

Lipiec-sierpień 4/2020
cena 14,90 zł (w tym 8% VAT)
ISSN 2391-8381 Indeks 403636
9 772391 838104 04

SZKÓŁKI KUROWSCY

roślina ozdobne

60 zielonych LAT

Nasze nowe odmiany hortensji i wiele, wiele więcej...

HYDRANGEA ARBORESCENS 'PINK ANNABELLE'®
Hortensja krzewiasta 'Pink Annabelle'®

HYDRANGEA PANICULATA 'POLESTAR'®
Hortensja bukietowa 'Polestar'®

BUDDLEJA ROCKETSTAR 'INDIGO'®
Budleja Rocketstar 'Indigo'®

CALYCANTHUS 'APHRODITE'®
Kielichowiec 'Aphrodite'®

BERBERIS THUNBERGII 'RED CLOUD'
Berberys Thunberga 'Red Cloud'

SZKÓŁKI KUROWSCY, ul. Kurowska 105, 24-130 Końskowola, tel +48 81 881 62 13, info@kurowski.pl **www.kurowski.pl**

eprasa.pl aadadc1a76

Drodzy czytelnicy!

Nasze licencyjne pismo „Gardeners' World. Edycja Polska" zachowuje całą wartościową treść i atrakcyjną formę edytorską brytyjskiego oryginału „Gardeners' World".

Raz na dwa miesiące dzielimy się z wami naszymi najlepszymi odkryciami – od inspirujących ogrodów i zachwycających roślin po zakupowe wskazówki i podpowiedzi, co zrobić, aby ogród był zawsze w kwitnącej formie. Jeśli poczujesz, że możemy coś udoskonalić, daj nam znać: to w końcu wasz magazyn :)

Wiele dodatkowych informacji znajdziesz na portalu **www.ZielonyOgrodek.pl**

Nie przegap!

Bieżące i archiwalne numery magazynu zamówisz na www.ulubionykiosk.pl

Prenumerata roczna
74,50 zł (1 numer GRATIS)
Prenumerata dwuletnia
134,10 zł (3 numery GRATIS)
Zamów na: www.avt.pl/prenumerata

Welcome

Lubimy lato... za egzotyczne wakacje w ogrodzie. Nadszedł czas, by w ciepłych promieniach słońca usiąść i wreszcie się nim nacieszyć. Pełnia szczęścia, prawda? Jesteś właśnie tam, gdzie chcesz być! Natura gra teraz najpiękniejszy spektakl: odsłania zarówno beztroskie piękno młodości, jak i spójną dojrzałość i choć wydaje się, że ogród osiągnął zawrotne szczyty perfekcji, to jednocześnie wysyła obietnicę, że da z siebie jeszcze więcej. Jakimi kolorami będzie się w tym roku mienił Twój ogród? Nie ociągaj się z wyborem. Razem z Montym (str. 20) możesz zarządzać jego sezonową zmiennością od początku do końca sezonu, a z nową paletą roślin o zróżnicowanych kolorach – przekształcić go w energetyczny spektakl kwiatowych fajerwerków. Skorzystaj z naszych pomysłów, a będzie przyciągał spojrzenia i zapachem wodził za nos. Carol zdradzi Ci, co musisz wiedzieć, aby wypełnić ogród aromatem od świtu do zmierzchu (str. 84). Czy to nie wystarczająca pokusa, by zostać w nim na całe wakacje? Pamiętaj, że „Ogród to nie miejsce. To podróż". Przeżyj więc fascynującą przygodę na miejscu, a wyjazdy odłóż na kolejny rok, wybierając kierunek z naszej listy fascynujących ogrodów, oszałamiających krajobrazów i miejskich scenerii – 10 obowiązkowych cudów natury, które każdy ogrodnik musi zobaczyć (str. 31).

Sytuacja na świecie jest równie nieprzewidywalna, co pogoda. Po rekordowo chłodnym maju (najzimniejszy od blisko 30 lat) do naszych ogrodów wreszcie zawitało lato. Jednak, jeśli wierzyć ostatnim prognozom pogody, czekają nas chłodne i deszczowe wakacje. Długoterminowe prognozy, ale także i siebie nawzajem lepiej jednak traktować **z dystansem!**

Paweł Romanowski
Redaktor naczelny
pawel.romanowski@avt.pl

#CzasNaCzytanie

Prenumerujesz Gardeners` World. Edycja Polska? Korzystaj z licznych przywilejów! Zaloguj się na swoje konto w panelu prenumeratora (www.avt.pl/uzytkownik) i pobierz ZA DARMO e-wydania kilkudziesięciu czasopism z serii Czas Na Czytanie. Znajdziesz tam m.in. 100 Odpowiedzi na Pytania Ogrodników – e-wydanie specjalne magazynu GW, w którym doświadczeni ogrodnicy udzielają porad dotyczących pielęgnacji ogrodu. Zamów i czytaj bez wychodzenia z domu. Nie masz jeszcze prenumeraty? To najlepszy czas, by ją zamówić!

Eksperci Gardeners' World

Monty Don
Ogrodnik-samouk, główny prowadzący Gardeners` World. Entuzjasta psów i upraw ekologicznych, z czytelnikami spotyka się w swoim ogrodzie w Longmeadow.

Carol Klein
Ogrodniczka, łączy występy w telewizji z pisaniem i obowiązkami w jej własnym ogrodzie w Glebe Cottage. Inspiruje nas niezwykłą energią i bogatym doświadczeniem.

Alan Titchmarsh
Autor poczytnych poradników i kilku programów telewizyjnych. Dzieli się bogactwem wiedzy o uprawie roślin, dba o swoje grządki w Hampshire.

Joe Swift
Nagradzany projektant ogrodów, prowadzi pracownię w Londynie. Pisze o wszystkich aspektach ogrodnictwa, dla nas projektuje kwiatowe rabaty.

Adam Frost
Utytułowany architekt krajobrazu, zdobywca wielu nagród na Chelsea Flower Show. Pokazuje, że pielęgnacja ogrodu wcale nie musi być skomplikowana.

eprasa.pl aadadc1a76

SPIS TREŚCI

lipiec-sierpień 2020

LUBIMY

6 Lato
Za egzotyczne wakacje w ogrodzie
Eksperci polecają
14 Wonną lawendę
16 Dalie kaktusowe

INSPIRACJE

20 Lato utracone i odnalezione
Ogród Monty'ego
25 Funkie wychodzą z cienia
Historia, uprawa, odmiany
31 Podróże dla miłośników ogrodów
Cuda świata
38 W zgodzie z naturą
Ogród czytelnika
40 Łąka kwietna
W mieście
Miejskie ogrody
46 Spokojny balkon
50 Miejska oaza
53 Idealne dla zapylaczy
Rabata Joego
58 Kolorowe rośliny doniczkowe
Ogród w domu
64 Jednoroczne pnącza
Pełne kolorów
70 Zielona ściana
Projekt na weekend
Kompozycje w donicach
73 Romantyczna elegancja
77 Atrakcyjne kontrasty
80 Bukszpany
Sposoby Alana na problemy
100 Perfekcyjne patio
Przestrzeń do wypoczynku
104 Dzieci w ogrodzie

WŁASNE UPRAWY

112 Mała przestrzeń, wielki smak

DR OGRODNIK

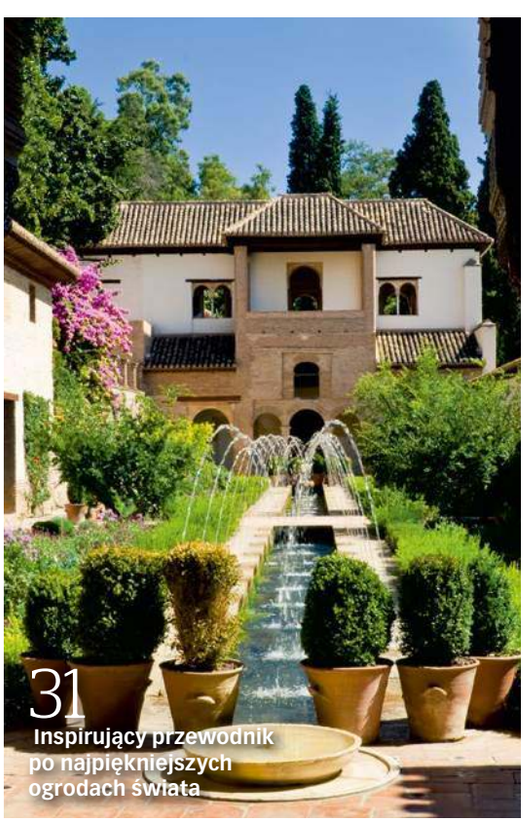
117 Rozwiązania letnich problemów

FELIETONY

18 Cały Monty
126 Opowieści Titchmarsha

20
Monty radzi, co uprawiać, by ogród był pełen kolorów także pod koniec lata

31
Inspirujący przewodnik po najpiękniejszych ogrodach świata

58
Wprowadź kolor do wnętrza swojego domu

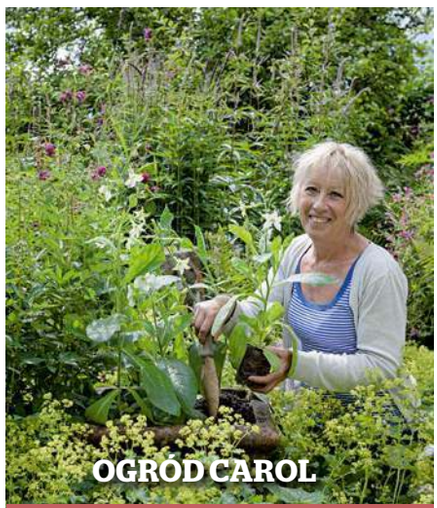
eprasa.pl aadadc1a76

TEMATY Z OKŁADKI

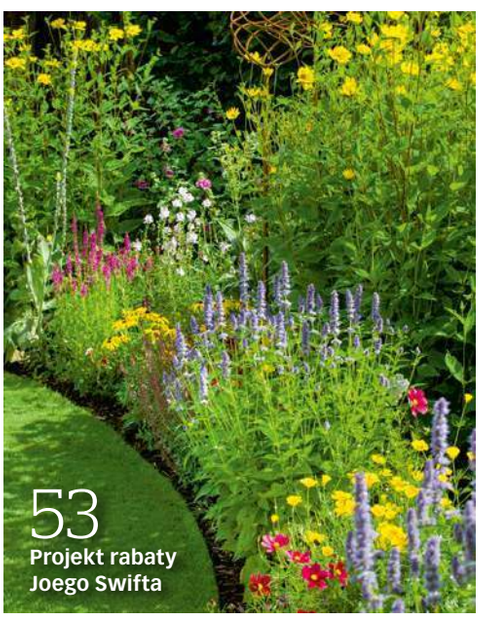
40 18
31 122
90
6

Zdjęcie: Jason Ingram

OGRÓD CAROL

84 24 godziny zapachu
90 Rośliny na bezludną wyspę
96 Moje największe ogrodnicze błędy

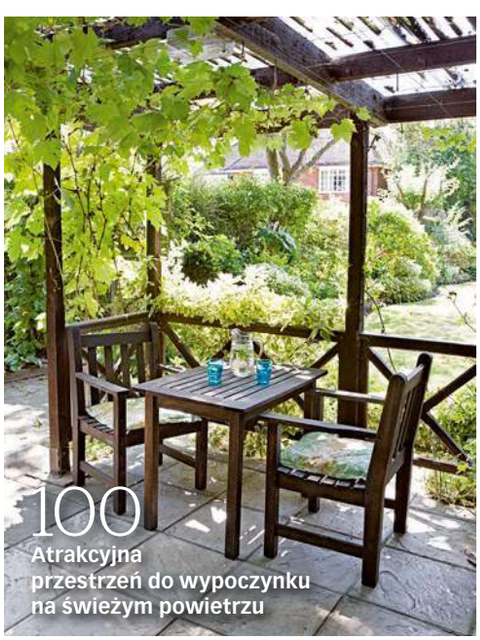
53 Projekt rabaty Joego Swifta

64 Kolorowe pnącza – najlepsza dwunastka Toma Browna

80 Jak ratować bukszpany – sprawdzone sposoby i gatunki na zastępstwo

100 Atrakcyjna przestrzeń do wypoczynku na świeżym powietrzu

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

PRENUMERATA s. 76

Plan działań latem

SPRAWY DO ZROBIENIA

106 4 sposoby na podlewanie w czasie urlopu
108 Oszczędnie korzystaj z wody
109 Przytnij glicynię
110 Wysiej nawozy zielone
111 Uprawiaj pomidory

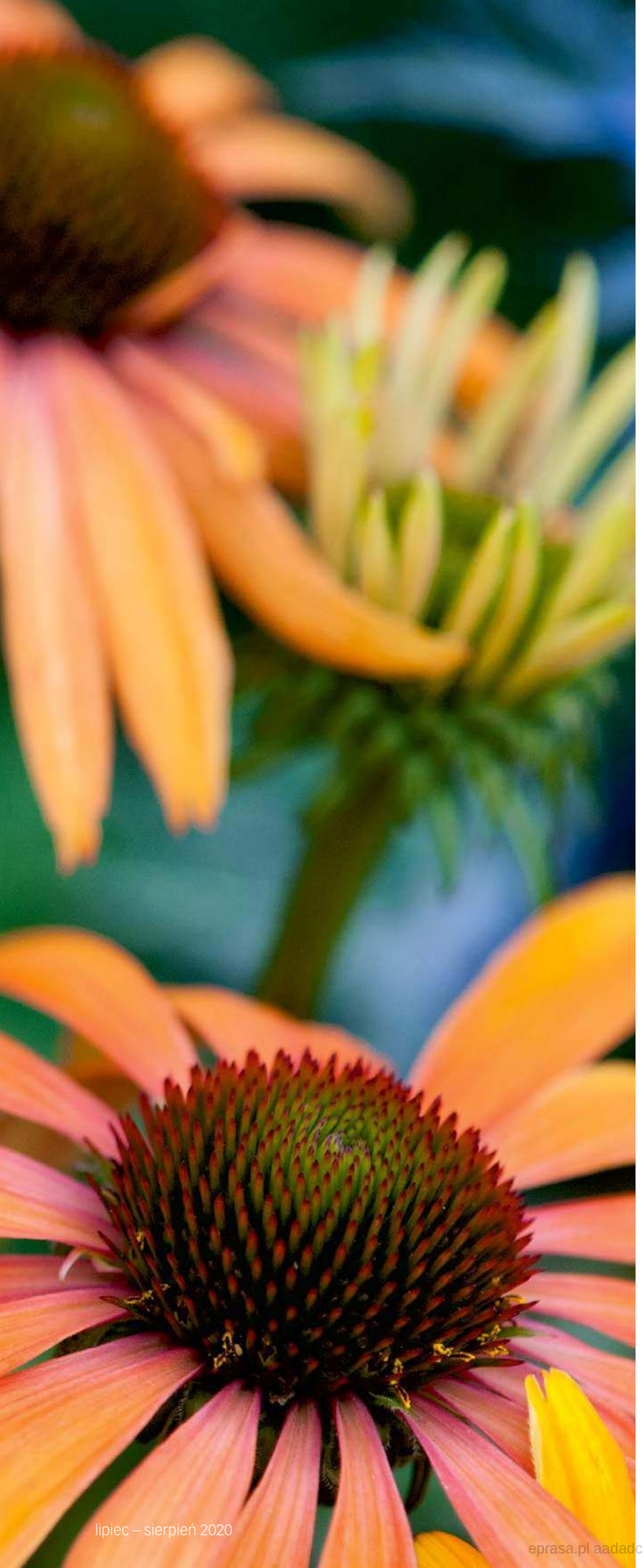
eprasa.pl aadadc1a76

Lubimy lato

za egzotyczne wakacje w ogrodzie

eprasa.pl aadadc1a76

We wszystkich pociągach

są wolne miejsca, drogi są trochę mniej zatłoczone, a zakupy wydają się nieco mniej męczące. Co się dzieje? Powiem wam: jest lato i wiele osób korzysta z odległych plaż i niezliczonych przyjemności oferowanych przez halę odlotów lotniska w Luton. Trwa sezon wakacyjny i wiele ogrodów pozostawionych jest samym sobie. Ja zawsze w tym miesiącu staram się nigdzie nie wyjeżdżać, aby nacieszyć się słońcem (trzymajcie kciuki), kwiatami, ciepłymi wieczorami i nieuniknioną klęską urodzaju cukinii. Ogranicz ślad węglowy i zostań latem w swoim ogrodzie!

Tekst James Alexander-Sinclair

GWIAZDA MIESIĄCA

Jeżówka purpurowa (*Echinacea purpurea*) 'Rainbow Marcella'

Kiedy po raz pierwszy zobaczyłem tę roślinę, natychmiast przypomniały mi się brzoskwinie z puszki w niszczącym zęby syropie, które jadłem od czasu do czasu, gdy byłem uczniem. Zwykle na talerzu towarzyszyło im skondensowane mleko, ale kubki smakowe ośmiolatka potrafią wiele wybaczyć. Zostawmy jednak szkolne obiady … Większość jeżówek, które wcześniej widziałeś, była biała lub różowa, więc tym razem jest o czym rozmawiać. Posadź ją na słonecznej letniej rabacie z dużą ilością czerwieni, fioletów i żółci, a Twój ogród będzie przyciągał spojrzenia.

Najlepiej rośnie w cieplejszych, bardziej osłoniętych częściach kraju. Nadaje się na kwiat cięty, a ptaki chętnie korzystają z jej główek nasiennych.
Wysokość x Szerokość 50 cm x 40 cm

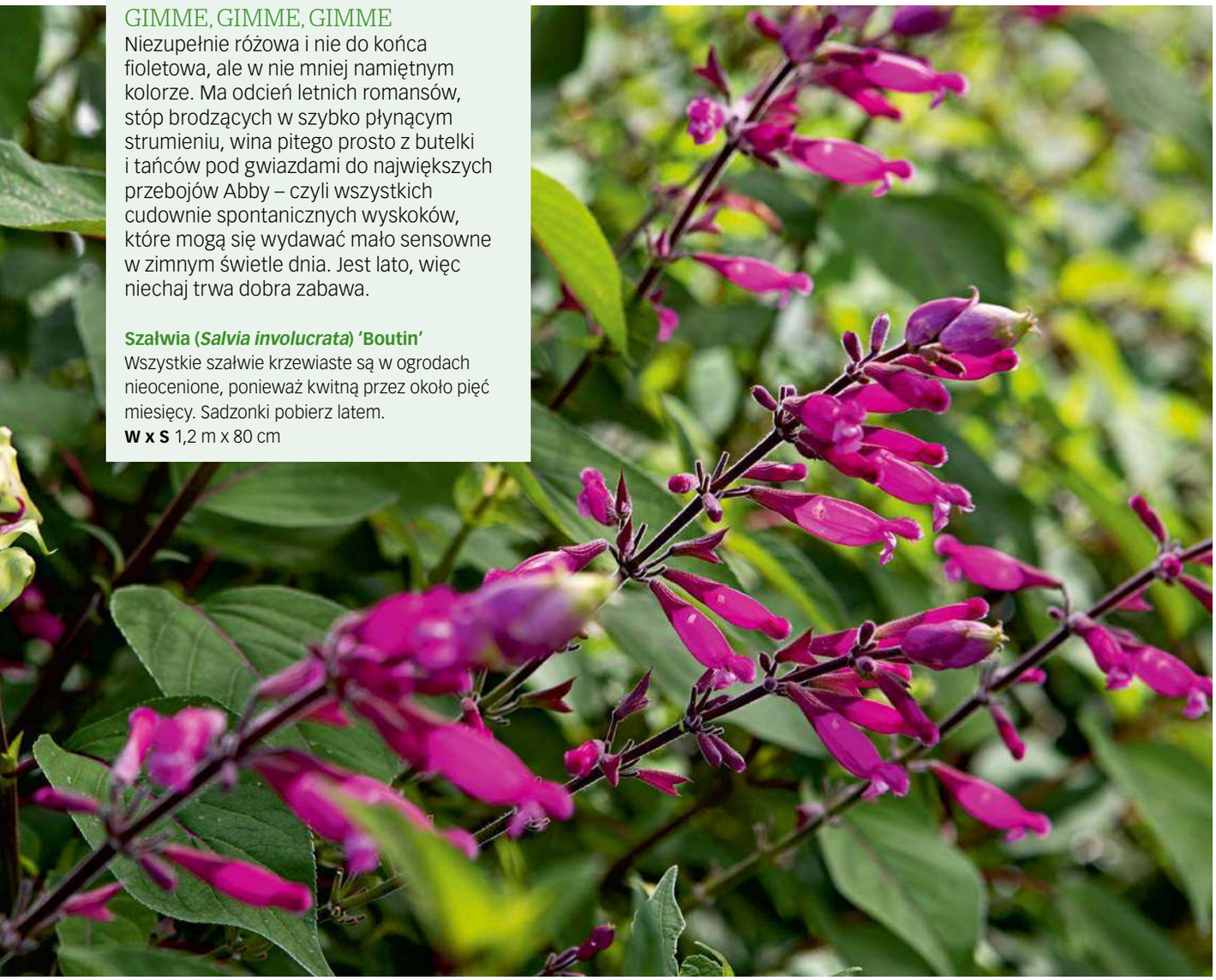
ZDJĘCIA: TORIE CHUGG

eprasa.pl aadadc1a76

GIMME, GIMME, GIMME

Niezupełnie różowa i nie do końca fioletowa, ale w nie mniej namiętnym kolorze. Ma odcień letnich romansów, stóp brodzących w szybko płynącym strumieniu, wina pitego prosto z butelki i tańców pod gwiazdami do największych przebojów Abby – czyli wszystkich cudownie spontanicznych wyskoków, które mogą się wydawać mało sensowne w zimnym świetle dnia. Jest lato, więc niechaj trwa dobra zabawa.

Szałwia (*Salvia involucrata*) 'Boutin'
Wszystkie szałwie krzewiaste są w ogrodach nieocenione, ponieważ kwitną przez około pięć miesięcy. Sadzonki pobierz latem.
W x S 1,2 m x 80 cm

NIEBIESKA SYMFONIA

Nigdy nie lekceważ urody hortensji o płaskich kwiatostanach. Niektórzy ludzie śmieją się szyderczo mówiąc, że są niemodne i staroświeckie, ale omija ich niemała przyjemność. Ze swoimi dużymi, silnymi liśćmi i bezproblemowymi kwiatami (które pięknie zasychają), te hortensje świetnie sprawdzają się na obwódkach, w donicach lub jako żywopłot. Tratatam!

Hortensja ogrodowa (*Hydrangea macrophylla*) 'Mariesii Perfecta'
Podlewaj ją obficie (wskazówka ukryta jest w nazwie Hyndrangea – wodny krzew) podczas suchych dni. Niebieskie kwiaty mają krzewy rosnące w kwaśnej ziemi (pH 5,5).
W x S 1,2 m x 1,2 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

ŻAR TROPIKÓW

Przynieś maczetę – czas na imprezę w dżungli! Duże, wyraziste liście egzotycznych roślin właśnie teraz wyglądają najlepiej, bo w pełni korzystają ze słońca. Szybko rosnące paciorecznik o atrakcyjnych kwiatach pod koniec sezonu dostarczają przedmieściom subtropikalnego żaru.

Paciorecznik (*Canna*) 'Panache'
Potrzebuje dużo wody i dużo dobroci z ziemi. Po pierwszych przymrozkach wykop kłącza i przechowuj w szopie nienarażonej na mróz.
W x S 2 m x 75 cm

Krokosmia ogrodowa (*Crocosmia* x *crocosmiiflora*) 'George Davison'
W chłodniejszych miejscach potrzebuje ochrony na zimę, więc ściółkuj ją kompostem lub korą. Wiosną podziel rozrośnięte kępy [w Polsce nie zimuje w gruncie].
W x S 90 cm x 15 cm

pomarańczowe kwiaty widoczne z daleka

eprasa.pl aadadc1a76

KULOODPORNA

Nazwa tej rośliny pochodzi od założycielki *The British Fuchsia Society* (Brytyjskiego Stowarzyszenia Miłośników Fuksji). Lady Boothby była siejącą postrach kobietą, która mieszkała w walijskim zamku i była wielką przyjaciółką królowej Marii. Stowarzyszenie powstało w 1938 r. (ta odmiana została wyhodowana z brazylijskiego gatunku rok później), a Lady Boothby dowodziła nim w czasie wojny. W latach pięćdziesiątych społeczeństwo rozkwitało i przyczyniło się do wielkiej popularności tej niezwykle lubianej rośliny.

Fuksja (*Fuchsia*) 'Lady Boothby'
Odporna na mróz, więc może pozostać na zewnątrz [w Polsce zimuje tylko w pomieszczeniu]. Łatwa w uprawie i może być prowadzona przy kratownicy lub ogrodzeniu. W miarę możliwości posadź ją w pełnym słońcu.
W x S 2,5 m x 1 m

NA RÓŻOWO

W tym miesiącu skupiamy się na odcieniach różu. To nieomal przypadkowa aranżacja, ponieważ kalibrachoa jest świetną rośliną doniczkową, a ten powojnik jest wspaniałym późno kwitnącym pnączem, który wpadł właśnie w odwiedziny.

Kalibrachoa (*Calibrachoa*) 'Morning Star'
Posadź ją odpowiednio wcześnie, a będzie kwitła przez cztery miesiące. Doskonała do doniczek i na rabaty. Z początkiem kwitnienia zacznij ją nawozić.
W x S 20 cm x 40 cm

Powojnik (*Clematis*) 'Madame Julia Correvon'
To powojnik włoski, dlatego wczesną wiosną należy go mocno przyciąć (do wysokości kolan). **W x S** 3 m x 1,5 m

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl aadadc1a76

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; NEIL HEPWORTH

NA RÓŻOWO

Lubisz różowy? Nie ma nic bardziej różowego od pysznogłówki. Jest tak różowa jak poplamiona winem pościel, bardziej różowa od gumy do żucia, wściekle różowa jak skarpetki, które kupiłem z reklamy zamieszczonej na tylnej okładce Melody Maker'a, kiedy byłem nastolatkiem, lub różowa jak język chomika.

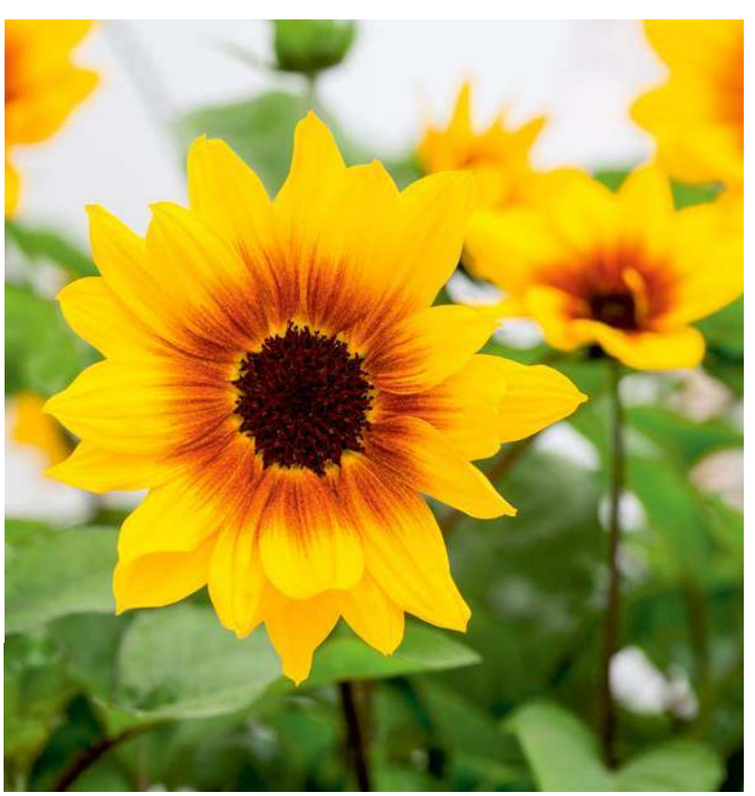
Pysznogłówka (*Monarda*) 'Pink Supreme'
Liście pachną herbatą Earl Grey. Wspaniałe suche kwiatostany, atrakcyjne dla ptaków. Dziel na wiosnę.
W x S 60 cm x 40 cm

Przywrotnik miękki (*Alchemilla mollis*) 'Thriller'
Bardziej wyprostowana odmiana tradycyjnego przywrotnika. Tnij go mocno, aby powstrzymać samosiew i odświeżyć ulistnienie.
W x S 50 cm x 50 cm

NIECH ZAŚWIECI SŁOŃCE

Najsłynniejszą brązowooką dziewczyną jest prawdopodobnie ta z piosenki Vana Morrisona. „Ślizgając się | Wzdłuż wodospadu, z tobą | Moja brązowooka dziewczyno". ("Slipping and sliding, all along the waterfall, with you, my browneyed girl.") Pamiętasz? To rewelacyjny utwór, a w świecie słoneczników jego kwiecista wersja jest równie porywająca. Ciemne oczko na niemal ufarbowanych płatkach szczególnie przypadłoby do gustu w 1967 roku, kiedy piosenka została wydana.

Słonecznik (*Helianthus*) 'Sunbelievable Brown Eyed Girl'
Rozgałęziona i wyjątkowo obficie kwitnąca odmiana. Doskonała do doniczek i na kwiat cięty. **W x S** 60 cm x 60 cm

eprasa.pl aadadc1a76

MALINOWA SŁODYCZ

Mam tyci, tyci problem z tym groszkiem. Będąc dzieckiem wychowanym w latach 60. i 70. dorastałem w przekonaniu, że lody z sosem malinowym były kwintesencją wyrafinowanego deseru. Ale to było w czasach niedostatku żywności, kiedy większość rzeczy smakowała jak tektura. Według mnie ten groszek ma raczej piegi, niż fale malinowego sosu (*ang. ripple*), ale mimo tej drobnej nieścisłości ta stara, wyjątkowa i cudownie pachnąca odmiana nie jest ani o jotę mniej pyszna.

Groszek pachnący (*Lathyrus odoratus*) 'Wiltshire Ripple'
Tak jak w przypadku wszystkich groszków pachnących ścinaj go regularnie, aby uzyskać więcej kwiatów. Dokarmiaj nawozem przez cały sezon.
W x S 1,8 m x 30 cm

TANIEC Z RABATAMI

Wyobraźcie sobie przez chwilę, że krwawnik o płaskich kwiatostanach na pierwszym planie to nie tylko roślina, ale szeroka równina na której tańczą wesoło ubrane kłosowce. Wszystkie synchronicznie wywijają i wirują w tańcu; ich spódnice falują, a błyszczące srebrne guziki migoczą w słońcu.

Kłosowiec (*Agastache*) 'Summer Glow'
Potrzebuje dużo słońca. Podziel go wiosną lub pobierz latem sadzonki. Regularnie usuwaj przekwitnięte kwiatostany.
W x S 70 cm x 30 cm

Krwawnik (*Achillea*) 'Terracotta'
Zimą nie cierpi mieć mokrych korzeni, dlatego bardzo ważny jest dobry drenaż. Stosunkowo krótkowieczny, ale można go wiosną rozmnożyć przez podział.
W x S 80 cm x 30 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

Dobre dla zapylaczy

COŚ DLA PSZCZÓŁEK

To jedno z moich ulubionych letnich połączeń. Bardzo łatwe w pielęgnacji i przyciągające wzrok, szczególnie z domieszką kontrastowej trawy ozdobnej. Idealnie kuliste niebieskie przegorzany, jeżówki w kolorze sorbetu z czarnej porzeczki i okrasa z jednej z najbardziej bezcennych roślin w każdym ogrodzie – wspaniałej werbeny.

Jeżówka (*Echinacea*) 'Vintage Wine'
Ma bardziej przysadziste płatki od innych jeżówek. Potrzebuje dobrej ziemi i nie powinna rosnąć zbyt gęsto. Doskonała dla pszczół i motyli.
W x S 90 cm x 50 cm

Przegorzan tauryjski (*Echinops bannaticus*)
Niezastąpiony dla dzikich zwierząt. Wykop i podziel jego kępy wiosną lub zimą pobierz sadzonki korzeniowe.
W x S 1,5 m x 60 cm

Werbena patagońska (*Verbena bonariensis*)
Łatwa w uprawie, pod warunkiem, że ziemia nie jest zbyt mokra. W dobrych warunkach łatwo się rozsiewa. Po kilku latach usuń starsze rośliny, aby zrobić miejsce dla młodzieży.
W x S 1,8 m x 30 cm

eprasa.pl aadadc1a76

‘Cedar Blue’

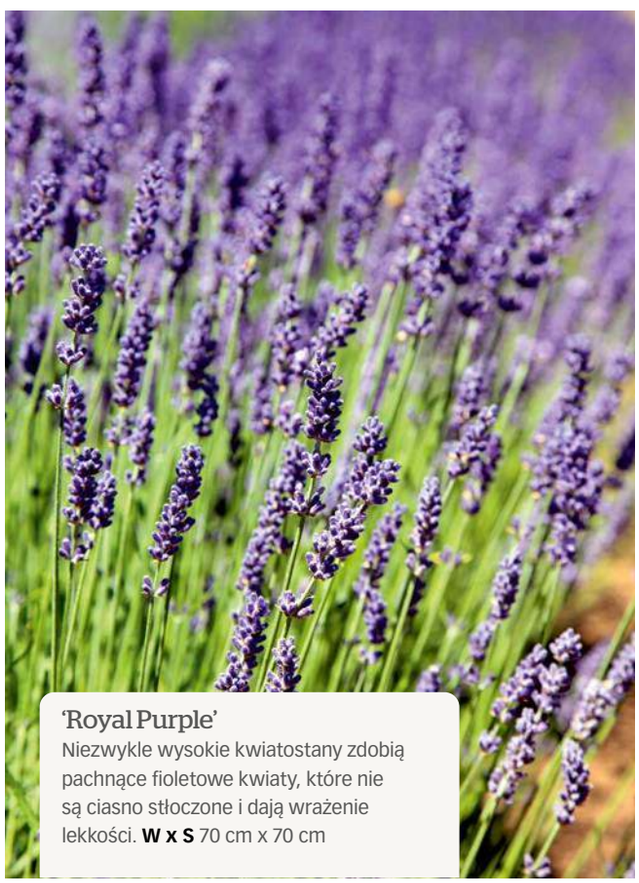
Niezawodna alternatywa dla zmiennej lawendy ‘Hidcote’ z nieznacznie jaśniejszymi kwiatami.
Wysokość x Szerokość 60 cm x 50 cm

‘Beechwood Blue’

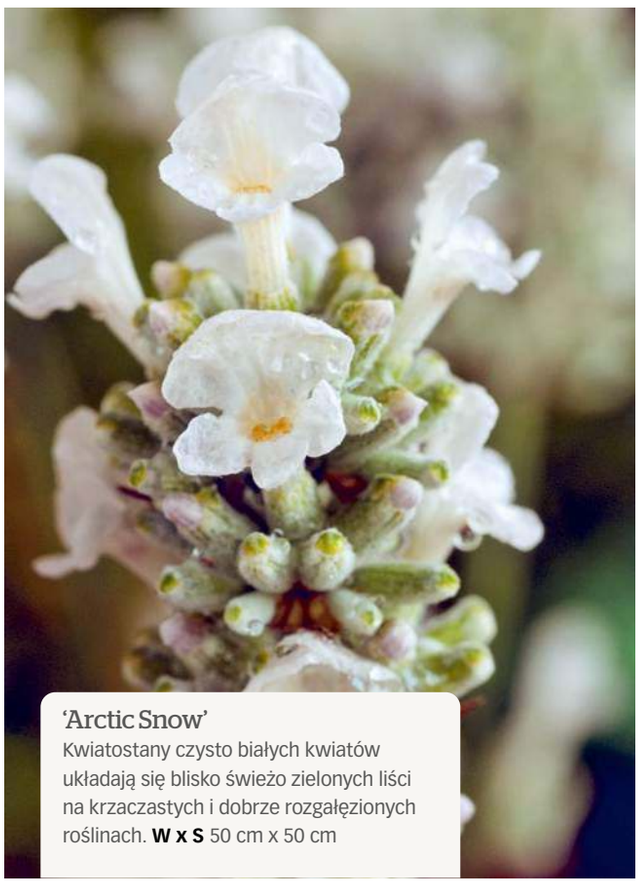
Gęsto upakowane na kwiatostanach, słodko pachnące purpurowoniebieskie kwiaty rozwijają się tuż nad szarozielonymi liśćmi.
W x S 50 cm x 50 cm

‘Royal Purple’

Niezwykle wysokie kwiatostany zdobią pachnące fioletowe kwiaty, które nie są ciasno stłoczone i dają wrażenie lekkości. **W x S** 70 cm x 70 cm

‘Arctic Snow’

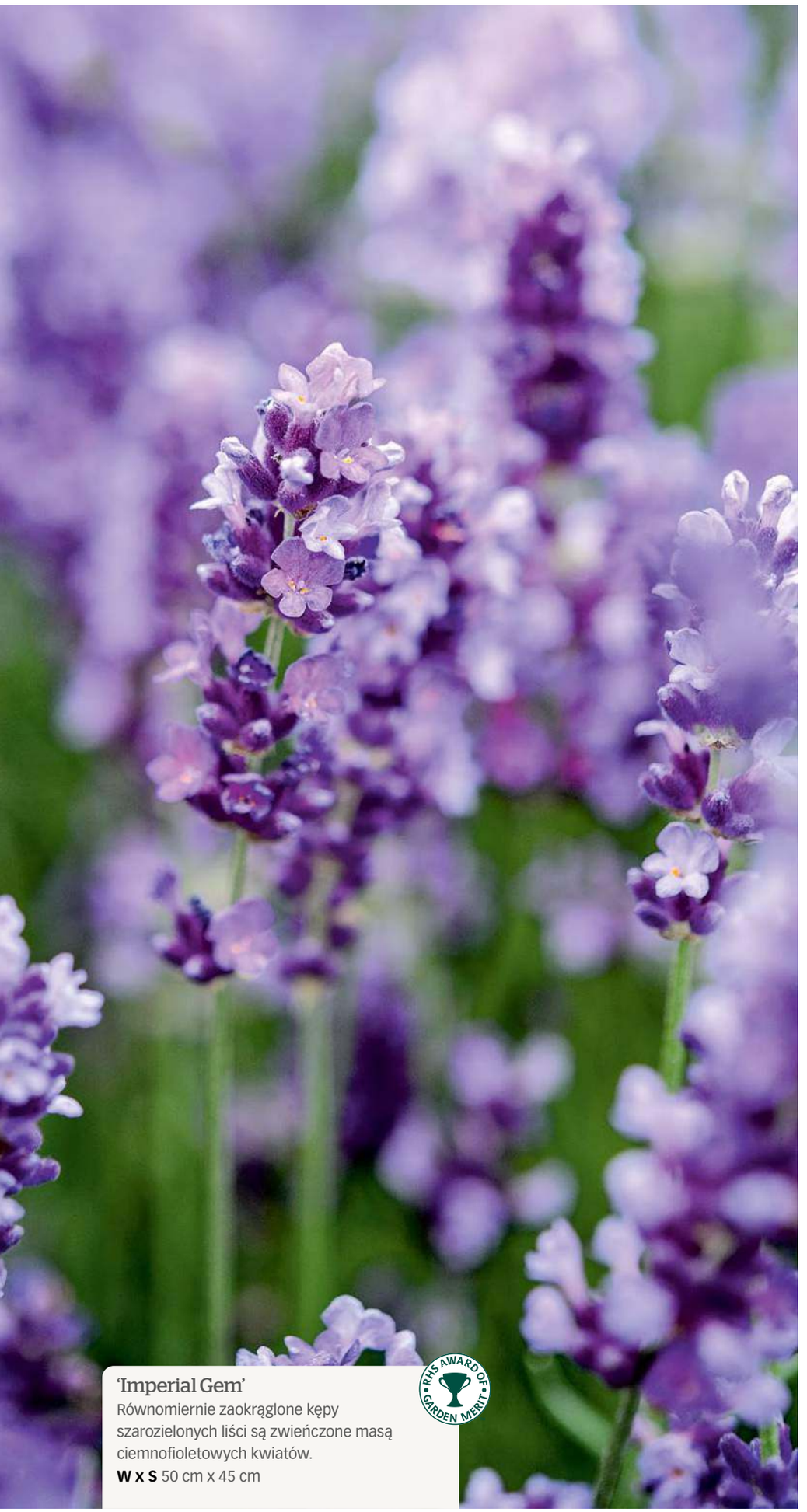
Kwiatostany czysto białych kwiatów układają się blisko świeżo zielonych liści na krzaczastych i dobrze rozgałęzionych roślinach. **W x S** 50 cm x 50 cm

ZDJĘCIA: GETTY/CHRIS BURROWS; FRANCOIS DE HEEL; JOSHUA MCCULLOUGH; JASON INGRAM

Lawenda wąskolistna

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		Cięcie									
					Kwitnienie						

eprasa.pl aadadc1a76

'Imperial Gem'
Równomiernie zaokrąglone kępy szarozielonych liści są zwieńczone masą ciemnofioletowych kwiatów.
W x S 50 cm x 45 cm

RHS AWARD OF GARDEN MERIT

Eksperci polecają

Lawenda wąskolistna

Angielski klimat służy tej cenionej śródziemnomorskiej krzewince, mówi **Graham Rice**

Chociaż pochodzi z południowych krańców Europy, lawendę uprawia się w Anglii od XVI wieku. Surrey, Hertfordshire, a nawet Yorkshire stały się ważnymi ośrodkami jej uprawy, gdzie wykorzystywano lawendę do produkcji aromatów i perfum, a nawet środków antyseptycznych. Lawenda wąskolistna (*Lavandula angustifolia*) osiągnęła tak wysoką jakość, że stała się znacznie cenniejsza niż inne lawendy – uważa się, że to właśnie z niej uzyskuje się najlepszy olejek.

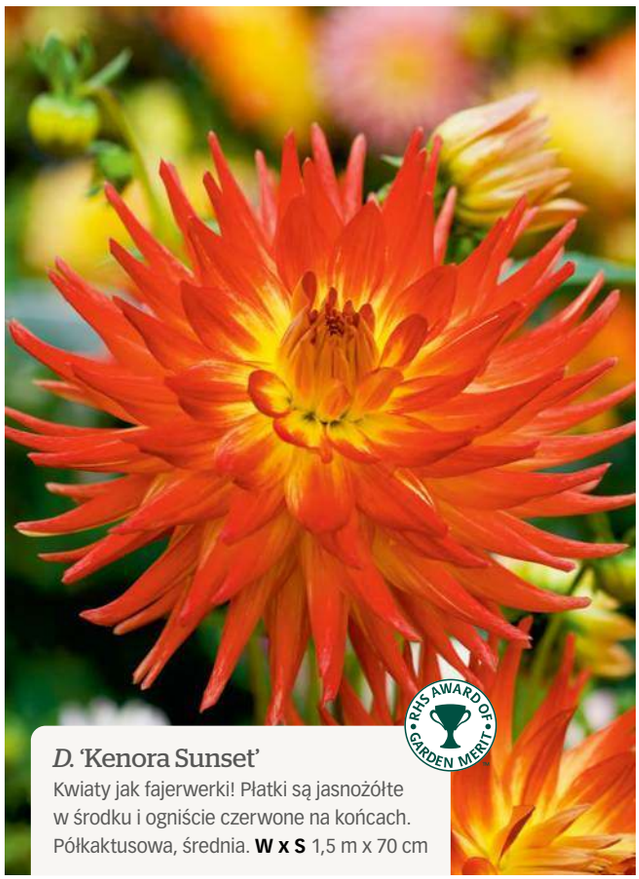
Pomiędzy dwiema wojnami światowymi na lawendzie odbiły się rozwój miast i choroby, ale w ostatnich dziesięcioleciach przyszło ożywienie, a pola lawendy kwitną teraz w wielu częściach kraju.

Jest łatwa w uprawie, dobrze radzi sobie w nasłonecznionych miejscach z przepuszczalną ziemią, ale niezbędne jest coroczne cięcie wyrównujące rośliny. Przycinaj ją silnie każdej wiosny lub w sierpniu, ale unikaj cięcia starszych, sękatych gałęzi, ponieważ właśnie to często powoduje zamieranie roślin.

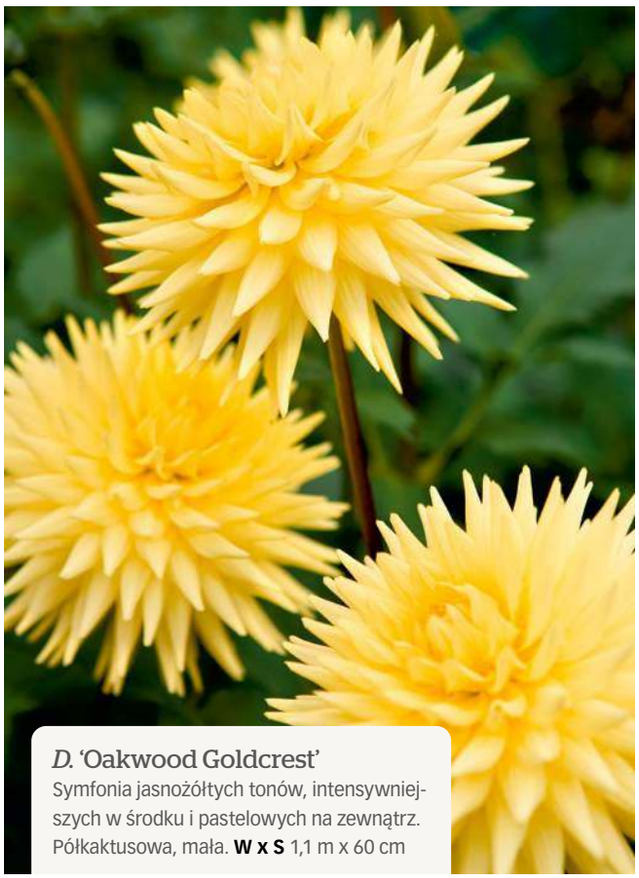
Wyhodowano wiele odmian – niektóre o określonych zastosowaniach, takich jak do produkcji olejku lub na niskie żywopłoty. Niektóre z najpopularniejszych lawend są hodowane z nasion zamiast z sadzonek, więc mogą się różnić między sobą – nie zawsze otrzymasz wtedy to, czego oczekujesz. Najlepiej zatem kupować sadzonki w specjalistycznych szkółkach.

- **Lawenda** potrzebuje słonecznego miejsca i przepuszczalnej, najlepiej zasadowej ziemi. Rośliny uprawiane w korzystniejszych warunkach są często mniej aromatyczne i mniej odporne na mróz.
- **Dobrze rośnie** również w pojemnikach. Ustaw doniczki na nóżkach dla lepszego drenażu zimą.
- **Lawenda wąskolistna** jest najbardziej odporna na chłód i przy dobrym drenażu zniesie zimą -15°C.
- **Przycinaj co roku** w marcu / kwietniu lub sierpniu. Zazwyczaj ciężko jest odmłodzić zaniedbane rośliny.
- **Dokarmiaj wiosną** nawozem uniwersalnym, stosując połowę zwykłej dawki.

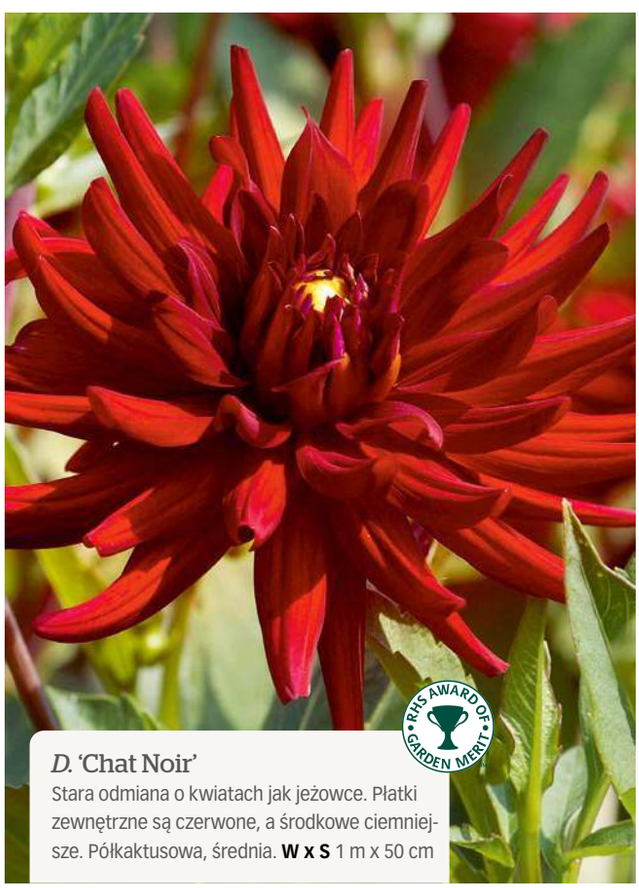
eprasa.pl aadadc1a76

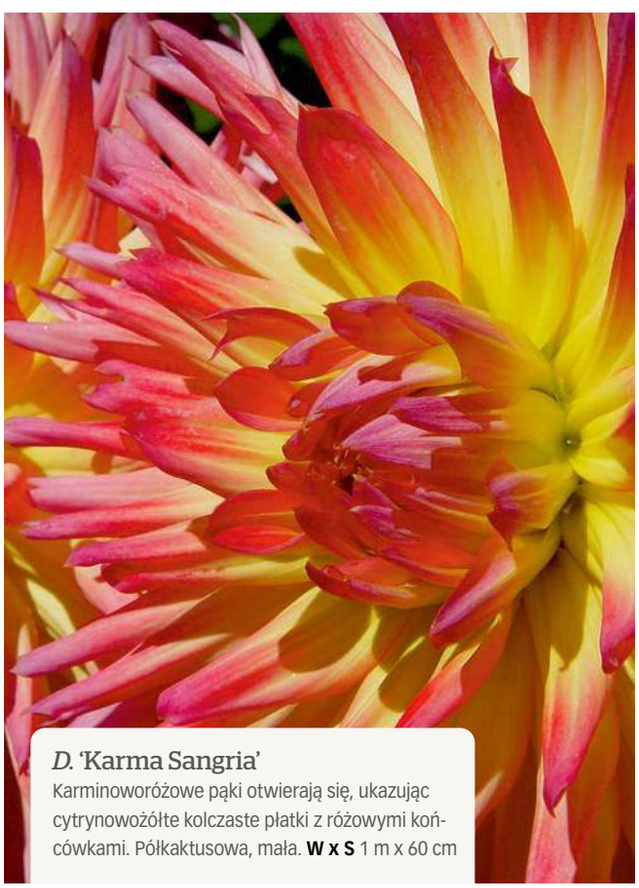
D. 'Kenora Sunset'
Kwiaty jak fajerwerki! Płatki są jasnożółte w środku i ogniście czerwone na końcach. Półkaktusowa, średnia. **W x S** 1,5 m x 70 cm

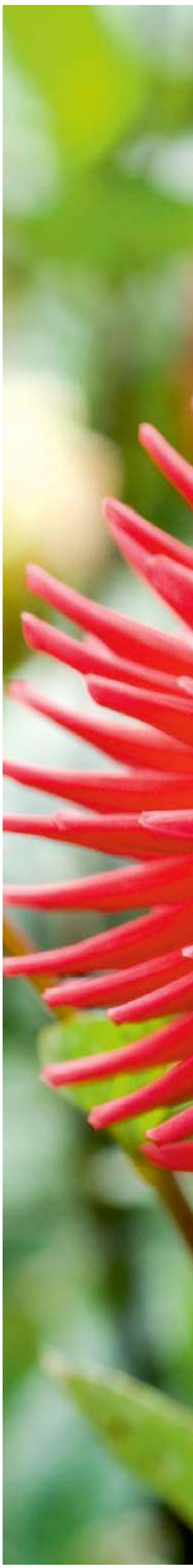
D. 'Oakwood Goldcrest'
Symfonia jasnożółtych tonów, intensywniejszych w środku i pastelowych na zewnątrz. Półkaktusowa, mała. **W x S** 1,1 m x 60 cm

D. 'Chat Noir'
Stara odmiana o kwiatach jak jeżowce. Płatki zewnętrzne są czerwone, a środkowe ciemniejsze. Półkaktusowa, średnia. **W x S** 1 m x 50 cm

D. 'Karma Sangria'
Karminoworóżowe pąki otwierają się, ukazując cytrynowożółte kolczaste płatki z różowymi końcówkami. Półkaktusowa, mała. **W x S** 1 m x 60 cm

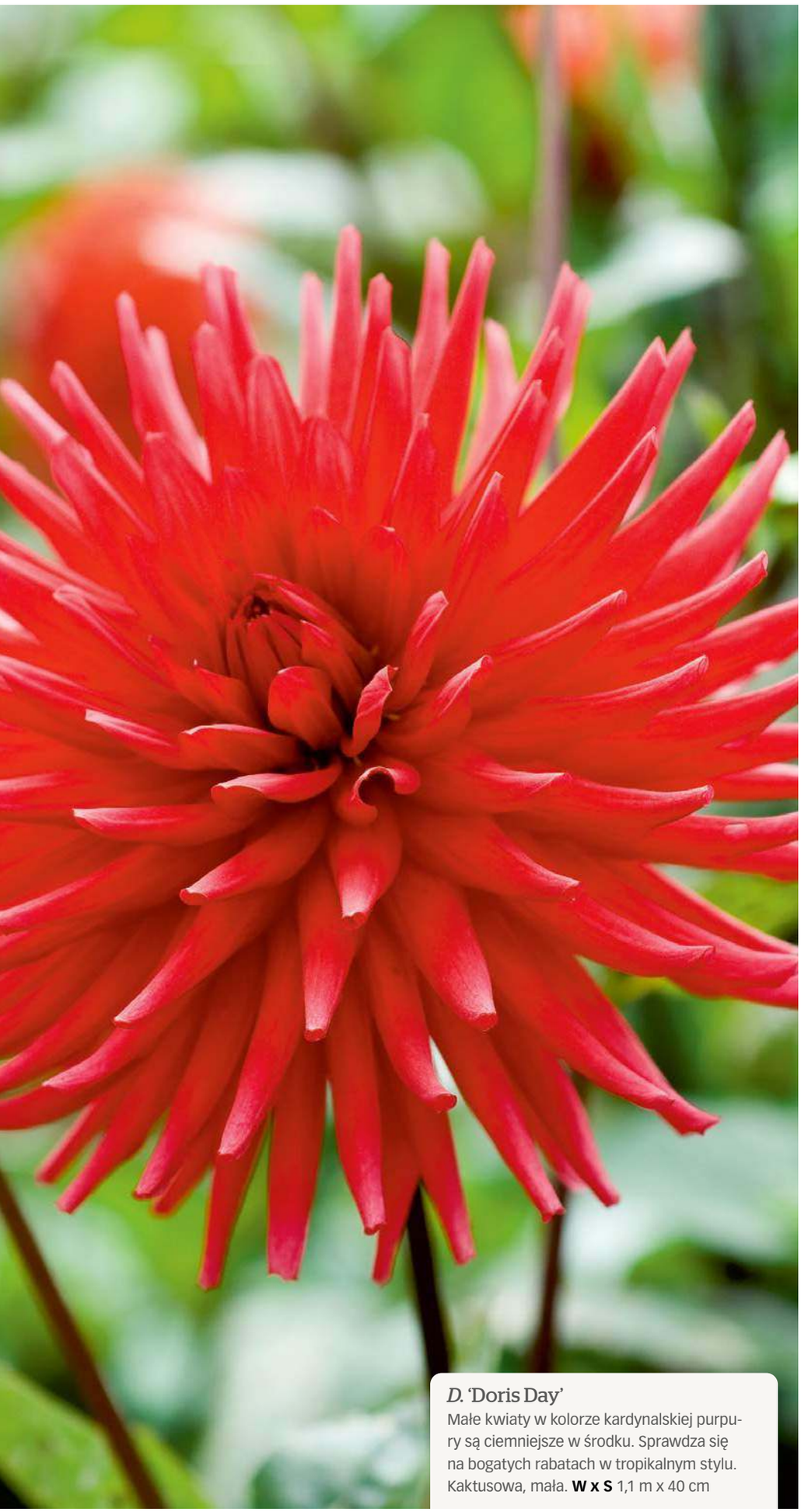

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, GETTY/ARCO IMAGES, GARDENDATA, HUETTER, JASON INGRAM.

Dalie

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
				Sadzenie							
						Kwitnienie					

eprasa.pl aadadc1a76

D. 'Doris Day'
Małe kwiaty w kolorze kardynalskiej purpury są ciemniejsze w środku. Sprawdza się na bogatych rabatach w tropikalnym stylu. Kaktusowa, mała. **W x S** 1,1 m x 40 cm

Eksperci polecają

Dalie kaktusowe

Najeżone płatkami kuliste kwiaty dalii kaktusowych robią ogromne wrażenie, mówi **Graham Rice**

Do tej pory w naszych ogrodach uprawialiśmy już co najmniej siedem tysięcy różnych odmian dalii. Aby ułatwić pielęgnacje nad nimi, dalie zostały podzielone na siedemnaście rodzajów. Wśród nich znajdują się dalie kaktusowe i półkaktusowe, które należą do najbardziej różnorodnych, najpopularniejszych i często najbardziej widowiskowych.

Dalie kaktusowe mają pełne kwiaty o długich, wąskich i spiczastych płatkach, które mogą być proste lub lekko zagięte w kierunku środka kwiatu. Dalie półkaktusowe są do nich podobne, ale nasada każdego płatka jest bardziej spłaszczona.

Dalie kaktusowe dzielą się dalej na pięć grup według rozmiaru kwiatów: olbrzymie (ponad 25 cm), duże (20-25 cm), średnie (15-20 cm), małe (10-15 cm) i miniaturowe (mniej niż 10 cm). Tylko które wybrać? Ogólnie rzecz biorąc, im większe kwiaty, tym jest ich mniej na roślinie i tym więcej roślina będzie potrzebowała wsparcia. Odmiany o olbrzymich i dużych kwiatach są najbardziej widowiskowe, ale odmiany o mniejszych kwiatach lepiej się komponują z innymi roślinami na letnich i jesiennych rabatach i lepiej nadają się na kwiaty cięte.

Tak czy inaczej, dalie są wyjątkowymi roślinami na rabaty i na kwiaty cięte, a w dodatku są dostępne w oszałamiającej gamie kolorów. Wśród ogromnej liczby dostępnych odmian każdy znajdzie coś w swoim stylu.

- **Stanowisko** Słoneczne. Unikaj głębokiego cienia.
- **Gleba żyzna**, ale przepuszczalna jest najlepsza. Często przygotowuję dołki pod dalie, dodając do nich kompostu lub obornika.
- **Po posadzeniu** uformuj wokół rośliny misę z ziemi, aby ułatwić podlewanie.
- **Nowe pędy** są wrażliwe na przymrozki, a jesienią mróz zetnie całe rośliny, ale na południu kraju i w zacisznych ogrodach karpy mogą przetrwać zimę [w Polsce dalie wykopujemy na zimę – red.].
- **Większość odmian** potrzebuje podparcia. Zadbaj z wyprzedzeniem o paliki.

eprasa.pl aadadc1a76

Felieton

Cały Monty

Gdy Covid-19 niesie ze sobą chaos i daje nam odczuć, że nie panujemy nad sytuacją, coraz istotniejsza staje się rola ogrodów jako życiodajnych sanktuariów stałości – uważa **Monty**

ZDJĘCIE: JASON INGRAM.

Jak każdy ogrodnik, jestem świadomy, jak o tej porze roku – z dnia na dzień, a co dopiero w skali miesięcy – zmieniają się i rozwijają ogrody. We wszystkich wcześniejszych latach mojego życia sezon wystaw kwiatowych, napędzany ogromnym komercyjnym kołem zamachowym, zmierzał do klimaksu w Chelsea, wraz z większością działań ogrodniczych.

Ale wszystko zmieniło się. Jest tak, jakby cały świat podrzucono w górę, a jego fragmenty spadały kaskadami wokół nas. Wszystkie fragmenty są takie same, ale nie pasują już do siebie. To nie wojna, bombardowanie Londynu, pryszczyca, wielka zima z roku 1963 ani powódź – w tym przypadku nie mamy nawet punktu odniesienia. Koronawirus jest dla nas wszystkich niezbadanym dotąd obszarem. Nie mam zielonego pojęcia, jak będzie wyglądała nasza sytuacja, gdy będziecie czytać te słowa. To przerażające dni, a my jesteśmy zdezorientowani.

> “To prawdziwy punkt zwrotny – i ma ogromny potencjał leczniczy”

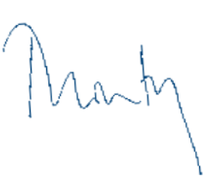
Przyjmijmy, że jeśli czytacie te słowa, czujecie się dobrze. Przyjmijmy, że ja też. Możemy zachorować, ale uznajmy, że wyzdrowiejemy. Ale co my, ogrodnicy, straciliśmy albo zyskaliśmy, poza chorobą, której słusznie możemy się obawiać? Kiedy to piszę, nie możemy zwiedzać ogrodów, centra ogrodnicze są zamknięte i łączące nas wspólne zakupy, oglądanie ogrodów, jedzenie ciastek i dzielenie się sadzonkami pozostają w zawieszeniu. Jesteśmy zmuszeni korzystać z własnych ogrodów i własnych zasobów. Musimy nauczyć się, jak przetrwać w ogrodzie.

Z praktycznego, ogrodniczego punktu widzenia oznacza to produkcję własnego podłoża do roślin doniczkowych, ponowne wykorzystywanie doniczek i pojemników, pobieranie sadzonek i dzielenie własnych roślin, zbieranie nasion, recyklingowanie materiałów do małej architektury, uprawianie większej ilości warzyw (i, być może, w konsekwencji przekopywanie trawnika), a także uczenie się, jak prawidłowo przechować to, co zbierzemy i nie dopuścić do marnotrawstwa. Możemy teraz znaleźć czas i ochotę na stworzenie prawidłowej, działającej pryzmy kompostowej i wprowadzenie do ogrodu większej liczby dzikich stworzeń, bo potrzebujemy ich jako części naszego życia, a także – co równie istotne – na najzwyklejsze bycie w ogrodzie, bez potrzeby wykonywania jakichś szczególnych czynności. Nie brzmi to dla mnie jak niedola – brzmi jak recepta na poprawę dobrostanu fizycznego i psychicznego, a pewnie też na lepszy ogród.

Prawda jest taka, że nasze ogrody wpadły w pułapkę komercji. Piszę „nasze”, bo wiem, że sam muszę uderzyć się w piersi. Kupuję zdecydowanie za dużo donic, roślin i narzędzi. Kopać można zaledwie jednym szpadlem na raz, dlatego (chyba) nie potrzebuję ich aż czternastu (tyle miałem, gdy liczyłem je ostatni raz). Ale jeśli skutkiem tego doświadczenia ma być poczucie, że możemy być bardziej samowystarczalni, że nie musimy kupować wszystkiego, aby mieć to, co chcemy mieć lub aby stworzyć piękny ogród, daje to poczucie siły. Nie jestem pewien, kiedy centra ogrodnicze zmieniły się z miejsc przeznaczonych do sprzedaży roślin, nasion i wyposażenia w centra outdoorowe, przebrane w sklepy z miękkimi elementami wyposażenia wnętrz z doczepionymi do nich restauracjami i z roślinami wystawionymi na sprzedaż jak słodycze przy kasach w supermarkecie – ale trudno je za to winić. Dawały nam to, czego chcieliśmy. Podejrzewam, że ten kryzys może sprawić, że kiedy to wszystko się skończy, na nowo przemyślimy, czego naprawdę chcemy.

Jestem przekonany, że to prawdziwy punkt zwrotny. W tej chwili jesteśmy w okresie przejściowym, ale obstawiam, że dość szybko przystosujemy się i wszystko się zmieni. Na pewnym poziomie to od nas zależy, jakiej zmiany chcemy, choć może nie mamy poczucia, że mamy jakąkolwiek kontrolę nad tą kwestią. Ale mamy, naprawdę. Ten narzucony nam czas w ogrodzie, w pojedynkę lub w cichości z rodziną, ma ogromny potencjał leczniczy. Możemy – i musimy – nadal łączyć się ze sobą, wykorzystując wszystkie zasoby, które daje nam technologia: od drukarki po wideokonferencje. Ale możemy zwolnić, coś sobie ograniczyć, zrobić bilans i stwierdzić, co naprawdę ma znaczenie, gdy cała reszta została nam odebrana.

A kiedy znów będziemy mogli się spotykać, dotykać, wymieniać uściski z przyjaciółmi i stać w zatłoczonym metrze lub barze, będziemy silniejsi – mocą zaradności, którą da nam to doświadczenie. Ta cichość i powolne tempo delikatnego ogrodnictwa wyglądają mi na klucz do lepszego sposobu na dzielenie ze sobą życia.

eprasa.pl aadadc1a76

ZWALCZA CHWASTY NATURALNIE

SZYBKI EFEKT
NAWET PO 2H

100% NATURALNA
SUBSTANCJA AKTYWNA

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Należy zwrócić uwagę na szczegółowe wskazania dotyczące ryzyka. Należy stosować się do zasad bezpieczeństwa zawartych w etykiecie.

Ogród potrzebuje miłości i SUBSTRALA więcej na: www.substral.pl

Stojąc w Ogrodzie Ozdobnym przy *Ensete ventricosum* – roślinie z rodziny bananowatych, Monty układa bukiet z kwitnących późnym latem: krokosmii, budlei, czosnków, chmielu i tojeści

eprasa.pl

Lato utracone i odnalezione

Zarządzaj sezonową zmiennością od początku do końca sezonu, z nową paletą roślin o zróżnicowanych kolorach, mówi **Monty**

Dni rozciągają się w nieskończoność, pogoda stara się ze wszystkich sił być dobra, a twój ogród tchnie ową magiczną, charakterystyczną dla początku lata, niezwykłą obfitością, wciąż jeszcze połączoną z rozświetloną świeżością i wewnętrzną żywotnością późnej wiosny. Lato rozciąga się przed nami wizją nieprzerwanego festiwalu ekspansji kwiatów.

To znaczy, do pewnego stopnia. Odsuwając na bok to, nad czym nie mamy kontroli, czyli pogodę i glebę, to, w jaki sposób lato rozwinie się w twoim ogrodzie w znacznej mierze zależy od tego, co zrobisz w czasie krytycznego okresu mniej więcej dwóch tygodni pomiędzy nocą świętojańską 24 czerwca a pierwszymi tygodniami lipca.

W efekcie to koniec jednej i początek kolejnej pory roku, a przejście pomiędzy nimi może być dość niezręczne. Pięciotygodniowy okres początku lata między Zielonymi Świątkami a nocą świętojańską to szczytowy czas roku. Wszystko od początku stycznia dąży do tego krótkiego okresu chwały i ogród pokazuje teraz zarówno beztroskie piękno młodości, jak i spokojną dojrzałość. Róże są teraz najpiękniejsze, irysy, maki, naparstnice, łubiny i powojniki wylewają się wręcz z rabat i wydaje się, że ogród osiągnął zawrotne szczyty perfekcji, a jednocześnie wysyła obietnicę, że da z siebie jeszcze więcej.

Ale wszystko, co dobre, kiedyś się kończy. Cała tajemnica polega na tym, żeby zaakceptować zmiany i sprawić, aby działały na korzyść nas samych i ogrodu – tak, aby kolejna pora roku, późne lato, miała całe możliwe i charakterystyczne tylko dla siebie bogactwo i głębię. Tak naprawdę, choć kocham beztroską chwałę maja i czerwca, sądzę, że Longmeadow najlepiej wygląda i naprawdę pokazuje swój poten-

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD, JASON INGRAM

eprasa.pl/aadaoc1a/

Późnym latem krokosmia (*Crocosmia*) 'Lucifer' jest w Longmeadow cenioną rośliną na rabatach

Titonia okrągłolistna (*Tithonia rotundifolia*) lśni na tle fioletowych irysów w Ogrodzie Ozdobnym

Złociste odcienie dzielżana (*Helenium*) 'Sahin's Early Flowerer' podkreślają żółte kwiatostany kopru

Monty sadzi dalię (*Dahlia*) 'Chat Noir', aby wnieść do swojej kompozycji ciemne, czerwonawo-fioletowe tony

cjał w sierpniu i wrześniu. Ale nie dzieje się to w sposób naturalny. Jeśli nie będziesz nic robić, ogród podupadnie, doświadczy kaca po czerwcowych ekscesach. To pora na detoks, wprowadzenie zmian i całej nowej fali roślin.

Po części wynika to z tego, jak rośliny wyewoluowały w odpowiedzi na różne poziomy światła. Flora z półkuli północnej – czyli rośliny długiego dnia, np. mrozoodporne rośliny jednoroczne, intensywnie reaguje na zmiany poziomu światła od połowy lutego do 24 czerwca (gdy przypada noc świętojańska) i jeśli tylko nie jest zbyt zimno, to właśnie światło silniej pobudza i stymuluje je do wzrostu, niż ciepło. Tymczasem po dniu św. Jana, gdy dni zaczynają się robić coraz krótsze (prawie niedostrzegalnie dla nas), te same rośliny odczuwają rosnącą determinację, aby wydać nasiona przed zimą, co ogromnie zmniejsza jakość i ilość ich kwiatów. Dobrym przykładem są tu groszki pachnące – usuwanie ich torebek nasiennych, kiedy tylko się pojawią, przedłuża ich okres kwitnienia o wiele tygodni.

Inaczej sprawa ma się w przypadku roślin pochodzących z okolic równika – ich cykl wzrostu nie zmienia się nawet w przybliżeniu tak bardzo w reakcji na rosnącą lub zmniejszającą się długość dnia. Wyraźniej reagują one natomiast na ciepło i zimno.

Kwiaty z drugiej strony wielkiej wody

Uzbrojeni w tę wiedzę, możemy wykorzystać ciepłe noce pod koniec czerwca i na początku lipca, aby zapobiec efektom krótszego dnia i wystawić na zewnątrz rośliny, które uwielbiają wysokie temperatury – chociaż już o 18:00 może nagle zrobić się zupełnie ciemno, jak to się dzieje w tropikach. Bananowce, kanny, dalie, mieczyki, agapanty, słoneczniki, tytonie, cynie i kosmosy przeżywają swój najlepszy czas, gdy lipiec przechodzi w sierpień. Jeśli zapewnisz im odpowiednią ilość wody

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD, JASON INGRAM.

eprasa.pl aadadc1a76

Mieczyki (*Gladiolus*) 'Cardinal' zapewniają strzeliste pędy pełne jaskrawych, szkarłatnych kwiatów nawet pod koniec sezonu

i składników odżywczych, będą obficie kwitnąć, aż zrobi się zimno – nawet do początku listopada.

Rośliny, które uwielbiają tę porę roku zwykle pochodzą z obu Ameryk. Amerykańską flagę dzierżą kanny, rudbekie, dzielżany, słoneczniki, dalie, omany, kosmosy i penstemony. Naturalnie istnieją wspaniałe odstępstwa od tej reguły, szczególnie pochodzące z Afryki Południowej, jak mieczyki czy krokosmie, które są tak istotnymi elementami moich rabat pod koniec lata.

Kupujcie więc te rośliny tropikalne, a jeszcze lepiej pomyślcie na zaś i posiejcie je w przyszłym roku w marcu lub kwietniu, a potem zasadźcie w ogrodzie w czerwcu, lipcu, albo wówczas, gdy temperatury będą nocą utrzymywać się powyżej 10°C. Barwy, jakie uzyskacie, będą bogatsze, głębsze i bardziej lśniące od tych, które zapewniają wcześniej kwitnące rośliny północy – i bardziej pasują do padającego bardziej ukośnie pod koniec lata światła

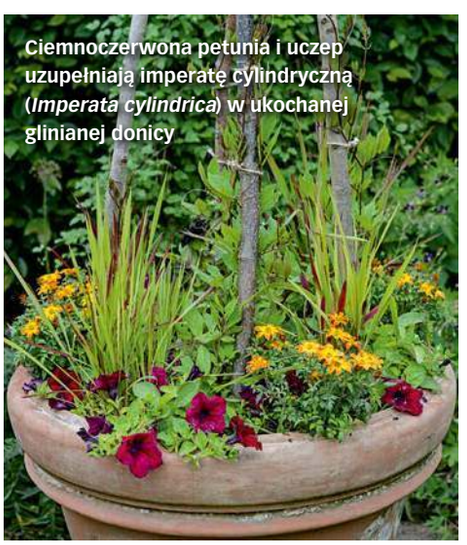
> "Kiedyś usłyszałem, że kolor pomarańczowy jest w ogrodzie krzykliwy i wulgarny – przez co zaangażowałem się w niego jeszcze bardziej"

słonecznego. Dlatego niech twoje róże przejdą w czerwienie, a jasne błękity w fiolety i nie broń się przed wprowadzeniem na rabaty jak największej ilości pomarańczu. Kiedyś usłyszałem, że kolor pomarańczowy jest w ogrodzie krzykliwy i wulgarny – przez co oczywiście zaangażowałem się w niego jeszcze bardziej – ale tak naprawdę świetnie wzbogaca wszystkie odcienie fioletu i koloru niebieskiego, jakie znajdą się w jego okolicy. To nie pora na subtelne czy blade odcienie. To zdumiewające, jak dużą ilość pomarańczu może przyjąć ogród. „Przypalony" ciemnopomarańczowy kolor słoneczników 'Velvet Queen' i 'Russian Giant' podprowadzają barwę pomarańczową do granicy z brązem. Dzielżany 'Moerheim Beauty' i 'Rotgold Foerster' pokazują się od najlepszej strony, prezentując swoje brązowawe kwiaty przypominające lotki do badmintona, zaś jednoroczna rudbekia owłosiona (*Rudbecka hirta*) idealnie się z nimi komponuje. Kwiaty krwawnika (*Achillea*) 'Feuerland' zaczynają kwitnąć na cynobrowo, a potem stopniowo blakną, osiągając odcienie bursztynu. Krokosmia (*Crocosmia*) 'Lucifer' o cudownie ognistych kwiatach i wielkich, przypominających włócznie liściach, a także skromniejsza, ale dłużej i na pomarańczowo kwitnąca *C.* 'Emily McKenzie', są uprawiane powszechnie – i słusznie. Aby wprowadzić do ogrodu kolejny intensywny odcień czerwieni, wypróbuj mniej znaną odmianę 'James Coey'.

Zawsze uprawiam mnóstwo meksykańskiego słonecznika – tytonii okrągłolist-

eprasa.pl aadadc1a76

Większe donice, takie jak ta z *Ensete ventricosum* – bujną rośliną z rodziny bananowatych, wymagają latem regularnego podlewania

Ciemnoczerwona petunia i uczep uzupełniają imperatę cylindryczną (*Imperata cylindrica*) w ukochanej glinianej donicy

nej (*Tithonia rotundifolia*) 'Torch', która ma okazałe, aksamitne płatki i, jeśli jest ogławiana, kwitnie bez końca. Zresztą ogławianie jest kluczem do długiego kwitnienia roślin od końca czerwca. Uważam je za najważniejszą pracę sezonu i codziennie przez co najmniej 20 minut odcinam przekwitłe kwiatostany. To praca bardziej z kategorii przycinania niż porządkowania. Nie odrywaj przekwitniętych płatków, zostawiając patykowaty nagi pęd, ale weź w garść ostry sekator i tnij do następnej pary liści lub pąka kwiatowego.

Jeśli chodzi o wspaniałe rośliny początku lata, niektóre z nich można ponownie doładować energią, aby zakwitły jeszcze raz, mocno je przycinając, kiedy tylko skończą kwitnąć: do tego zabiegu idealnie nadają się maki wschodnie, ostróżki, świerzbnice i bodziszki. Bądź brutalny i przycinaj do ziemi, a powrócą we wrześniu, kwitnąc krócej i mniej bujnie. Naturalnie stworzy to łyse placki i puste miejsca na rabatach, ale to szansa na wprowadzenie tam roślin jednorocznych, takich jak kosmos i cynie, które odpowiednio mocno się rozrosną, aby dać sobie radę z konkurencją, gdy ta ponownie odbije.

Pnącza i pojemniki

Zaplanuj barwy w pionie. Późno kwitnące powojniki (z grupy 3), np. *Clematis viticella* we wszystkich formach, zapewniają nam swoje kolory i wdzięk nawet pod koniec jesieni i są mrozoodporne. Uprawiam je na rabatach przy podporach w kształcie wigwamów, ale też puszczam po większych krzewach róż, które kończą kwitnąć w połowie lipca. Ponieważ te powojniki przycinam do ziemi w marcu, w żaden sposób nie przeszkadzają w podziwianiu róż.

Wypróbuj pnącza jednoroczne kwitnące pod koniec lata, takie jak kobea (*Cobaea scandens*), nasturcje, wilce (w tym klapowany – *Ipomoea lobata*), palczatki, tunbergia oskrzydlona (*Thunbergia alata*) i rodochiton fioletowy (*Rhodochiton atrosanguineus*). Świetnie nadają się do uprawy z nasion i kwitną efektownie przez całą drugą część lata. Równie dobrze kwitną na rabatach i w pojemnikach.

Każdy widz programu *Gardeners' World* wie, że jestem wielkim fanem donic, całego mnóstwa donic – głównie ślicznych, glinianych, przez które stałem się finansowo uboższy, ale znacznie bogatszy w radość. Jedną z wielu zalet posiadania pojemników jest to, że można wyprzedzać zmiany zachodzące przez cały rok i panować nad sytuacją. Dlatego wykorzystuję je nie tylko do uprawy delikatnych pnączy, ale też takich roślin jak agapanty, szałwie, kanny i dalie, które potrzebują zimowej osłony i które można podhodować w recyklingowanych plastikowych doniczkach, zanim zasadzimy je w ogrodzie, już w dobrej formie, gdy kwiaty początku sezonu będą przekwitać.

Jest też ważne, aby żywopłoty i obrzeża utrzymywać w dobrej formie i przycinać je. Oczywiście właściwe przycinanie żywopłotu należy odłożyć na czas, gdy wszystkie ptaszki opuszczą już gniazda – czyli sierpień – ale powierzchnie pionowe i wszelkie kule, stożki i topiary w innych kształtach należy strzyc. To niezwykłe, jak bardzo odrobina takiego sztafirowania doładowuje energią i uatrakcyjnia resztę ogrodu w momencie, gdy zaczyna on tracić formę.

Dlatego pogódźcie się z odejściem wczesnego lata, ale nie traćcie lata jako takiego. Zaakceptujcie zmianę i podajcie tej nowej, drugiej części lata pomocną dłoń, aby wspaniale rozświetlała nam życie przez nadchodzące miesiące aż do jesieni. ■

ZDJĘCIA: JASON INGRAM.

eprasa.pl aadadc1a76

Tekst: Mateusz Szałański, miłośnik i hodowca funkii, właściciel imponującej kolekcji ponad 700 gatunków i odmian tych roślin. Administrator popularnej grupy na Facebooku Hosty i Żurawki. Współpracuje ze Związkiem Szkółkarzy Polskich jako ekspert i konsultant.

Funkie wychodzą z cienia

Funkia, zwana też hostą, to azjatycki kameleon – długowieczna bylina prezentująca całą paletę odcieni zieleni, żółci i błękitu, ich barw pośrednich oraz mozaikowych zestawień i mieszanek. Może być piękną ozdobą każdego ogrodu, działki czy nawet balkonu.

Od Wschodu do Zachodu

Ta niezwykle urokliwa bylina pochodzi z Dalekiego Wschodu; występuje naturalnie w Chinach i Korei, ale za centrum jej dystrybucji uważa się Japonię. To właśnie tam, w przyświątynnych ogrodach, funkie były uprawiane na przestrzeni stuleci, zdobiąc swoimi liśćmi i urzekając zapachem kwiatów.

Pierwszym człowiekiem Zachodu, który utrwalił na rycinach i opisał funkie, był niemiecki podróżnik i lekarz Engelbert Kaempfert (1651-1715), kształcący się w Gdańsku, Toruniu i Krakowie w zakresie filozofii, historii, języków i medycyny. W latach 1690-1692 Kaempfert przebywał w Japonii, prowadząc badania przyrodnicze tego nieznanego Europejczykom kraju. Nazwa rodzaju *Hosta* została nadana w 1812 r. na cześć austriackiego botanika Nicholasa Thomasa Hosta (1761-1834). Przez pewien czas dla określenia rodzaju używano nazwy *Funkia*, od nazwiska Heinricha Funka, ale ostatecznie za oficjalną botaniczną nazwą łacińską rodzaju uznano *Hosta*.

Gatunkiem, który jako pierwszy pojawił się w Europie, była **funkia babkolistna** (*H. plantaginea*). Jej nasiona trafiły w latach 80. XVIII wieku do ogrodu botanicznego w Paryżu. Ówczesnych miłośników roślin zachwyciły duże, czysto białe kwiaty o egzotycznym zapachu, a roślina szybko pojawiła się w tysiącach francuskich ogrodów, skąd trafiła do kolejnych krajów Starego Kontynentu. Kolejne gatunki sprowadzone do Europy zawdzięczamy słynnym botanikom i kolekcjonerom, takim jak Philipp von Siebold czy Robert Fortune. Obecnie rodzaj funkia liczy 40 gatunków i ponad 1000 odmian uprawnych.

ZDJĘCIA: MATEUSZ SZAŁAŃSKI, GRZEGORZ FALKOWSKI

Funkie zdobyły serca ogrodników przede wszystkim dzięki niesamowitej różnorodności liści, których kształty, rozmiary i barwy występują w tysiącach wariantów i kombinacji. Równie atrakcyjne bywają kwiaty funkii, tworzące się na pędach kwiatostanowych o długości od zaledwie 5 do nawet 240 cm! Rośliny te, w zależności od gatunku i odmiany, mogą kwitnąć w zaskakująco długim okresie, bo od połowy maja aż do października. Ich kwiaty przybierają dzwonkowate kształty i są zebrane w grona. Kwiaty są obupłciowe, zapylają je przeważnie pszczoły i trzmiele.

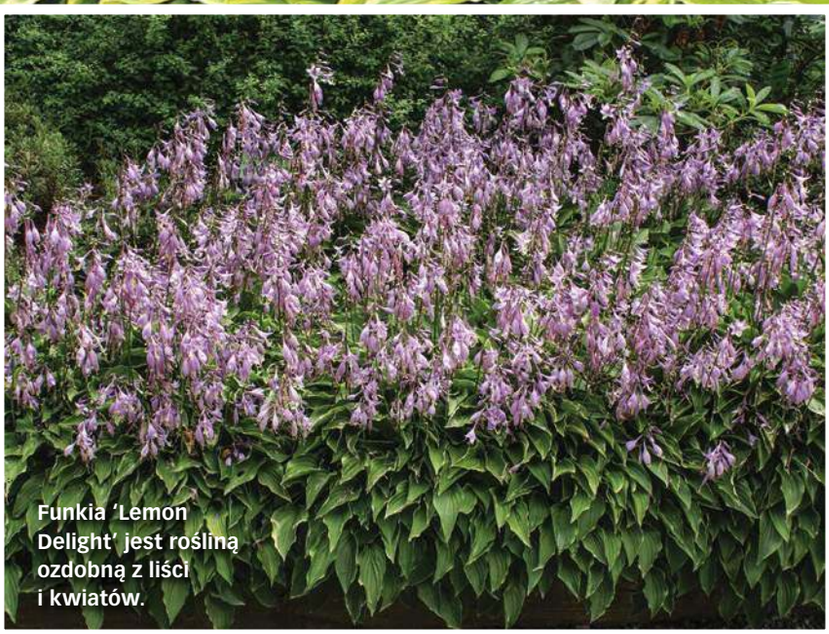
Królowa półcienia

Funkie doskonale się sprawdzają przy tworzeniu kompozycji naturalistycznych, szczególnie w półcienistych zakamarkach ogrodów, leśnych parkach, w miejscach wilgotnych, nad oczkami wodnymi i strumieniami.

Należą do bylin łatwych w utrzymaniu i spełnienie ich zachcianek sprawi, że będą zdobiły ogród przez wiele lat. Miejsce do ich uprawy powinno być osłonięte od wiatru, zacienione lub półcieniste, a gleba wilgotna. Rośliny tworzą mocno rozbudowany system korzeniowy wyrastający z krótkich, podziemnych kłączy. Idealne dla nich podłoże powinno być przepuszczalne, najlepiej próchniczne, o lekko kwaśnym odczynie. Funkie osiągające duże rozmiary najlepiej rosną na glebach cięższych, stale wilgotnych. Rośliny należy nawozić umiarkowanie, jedno lub dwukrotnie w okresie intensywnego wzrostu. Przenawożenie azotem powoduje bowiem, że atrakcyjne, ozdobne przebarwienia mogą zanikać lub stają się mniej wyraźne, a liście stają się bardziej podatne na uszkodzenia przez wiatr.

Młode liście funkii 'White Feathers' są pozbawione chlorofilu, z czasem zielenieją.

Funkia 'Lemon Delight' jest rośliną ozdobną z liści i kwiatów.

eprasa.pl aadadc1a76

CIEKAWOSTKA

Funkia jest nie tylko rośliną ozdobną, ale jest ceniona również za walory smakowe. To roślina z rodziny szparagowatych (*Asparagaceae*), jej liście i kwiaty są jadalne, znalazły zastosowanie w kuchni, szczególnie japońskiej. Jest chrupiąca i delikatna w smaku. Można użyć jej jako dodatek do sałatek, a także wykorzystać do zrobienia gołąbków albo przyrządzić jak szpinak.

Te piękne byliny można z powodzeniem uprawiać w donicach lub wszelkiego rodzaju pojemnikach i wykorzystywać do tworzenia kompozycji w reprezentacyjnych miejscach ogrodu, na tarasie czy balkonie. Donice z roślinami można przestawiać, eksponując w danym okresie gatunki i odmiany najbardziej dekoracyjne, a chować te, które np. właśnie przekwitły. Takie kompozycje można zmieniać, jak scenografię w ogrodowym teatrze. Funkie sadzone w donicach wymagają odpowiedniego podłoża. Należy wymieszać w równych proporcjach objętościowych ziemię kompostową, torf wysoki oraz piasek. Polecam również dodać odrobinę przekompostowanego (rozłożonego) obornika końskiego lub bydlęcego, który zawiera dużo fosforu, magnezu, potasu i wapnia. Należy pamiętać, że rośliny uprawiane w pojemnikach, zwłaszcza tych, które oddają wodę przez parowanie całą powierzchnią, glinianych lub ceramicznych, mają zwiększone zapotrzebowanie na wodę. Rośliny w donicach podlewamy bardzo wczesnym rankiem, aby nie powodować szoku wywołanego różnicą temperatury. Rośliny, które mają za mało wody opuszczają liście i więdną. Jedynie funkie o grubych liściach są w stanie wytrzymać krótkotrwałe przesuszenie.

Funkie najlepiej rosną w cieniu wysokich drzew, sadzone na żyznej, wilgotnej glebie.

Funkia 'First Blush'

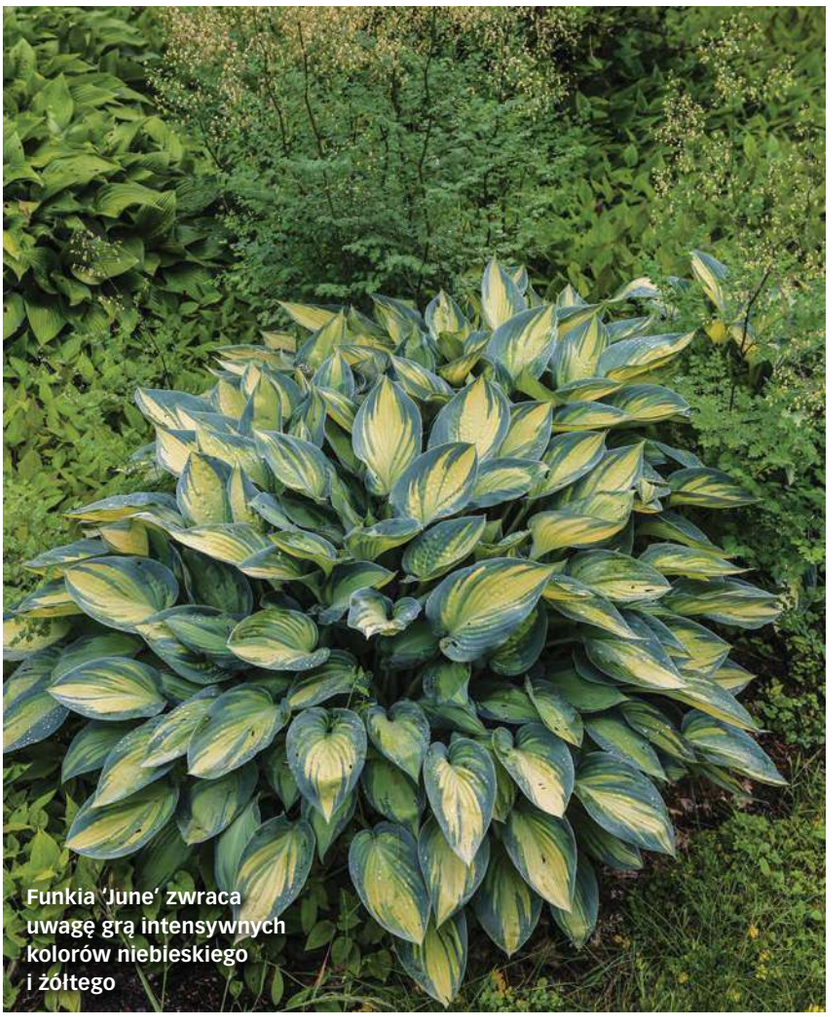

Odmiany o jasnych kolorach liści rozświetlą najbardziej cieniste zakątki ogrodu.

eprasa.pl aadadc1a76

Funkia ‘War Paint’

Funkia ‘June’ zwraca uwagę grą intensywnych kolorów niebieskiego i żółtego

Funkia ‘Stilletto’ to popularna odmiana polecana m. in. do sadzenia w ogrodach skalnych

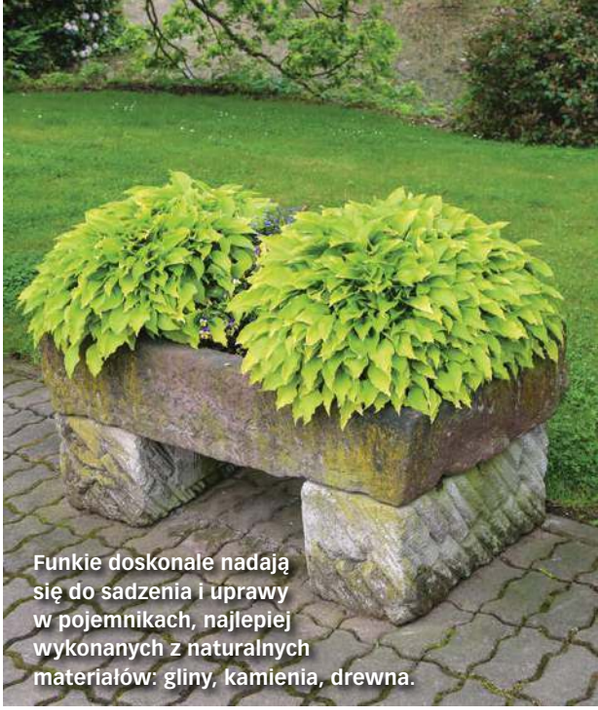
eprasa.pl aadadc1a76

Jasne liście funkii 'Gold Regal' podkreślają fioletową barwę kwiatów.

Funkia 'Red October' przyciąga uwagę ciemną barwą ogonków liściowych.

Funkie doskonale nadają się do sadzenia i uprawy w pojemnikach, najlepiej wykonanych z naturalnych materiałów: gliny, kamienia, drewna.

Generalnie funkie są odporne na porażenie przez choroby i szkodniki. Za brązowienie liści lub występowanie czarnych plam na ich powierzchniach odpowiadają patogeny grzybowe, wywołujące alternariozę i septoriazę. Osobiście, jako kolekcjoner i hodowca, profilaktycznie stosuję oprysk na wiosnę środkiem Topsin M500 SC, który skutecznie ochrania rośliny. Oprócz chorób grzybowych na funkiach występują również choroby wirusowe m.in. wirus mozaiki gęsiówki (A*rabis mosaic virus* – ArMV) oraz groźniejszy wirus x funkii (*Hosta virus* X-HVX), który prowadzi do przebarwienia i deformacji liści (marszczenie, powstawanie licznych wypukłości). Jeżeli na uprawianych funkiach zaobserwujemy opisane objawy, należy je bez sentymentów, bezzwłocznie zniszczyć, pamiętając by zdezynfekować narzędzia używane podczas likwidacji porażonej rośliny. Można do tego celu użyć płynu do dezynfekcji rąk, chroniącego przed COVID-19. Do najgroźniejszych szkodników funkii zliczyć należy ślimaki: pomrów siateczkowany (*Deroceras reticulatum*) i pomrownik polny (*Deroceras agreste*).

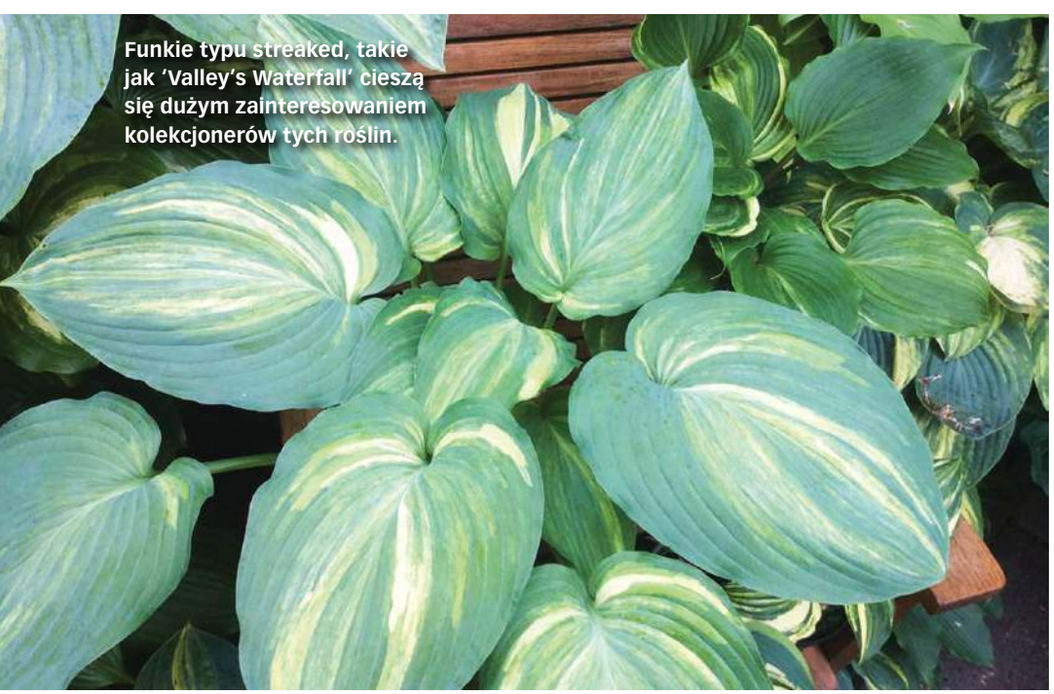
Bogactwo odmian

Hodowcy prześcigają się w tworzeniu nowych, ciekawych odmian. Możliwe jest to dzięki krzyżowaniu roślin o określonych cechach morfologicznych lub poprzez działaniem czynnikiem mutagennym na zebrane nasiona. W celu wywołania mutacji wykorzystuje się promieniowanie jonizujące.

Małe i duże

Ze względu na rozmiary – olbrzymi zakres osiąganej średnicy od 10 do 150 cm – funkie podzielono na grupy:

- **mini** – ich średnica nie przekracza 10-20 cm, np. 'Hope', 'Pandora Box'
- **małe** – około 30 cm średnicy, np. 'Blue Mause Ears', 'Fantasy Island'
- **średnie** – 40-60 cm średnicy, np. 'Revolution', 'Titanium'
- **duże** – 60-90 cm średnicy, np. 'Big Daddy', 'Regal Splendor'
- **giganty** – odmiany o średnicy powyżej 90 cm, np. 'Empress Wu', 'France Williams'

Funkie typu streaked, takie jak 'Valley's Waterfall' cieszą się dużym zainteresowaniem kolekcjonerów tych roślin.

W ten sposób np. powstała odmiana 'First Blush', pochodząca od funkii 'Beet Salad', o nietypowym wybarwieniu ogonków i blaszek liściowych. Wiosną liście nabierają czerwonych rumieńców i mogą uzyskać mocno czekoladowy kolor. Jej hodowcą jest Bob Solberg.

W ostatnich latach dużą popularnością cieszą się funkie tzw. *streaked* , wyróżniające się smugami lub widocznymi prążkami na liściach. Zmiany mogą zachodzić na krawędzi liścia, w jego centrum lub pokrywać całą powierzchnię. Jednak każdy liść wygląda inaczej i co roku może się zmieniać, dlatego funkie *streaked* są niestabilne, ale niezaprzeczalnie piękne. Spośród współczesnych hodowców, którzy wyspecjalizowali się w hybrydyzacji funkii, wymienić należy Holendra Jeroena Linnemana, laureata nagrody 'The Eunice Fisher Award 2019' przyznawanej przez Amerykańskie Towarzystwo Funkii (American Hosta Society), twórcę m.in. odmian 'Valley's Walhalla' i 'Valley›s Waterfall'.

Artykuł powstał we współpracy ze Związkiem Szkółkarzy Polskich. Więcej informacji o roślinach i ich producentach uzyskać można na: www.e-katalogroslin.pl lub: www.zszp.pl i pod nr. telefonu: 22 435 47 22.

eprasa.pl aadadc1a76

Podróże
dla miłośników ogrodów

Zaplanuj wycieczkę na kolejny rok wybierając kierunek z naszej listy fascynujących ogrodów, oszałamiających krajobrazów i miejskich scenerii

Odwiedź południowoafrykański rezerwat przyrody Goegap na przełomie lipca i sierpnia, aby zobaczyć oszałamiający krajobraz pełen dzikich kwiatów

Suchy i zadziwiający
Namaqualand, RPA

Dlaczego warto?
Rozciągający się na 1000 kilometrów wzdłuż zachodniego wybrzeża RPA i Namibii region Namaqualand jest prawdziwym klejnotem bioróżnorodności. Na przekór wszystkim przeciwnościom kalejdoskop dzikich kwiatów wyrasta każdej wiosny z piasku i granitu. Suchy ląd umożliwia wegetację ponad 3500 gatunków roślin, w tym ponad 1000 endemicznych gatunków przystosowanych do tego surowego klimatu. Wędrują wśród nich antylopy, surykatki i ponad 100 gatunków ptaków (w tym strusie), a wzdłuż wybrzeża południowego Atlantyku spotkać można humbaki, delfiny i foki. Odległa lokalizacja pozwala także na podziwianie spektakularnego, pełnego gwiazd nocnego nieba z pięknym widokiem na Drogę Mleczną.

Kiedy odwiedzić?
Lipiec-październik

Atrakcje
Okrywające ugory dywany ścielące się pomiędzy granitowymi wypiętrzeniami utkane są z gęstych kęp złotokwiatów, czyli dimorfoteki zatokowej, *Dimorphotheca sinuata*. Na spokojnych równinach radosnego koloru dodaje gobelin pomarańczowych, różowych, fioletowych i żółtych stokrotkowych kwiatów, w tym arktotisów, astrów, gazanii i osteospermum, a także kwitnące sukulenty, takie jak cheiridopsisy, karpobroty i grubosze. Na nadmorskiej równinie występują liczne sukulenty i geofity; w rzeczywistości w tym regionie rośnie około jednej trzeciej wszystkich gatunków sukulentów na świecie. Poszukaj karpobrota, *Carpobrotus quadrifidus*, sukulenta o efektownych, jaskrawo różowych kwiatach i geofita *Babiana hirsuta* o wykwintnie czerwonych lub morelowych kwiatach. Region słynie z rodzimych drzew kołczanowych – lub drzew kokerboom – *Aloidendron dichotomum*, których rurkowate gałęzie były tradycyjnie używane przez miejscową ludność San (Buszmenów) do wytwarzania kołczanów na strzały. Nie przegap lasu Quiver Tree Forest, położonego niedaleko Nieuwoudtville, w którym rośnie najwięcej tych niezwykłych drzew. Uważaj też na trującego wilczomlecza, *Euphorbia virosa*, znanego z toksycznego soku, którego San używają do zatruwania myśliwskich strzał. W centrum informacyjnym w Hester Malan Garden w rezerwacie przyrody Goegap znajdziesz wiele informacji na temat bogatej flory tego obszaru.

Dojazd
Linie lotnicze South African Airways w lipcu oferują loty do Kapsztadu lub Johannesburga od £740 (w obie strony), www.flysaa.com

Noclegi
Namaqua Flower Beach Camp, luksusowy biwak. Ceny od £115 od osoby za noc, **www.flowercamps.co.za**

Dowiedz się więcej
Zarezerwuj wycieczkę z South African Tourism, **www.southafrica.net**

TEKST: EMMA CRAWFORTH; LUCY HALL; CATHERINE MANSLEY; DEB STONE; NORA WALLAYA.
ZDJĘCIA: GETTY/MINT IMAGES – FRANS LANTING

Surrealistyczny przepych

Las Pozas, Meksyk

Dlaczego warto?
W tym zadziwiającym ogrodzie rzeźb w dżungli z naturalnymi wodospadami i basenami (po hiszpańsku *las pozas*) dziwaczny brytyjski surrealizm łączy się z subtropikalnym lasem deszczowym. Został stworzony przez ekscentrycznego angielskiego arystokratę i poetę Edwarda Jamesa. Przyciągnięty okoliczną bujną roślinnością w latach 1949-1984 zaprojektował i zlecił budowę 36 betonowych konstrukcji.

Kiedy odwiedzić?
Najbardziej suche miesiące: od grudnia do kwietnia, a najchłodniejsze od grudnia do lutego.

Atrakcje
Oprócz gigantycznych betonowych kwiatów znajdziesz tu prawdziwe subtropikalne perełki, ścieżki wijące się pomiędzy paprociami, bananowce i storczyki. Możesz też popływać w basenach. To miejsce dla prawdziwych poszukiwaczy przygód, znajdujące się poza szlakiem turystycznym, w pobliżu miasteczka Xilitla w Sierra Madre, siedem godzin jazdy samochodem od Mexico City.

Dojazd
British Airways oferują grudniowe loty z Heathrow do Mexico City od £437 (w obie strony),
www.ba.com

Noclegi
Casa Caracol – ekscentryczny hostel z tipi i domkami. Od £40 za osobę za noc,
www.xilitlacaracol.com

Dowiedz się więcej
www.laspozasxilitla.org.mx
www.visitmexico.com

Ten zdumiewający tropikalny ogród najlepiej odwiedzić od grudnia do kwietnia

Odwiedź ogród Ryoan-ji jesienią, aby zobaczyć magiczne barwy klonów

Futurystyczna fantazja

Singapur

Dlaczego warto?
Ze względu na niesamowite Gardens By The Bay (*Ogrody Nad Zatoką*). To jak Eden Project na sterydach: ogromne szklane domy-pancerniki, ścieżki w koronach drzew bujnego lasu tropikalnego, masa storczyków i technologicznie zaawansowane „superdrzewa", które ożywają w nocy.

Kiedy odwiedzić?
Od lipca do września odbywają się tutaj wspaniałe festiwale, a od lutego do kwietnia jest ciszej. Unikaj pory deszczowej, od września do lutego.

Atrakcje
Zawieszona na wysokości 22 metrów ścieżka OCBC Skyway pozwala zbliżyć się do wspaniałych superdrzew. Bardziej tradycyjne ogrody z tropikalnymi drzewami i storczykami znajdziesz w Cloud Forest lub w Flower Dome, jednej z największych szklarni na świecie o powierzchni 1300 m^2. Pomiędzy bujną roślinnością znajdziesz jeziorka z promenadami, a w Heritage Gardens posadzono rośliny sprowadzone do Singapuru z Chin, Indii i całego Półwyspu Malajskiego.

Dojazd
Norwegian Airlines oferują loty powrotne z Gatwick od £408 (w obie strony),
www.norwegian.com

Noclegi
Luksusowy brytyjski hotel kolonialny – hotel Raffles – ponownie otwiera się latem 2019
www.raffles.com

Dowiedz się więcej
www.Visitsingapore.com
www.Gardensbythebay.com

Superdrzewa oświetlone są od zmroku i dają bezpłatny wieczorny pokaz światła i dźwięku

Kosmiczny spokój
Kioto, Japonia

Dlaczego warto?
Aby zobaczyć słynny ogród zen w świątyni Ryoan-ji.

Kiedy odwiedzić?
W Kioto jest kilka słynnych ogrodów, które warto odwiedzić w okresie kwitnienia wiśni (od końca marca do połowy kwietnia), lub jesienią od połowy października do połowy grudnia.

Atrakcje
Prostokątny ogród z 15 skałami i starannie zagrabionym żwirem nie wydaje się niczym specjalnym, ale odwiedzający są oczarowani. XV-wieczny ogród został stworzony zgodnie z surowymi zasadami tworzenia ogrodów skalnych Kare-sansui, z których najważniejszą jest harmonia, którą doceniasz odwiedzając jeziora, świątynie i podziwiając wiśnie. Do słynnych ogrodów Kioto zalicza się też Ginkaku-ji (Srebrny Pawilon), kolejna świątynia zen z niezwykłym ogrodem suchego krajobrazu. Buddyjska świątynia Kinkaku-ji (Złoty Pawilon) posiada japoński ogród spacerowy oraz świątynię pokrytą złotymi liśćmi.

Dojazd
Japan Airlines oferują loty w marcu z Londynu do Osaki od £829 (w obie strony),
www.uk.jal.co.jp

Noclegi
Japońskie hotele są drogie; wypróbuj nocleg w Nine Hours Kyoto za £21 za osobę za noc, www.ninehours.co.jp

Dowiedz się więcej
www.kyoto.travel/en

Ogród botaniczny Andromeda jest pełen tropikalnych roślin z całego świata

Totalne tropiki
Barbados

Dlaczego warto?
Ogród botaniczny The Andromeda Botanic Gardens jest jedynym ogrodem partnerskim RHS w Indiach Zachodnich i został założony przez znaną ogrodniczkę Iris Bannochie w latach 50. XX wieku. W 1988 r. przekazała go Barbados National Trust, więc członkowie UK National Trust mają wstęp za pół ceny, a członkowie RHS za darmo.

Kiedy odwiedzić?
Suchy, chłodny okres trwa od grudnia do kwietnia. Pora deszczowa trwa od czerwca do listopada.

Atrakcje
Położony na wschodnim wybrzeżu wyspy sześcioakrowy ogród jest domem dla mnóstwa niezwykłych roślin i drzew – wiele z nich nie występuje nigdzie indziej na Karaibach. Jest pełen orchidei, hibiskusów, bugenwilli, paproci, palm i kaktusów. W pobliżu znajdziesz Orchid World & Tropical Flower Garden w którym rośnie ponad 1000 storczyków i Hunte's Garden z zielonymi palmami i paprociami drzewiastymi.

Dojazd
Virgin Atlantic oferują styczniowe loty z Heathrow na Barbados od 500£ (w obie strony),
www.virginatlantic.com

Noclegi
Ośrodek Crane Resort otoczony jest ogrodami krajobrazowymi. Od £149 za osobę za noc,
www.thecrane.com

Dowiedz się więcej
www.Visitbarbados.org
www.Andromedabarbados.com

ZDJĘCIA: GETTY/ANGELO HORNACK, GAVIN HELLIER, ELLEN ROONEY, MURAT TANER

Odwiedź wiosną malowniczy region Bohinj, aby zobaczyć obfitość kwiatów, rwące rzeki i wodospady

Nieznany klejnot
Dolina Bohinj, Słowenia

Dlaczego warto?
Wiosenne łąki umajone są dzikimi kwiatami, a śnieg spływa z wysokich gór kaskadami w dół wąskich wąwozów do wodospadów, rzek i spokojnego, położonego w Alpach Julijskich w Parku Narodowym Triglav jeziora Bohinj. Pastwiska górskie obfitują w storczyki, zawilce, szałwie, pelargonie, orliki i paprocie. Wiele gatunków znad jeziora Bohinj – takich jak niezwykła pomarańczowa lilia kraińska – zniknęło już z innych, bardziej zatłoczonych turystycznych miejsc.

Kiedy odwiedzić?
Większość atrakcyjnych roślin kwitnie od maja do czerwca.

Atrakcje
Na tym obszarze rośnie czterdzieści gatunków i podgatunków storczyków, z których wiele zostało zachowanych dzięki tradycyjnym praktykom rolniczym i przepisom ochrony środowiska. Większość kwitnie w maju i czerwcu, ale w wyższych górach kwitną później. Wybierz się na krótką wspinaczkę do wodospadu Savica, gdzie znajdziesz storczyki gnieźniki leśne i buławniki mieczolistne. Skorzystaj ze spokojnych wędrówek po dolinie, jazdy na rowerze lub pływania łódką, a jeśli lubisz ryzyko możesz pojeździć konno, polecieć paralotnią lub spłynąć tratwą! Trudno przeoczyć tradycyjne drewniane podwójnie łączone wiaty, kozolce, służące do suszenia siana zebranego z okolicznych łąk. Obecnie często są one ponownie wykorzystywane jako galerie sztuki i miejsca spotkań. Mleko od krów karmionych sianem jest wykorzystywane do produkcji tradycyjnych niepasteryzowanych serów, które, jak twierdzą miejscowi, przynoszą szereg korzyści zdrowotnych. Odwiedź Oplen House w małej wiosce Studor, aby szczegółowo poznać styl życia tradycyjnej Bohinjskiej rodziny z początku XX wieku. W drodze powrotnej na lotnisko w Lublanie zatrzymaj się w Arboretum Volcji Potok. Ogród botaniczny z bogatą kolekcją roślin jest fascynującym miejscem na spacery i podziwianie spektakularnych sezonowych nasadzeń tulipanów, różaneczników i róż. Spędź też trochę czasu w samej Lublanie. Nie przegap średniowiecznego zamku z własną winnicą przekształconego w dom kultury.

Dojazd
Wizz Air lata z Luton do Lublany od £32, **www.wizzair.com**
Easyjet oferuje majowe loty z Londyn Gatwick do Lublany od £64 (w obie strony), **www.easyjet.com**

Noclegi
Bohinj Eco Hotel, ekologiczny kompleks 10 minut autobusem od jeziora Bohinj, oferuje spa i park wodny. Zakwaterowanie ze śniadaniem w maju od £105 za osobę za noc, **www.bohinj-eco-hotel.si**

Dowiedz się więcej
www.bohinj.si/en/wild-flower-festival/
www.slovenia.info/en

ZDJĘCIA: EMMA CRAWFORTH

eprasa.pl aadadc1a76

Raj dla turystów

Majorka

Dlaczego warto?
W głębi lądu z dala od zatłoczonych plaż ciągną się porośnięte sośniną pasma górskie pełne kwiatów, ptaków i cichych ogrodów.

Kiedy odwiedzić?
Temperatury sprzyjające spacerom i liczne kwiaty odnajdziesz od kwietnia do maja lub od września do października.

Atrakcje
Pasmo górskie Serra de Tramuntana, które zostało wpisane na Listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, oferuje wiele zacienionych sosnami i drzewami oliwnymi tras spacerowych bogatych w rośliny i ptactwo. Ogrodnicy rozpoznają znane z własnych ogrodów rozmaryny, naparstnice, dziurawce i żelaźniaki, a także mniej popularne perełki – orchidee. Zatrzymaj się w ogrodzie botanicznym Sóller, aby poznać rośliny, które widziałeś na szlaku. Następnie zrelaksuj się w pobliskim ogrodzie Jardines de Alfabia w cieniu posągowych palm przy stawie z liliami wodnymi.

Dojazd
Easyjet oferuje kwietniowe loty z Wielkiej Brytanii do Palmy od £62 (w obie strony), **www.easyjet.com**

Noclegi
Hotel Cala Sant Vicenç w pobliżu spektakularnego przylądka Cap de Formentor, na końcu Serra de Tramuntana. Od £135 za osobę za noc, **www.hotelcala.com**

Dowiedz się więcej
www.jardinesdealfabia.com
www.jardibotanicdesoller.org

Odwiedź w kwietniu Jardines de Alfabia na Majorce, aby zobaczyć spektakularne glicynie

Bajeczna sceneria

Wyspy Boromejskie, Jezioro Maggiore, Włochy

Dlaczego warto?
Dla widowiskowego piękna i różnorodności ogrodów i pałaców dwóch wysp boromejskich.

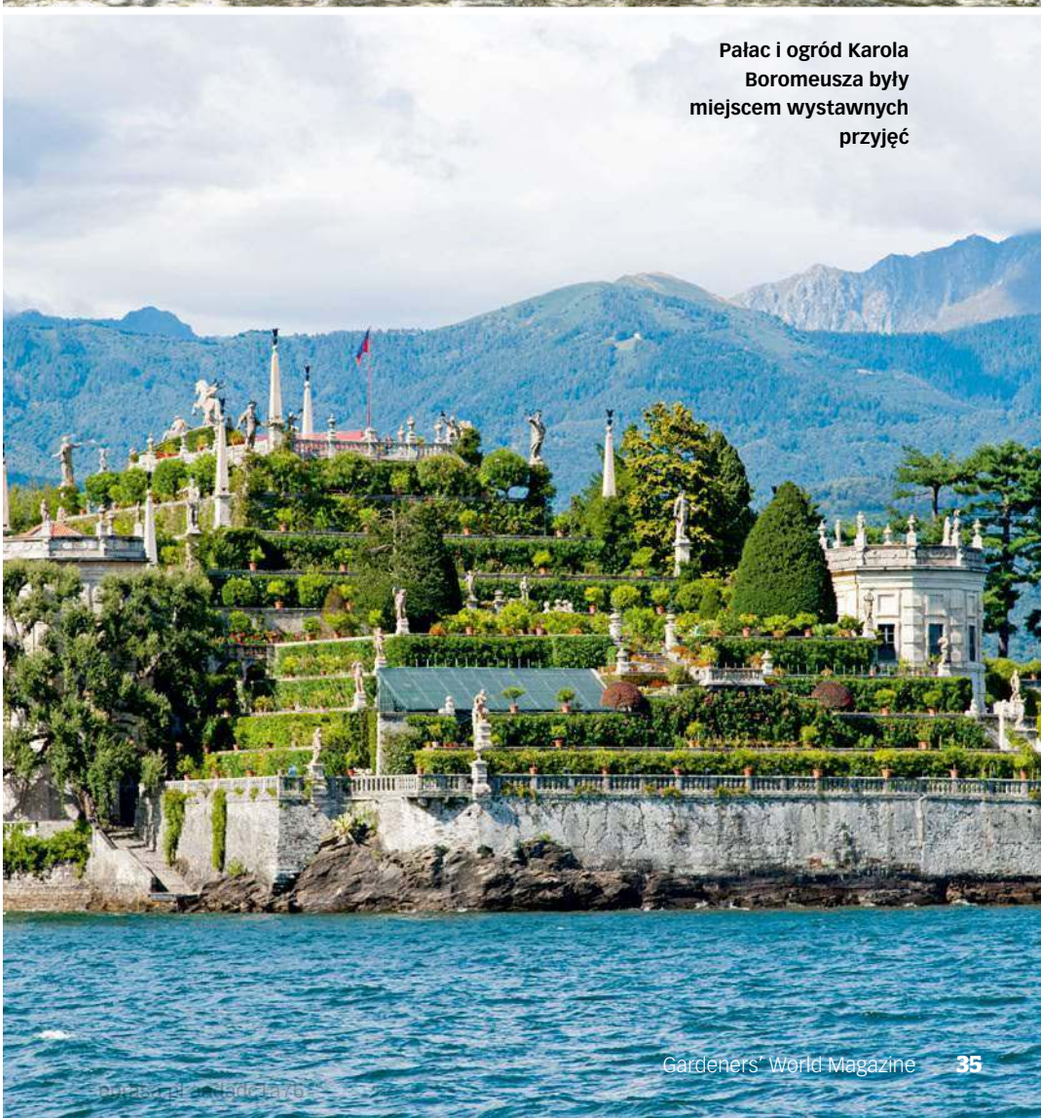
Kiedy odwiedzić?
Od kwietnia do czerwca lub we wrześniu i październiku zobaczysz najwięcej kolorów, unikając upału i tłumów.

Atrakcje
W XVII wieku skalista wyspa Isola Bella została przekształcona przez barokowego arystokratę Karola Boromeusza w pałac i włoskie ogrody tarasowe obsadzone różami i hortensjami, formowanymi cytrusami i żywopłotami z bukszpanów, ostrokrzewów i kamelii. Zobacz kolekcję rzeźb i niezwykły teatr wodny w kształcie muszli. Na Isola Madre jest dwudziestoakrowy ogród botaniczny w stylu angielskim założony ponad sto lat temu. Zbierane przez cały XIX wiek z całego świata rośliny są teraz dojrzałymi okazami.

Dojazd
EasyJet oferuje kwietniowe loty do Mediolanu od £52 (w obie strony). Pociągi z Mediolanu do Stresy kosztują około 5 funtów.

Noclegi
Luksusowy Grand Hotel Des Iles Borromees w Stresie, naprzeciwko wysp Boromejskich. Od £187 za osobę za noc, **www.borromees.com**

Dowiedz się więcej
www.italia.it
www.isoleborromee.it

Pałac i ogród Karola Boromeusza były miejscem wystawnych przyjęć

PHOTOS: GETTY/PANORAMIC IMAGES, CATHERINE MANSLEY

Orzeźwiające ogrody Generalife w Granadzie odwiedź wczesnym latem

Mauretański przysmak
Granada, Hiszpania

Dlaczego warto?
Miasto przesiąknięte historią, pełne widowiskowej islamskiej architektury, wąskich uliczek i gwarnych suków [suk – arabski targ, red.]

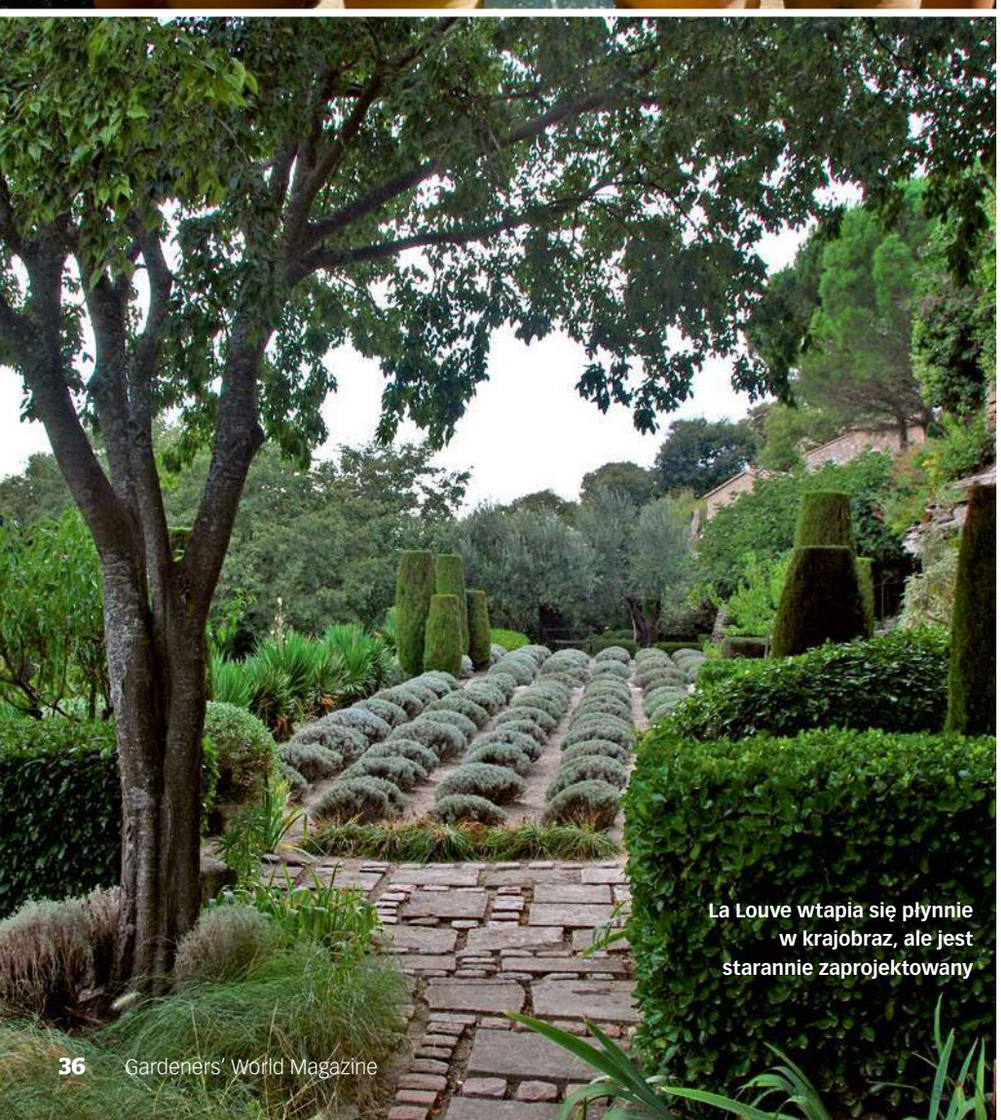
Kiedy odwiedzić?
Od maja do czerwca – mnóstwo wiosennych kwiatów i upalnie, ale do zniesienia. Wrzesień i październik są jeszcze ciepłe i możesz cieszyć się ostatnimi letnimi kwiatami.

Atrakcje
Alhambra, mauretański fort na wzgórzu w Granadzie, posiada zapierające dech w piersiach ogrody. Zbudowane w XIII wieku ogrody Generalife były miejscem odpoczynku dla królów Granady i składają się z szeregu ogrodowych kwater podzielonych zielonymi ścianami z cyprysów. Niskie fontanny i bukszpanowe żywopłoty otaczają kwadratowe klomby delikatnych róż, paciorecznikow i cukierkowych cynii, a wąski kanał prowadzi do letniego pałacu.

Dojazd
Ryanair oferują majowe loty z Londyn Luton do Malagi od £86, **www.ryanair.com**
Iberian oferują majowe loty z Londyn Gatwick do Granady od £154, **www.iberia.com**

Noclegi
Położony w sercu miasta hotel Meliá Granada oferuje pokoje od £113 za osobę za noc, **www.melia.com**

Dowiedz się więcej
www.lovegranada.com
www.Alhambradegranada.org

La Louve wtapia się płynnie w krajobraz, ale jest starannie zaprojektowany

Żywa rzeźba
La Louve, Prowansja

Dlaczego warto?
Ogród przylegający do stromej skały w jednej z najbardziej malowniczych wiosek na szczycie Luberon naturalnie wtapia się w krajobraz, ale jest starannie wyrzeźbionym dziełem sztuki.

Kiedy odwiedzić?
Otwarty od kwietnia do września.

Atrakcje
La Louve (Wilczyca), stromo nachylony ogród położony nad trzema tarasami połączonymi urwistymi schodami, nie jest dla osób o słabych nerwach. Odważne kształty topiarów są dziełem ogrodniczki, która nie boi się nożyc i artystki rzeźbiącej w roślinach. Jego twórczynią była Nicole de Vésian, projektantka domu mody Hermès w latach 80., która następnie wyjechała na południe, by wykuć swój ogród. Śródziemnomorskie rośliny zimozielone, miodowe kamienie i turkusowa woda to podstawy tej ograniczonej przestrzeni – lekcja tworzenia więcej za mniej.

Dojazd
Pociągiem z Londynu do Awinionu od £200 (w obie strony), **www.trainline.eu** lub leć z Londynu do Marsylii liniami Ryanair od £75, **www.ryanair.com**. W regionie Luberon będziesz potrzebować samochodu.

Noclegi
Mas de la Beaume w Gordes w sezonie oferuje pokoje od £158 za osobę za noc **www.labeaume.com**

Dowiedz się więcej
www.lalouve.eu
www.parcsetjardins.fr

ZDJĘCIA: LUCY HALL; GETTY IMAGES/IVAN BASTIEN.
PRICES ARE A GUIDELINE ONLY AND CORRECT AT TIME OF GOING TO PRESS

Internetowy KATALOG ROŚLIN

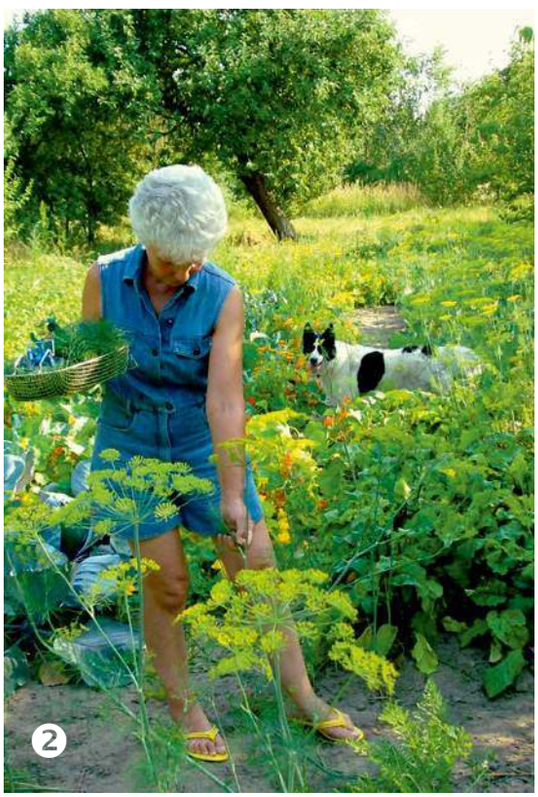
Wejdź na: zielonyogrodek.pl/katalog-roslin
i znajdź roślinę, której szukasz!

eprasa.pl aadadc1a76

Nasz ogród w zgodzie z naturą

Prowadzenie ekologicznego gospodarstwa przyjaznego przyrodzie nie jest łatwe, lecz uważamy z mężem, że nie mamy innego wyboru. Kochamy ten nasz świat i nie zamienimy go na żaden inny. Pracą w ogrodzie wypełniamy każdą wolną chwilę od czasu przejścia na emeryturę i przeprowadzki z miasta na wieś. Pochłonęła nas całkowicie i nie wyobrażamy sobie mieszkania w miejskiej dżungli.
Tekst i zdjęcia: Jadwiga Antonowicz-Osiecka

Metamorfoza

Kupując nasz wiejski dom, zdawaliśmy sobie sprawę z ogromu pracy, jaki trzeba będzie włożyć w doprowadzenie do porządku okalającego go terenu. Nie spodziewaliśmy się tak wielu przeszkód, które przyszło nam pokonać w kilku następnych latach. Nie wiedzieliśmy, że pomiędzy domem a zabudowaniami gospodarczymi ktoś urządził sobie wysypisko śmieci, które zdążyło już zarosnąć wysokimi chaszczami. Nie pomyśleliśmy też o tym, że dużym kłopotem będzie pozbycie się pokruszonych cegieł z rozbiórki ruiny starej rudery stojącej na podwórku.

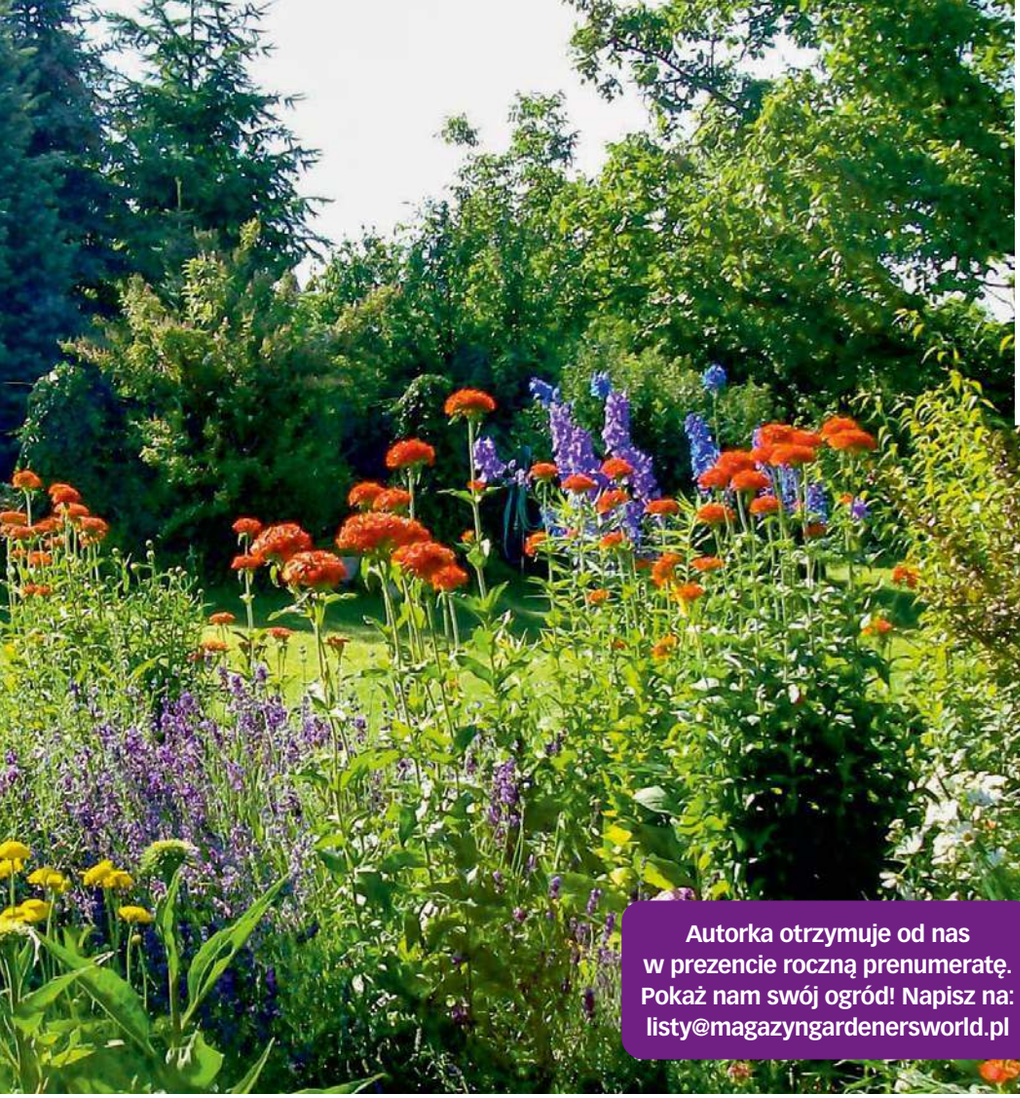
Karczowanie nieuprawianej od lat ziemi, także nie było łatwym zajęciem. Nie zabrakło nam jednak zapału i chęci posiadania ogrodu z prawdziwego zdarzenia. Porządkowanie trwało ponad dwa lata, ale opłaciło się. Nadaliśmy też blasku starej, stuletniej studni i kilku innym zabytkom znalezionym w naszej stodole. Urody naszemu obejściu dodają również pojedyncze koła ze starych, nieistniejących już wozów, zabytkowe pojemniki użytkowe, a także stary wóz. Nie jest to wóz zwyczajny. Na metalowej obręczy jego dyszla wygrawerowana jest data 1932 r.

eprasa.pl aadadc1a76

Autorka otrzymuje od nas w prezencie roczną prenumeratę. Pokaż nam swój ogród! Napisz na: listy@magazyngardenersworld.pl

❶ **Wszystkie rabaty utrzymane są w rustykalnym stylu. W końcu mieszkanie na wsi zobowiązuje.**
❷ **Priorytetem jest dla nas warzywnik dający całej rodzinie całoroczny dostęp do niczym nieskażonych jarzyn.**
❸ **Dbamy nie tylko o siebie. Budujemy domki dla owadów, karmniki dla ptaków, budki dla jeży i składamy sterty kamieni dla żab i jaszczurek. Dzięki temu nasz ogród tętni życiem.**
❹ **Pielęgnujemy wszystko to, co stare i zabytkowe. Studnia przed domem, naczynia gospodarskie, stary wóz i inne zabytki stanowią nietuzinkowe ozdoby otoczenia. Zresztą nasz dom, a właściwie chałupka, sama ma ponad sto lat.**

Uprawy pełne kolorów i smaku

Teraz, po piętnastu latach, zapomnieliśmy już o włożonym wysiłku. Drzewa i krzewy wyrosły i wypiękniały, paprocie się zagęściły, zasłaniając najmniej ciekawe zakątki, a ogród kwiatowy przeszedł największą metamorfozę. Kiedyś, każdego roku zmieniał swój wygląd, ostatnio jednak obsadzam go głównie, mało wymagającymi bylinami. Dzieje się tak ze względu na to, że głównym, dość absorbującym, zajęciem jest dbanie o bogate plony warzyw, owoców i ziół, które królują w naszej kuchni.

My, wieloletni już emeryci, mamy coraz mniej sił. Niemniej jednak, miłość do kwiatów każe nam wygospodarować każdego dnia, choć małą chwilkę na pielęgnację kolorowych grządek. Nasz ogród kwiatowy to kilka powierzchni, na dość dużej przestrzeni wokół domu. Dzięki temu gdziekolwiek nie spojrzeć, można nacieszyć oko przyjemnym widokiem pięknych roślin. Uprawiamy je w stylu rustykalnym, współgrającym z wiejskim otoczeniem i staramy się, żeby każda pora roku miała jakiś swój urok, a dobieramy je tak, żeby urzekały mnóstwem kontrastowych kolorów, a jednocześnie zwabiały motyle, pszczoły i inne pożyteczne stworzenia.

Priorytetem jest warzywnik, dający naszej rodzinie całoroczny dostęp do niczym nieskażonych jarzyn. W następnej kolejności dbamy o sad i zielnik, które są niemniej ważne w naszej zdrowej diecie. Jednak, żeby nie utonąć w corocznej monotonii uprawiania jedynie podstawowych, potrzebnych do codziennego życia warzyw i owoców, raz na jakiś czas, kusimy się na coś ekstra. Rodzynki brazylijskie, kiwano, okra, czy melony, to niektóre z naszych eksperymentów. Szczególną troską otaczamy zioła, które ususzone tworzą różne, wonne mieszanki, a przełożone do słoiczków używane są przez cały rok.

Ekologiczne metody

Nawożenie to przede wszystkim nasz własny kompost i gnojówka z pokrzyw, a do ochrony przed szkodnikami stosujemy wywar z czosnku. Poza tym przydatne są skorupki z jajek, mleko, łuski cebuli, rzeżucha, aksamitki, nagietki, nasturcje i takie tam inne rośliny niezastąpione w odganianiu szkodników i zapobiegające chorobom roślin. A przeciw kretom i nornicom najlepsze są wyczesane włosy naszego psa, albo wilczomlecz groszkowy.

Staramy się zawsze stworzyć dobre miejsce do mieszkania dla jeży, żabek, ropuch, jaszczurek, zaskrońców, dla wszelkich możliwych owadów, no i oczywiście ptaków.

Łąka w wielkim mieście

Łąki są w modzie, a moda ta zawitała do miast. Dzikie łany już nikogo nie dziwią, a ich wielka popularność jest wynikiem nie tylko efektownego wyglądu, ale także, a może przede wszystkim, niezliczonych korzyści dla miejskich ekosystemów.

Tekst: **Agnieszka Nowak** z Fundacji Łąka, www.laka.org.pl

Nie było w ostatnich latach wiosennego dnia bez artykułu o łąkach kwietnych w lokalnej prasie. Codziennie jakiś burmistrz je obiecuje, radni apelują, urzędnicy tworzą, mieszkańcy proszą lub sami sieją. Co ciekawe, ten pomysł na zieleń miejską pojawił się w Polsce dopiero 6 lat temu, jednak jego międzynarodowa historia jest znacznie dłuższa. Moda na łąki w przestrzeni miejskiej została zapoczątkowana już w latach 90. w USA, a na początku XXI wieku zaczęła być propagowana w Europie. W Niemczech wyodrębniono nawet „zestawy" gatunków pożądanych do wysiewania w danym regionie, a w Norwegii stały częścią krajowej strategii ochrony owadów. Najintensywniejsze badania nad zaletami „łąk w wielkim mieście" prowadzone są od ponad 20 lat na Uniwersytecie w Sheffield. To właśnie w Wielkiej Brytanii łąki kwietne mają największe poparcie społeczne. Pod petycją organizacji *Plantlife* w sprawie tworzenia ich wzdłuż dróg, podpisało się w ciągu kilku miesięcy 100 tysięcy Brytyjczyków. Zachwala je nawet książę Karol, William i Kate sieją ku uciesze dzieci, a organizacja *Grow Wild* rozdaje nasiona do samodzielnego wysiania milionom mieszkańców miast. Ruch ten jako pierwszy wyszedł z łąkami „na ulice". Dosłownie – organizując parady z łąkami w donicach, i nawiązując współpracę z władzami miast, aby te tworzyły łąki kwietne w przestrzeniach publicznych. W 2015 roku wolontariusze, mieszkańcy i władze obsiali makami, chabrami i rumiankiem 10 hektarów terenów w Manchesterze – wzdłuż ulicy, którą dziennie podróżuje ok. 100 tys. osób. Burmistrzowie Manchesteru i Liverpoolu – miast tradycyjnie zwaśnionych i nieutrzymujących kontaktu – spotkali się po raz pierwszy właśnie przy okazji siania łąki!

eprasa.pl aadadda76

„Zaplanuj łąkę w swoim mieście – nie ma piękniejszej alternatywy dla trawnika!”

Fundacja Łąka – założona w Warszawie w 2014 r. organizacja, której celem jest ochrona różnorodności biologicznej w miastach za pomocą wprowadzania do ich przestrzeni łąk kwietnych. Jako pierwsza zakładała miejskie łąki kwietne na dużą skalę, współpracując z m.in. Warszawą, Krakowem, Wrocławiem i Białymstokiem. Obecnie prowadzi eksperckie doradztwo związane z zakładaniem łąk kwietnych, edukację przyrodniczą dzieci i dorosłych, działania z zakresu społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw i badania nad ekosystemowymi właściwościami łąk kwietnych.

Miejskie wyspy bioróżnorodności

Nazwa „łąka kwietna" to zapożyczenie: od ang. *wildflower meadow* i niem. *Blumenwiese*. Krótko zdefiniował ją dr hab. Stanisław Czachorowski [ekolog, hydrobiolog i entomolog; profesor na Uniwersytecie Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie], jako ziołorośle, o maksymalnie dużej różnorodności gatunkowej, służące do czynnej ochrony bioróżnorodności. W praktyce miejska łąka jest „ekstremalną" wersją formacji spotykanej w krajobrazie wiejskim. W nasadzeniach dominują kolorowo kwitnące rośliny zielne, często nie zawiera nawet traw (maksymalnie może być ich do 30%). W skład mieszanek łąk kwietnych wchodzą rośliny niegdyś spotykane na wsi – m.in. chwasty zbóż, które dziś nie mają szans pośród upraw ze względu na stosowanie środków chemicznych do ich zwalczania.

Największe korzyści środowiskowe dają łąki bylinowe (wieloletnie), złożone z przynajmniej 30 gatunków rodzimych roślin (patrz: ramka na str. 44). Nie może zawierać gatunków uznanych za inwazyjne! Koszt założenia jest jednorazowy, bo rośliny po jesiennym pokosie co roku odrastają wiosną. Byliny jednak nie zakwitają w pierwszym roku po wysiewie, dlatego dla efektu dodaje się 20% wagi nasion gatunków jednorocznych. Jednoroczne łąki (np. maków czy chabrów) dają natychmiastowy efekt dekoracyjny, jednak trzeba je odnawiać co roku!

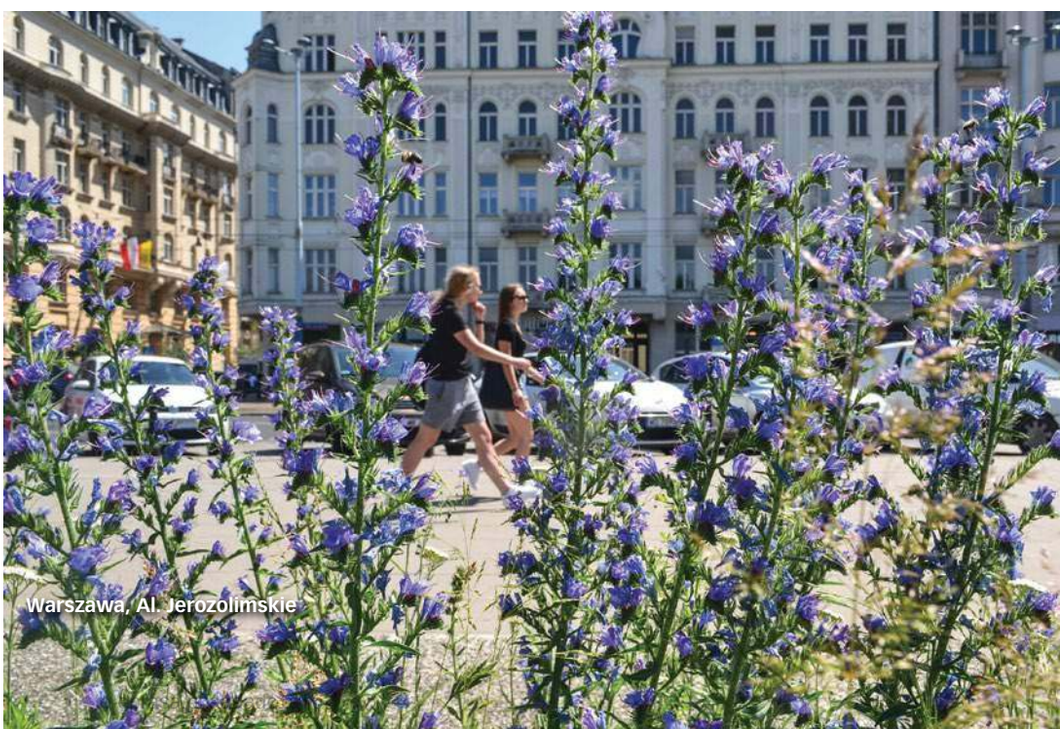
Miejska łąka może być siedliskiem nawet 300 gatunków owadów i innych małych zwierząt. W dobrze skomponowanej mieszance rośliny zakwitają kolejno od maja do wczesnej jesieni, stanowiąc źródło pokarmu dla zapylaczy przez cały sezon. Na miejskiej łące, której nie grozi kosiarka, mogą też spokojnie żyć ptaki i ssaki (np. jeże). Badania z Sheffield z 2019 r. potwierdzają, że im wyższe rośliny, tym więcej zwierząt. Podobnie z glebą – różnorodność jej organizmów zwiększa się, jeśli korzenie sięgną głębiej niż korzenie trawy.

Korzyści dla miasta

Zachętą do tworzenia łąk kwietnych jest ich spektakularny wygląd, jednak ważniejsze są ich liczne zalety dla miejskiej przyrody. Rośliny łąk kwietnych dostarczają niezliczonych usług ekosystemowych – czyli darmowych korzyści, wynikających po prostu z ich obecności, anatomii i fizjologii. Tych usług próżno oczekiwać od krótko strzyżonych trawników, których utrzymanie powoduje marnowanie zasobów (wody i energii dla kosiarek), zamiast je oszczędzać. Łąkę kwietną kosi się tylko raz lub dwa w roku, co z kolei daje dużą oszczędność finansową w porównaniu z utrzymaniem miejskich trawników. Zarząd Zieleni w Krakowie za roczne utrzymanie łąk kwietnych zapłacił sześciokrotnie mniej, niż gdy te same tereny były pokryte trawą. Mniej koszenia to także mniej spalin z kosiarek lub zmarnowanego na te zabiegi prądu. W Polsce kosi się rocznie ok. 750 tysięcy hektarów traw-

Białystok

Warszawa, ul. Sobieskiego

Warszawa, Al. Jerozolimskie

Czy teren zielony parków miejskich muszą zawsze wypełniać równo przystrzyżone trawniki? Nie. Łąka jest doskonałą alternatywą. Chaber, mak, fiołek polny czy rumianek to tylko skromna reprezentacja kwiatów, które możemy znaleźć na łące. A wszystkie zachwycają kolorami i zapachem.

ników i wydaje na to 2 miliardy zł. Te pieniądze można by wydać z o wiele większą korzyścią dla środowiska.

Ponadto, łąki odpowiednio dobrane do miejsca, mogą znacznie poprawiać stan środowiska. W zależności od składu gatunkowego rośliny mogą mieć od 30 cm do nawet 2 metrów wysokości. Rozłożyste, stosunkowo wysokie rośliny intensywnie **nawilżają powietrze, lokalnie obniżając temperaturę**. Produkują więcej tlenu niż trawy, bo prowadzą wymianę gazową o wiele większą powierzchnią. Osłaniają glebę i ochładzają ją o ok. 10°C. względem sąsiedniego trawnika i o ok. 20°C w porównaniu z betonem. Zacieniona gleba to powolniejsza utrata wody i przyjazne środowisko dla organizmów, które ją użyźniają.

Korzenie roślin łąkowych w poszukiwaniu wody sięgają nawet 25 razy głębiej niż korzenie traw. Spulchniając glebę, sprawiają, że woda deszczowa wnika łatwiej i zostaje na dłużej. **Pomagają retencjonować wodę w miejscu opadu i zapobiegają suszy**. Jeśli wybierzemy mieszankę złożoną z roślin stepów czy nieużytków, możemy znacznie obniżyć potrzebę podlewania w porównaniu z trawnikiem lub ogrodem ozdobnym.

Łąki kwietne mają też zalety, które mogą być w przyszłości bronią miast przed smogiem. Wstępne badania próbek z łąk wysianych w 2017 r. w Krakowie (wtedy jednym z miast o najgorszej jakości powietrza w Polsce), przeprowadzone w warszawskiej Szkole Głównej

eprasa.pl aadadc1a76

Jak wybrać nasiona na łąkę?

✓ **Pochodzenie** Preferowane są mieszanki z nasion produkowanych na terenie Polski, najlepiej w jak największej bliskości z miejscem wysiewu.
✓ **Gleba** Zalecane jest wykonanie prób glebowych i zastosowanie różnych mieszanek nasiennych w zależności od warunków.
✓ **Kwitnienie** Mieszanka powinna wykazywać jak najdłuższy czas kwitnienia (min. 4 miesiące). Gatunki powinny być dobrane pod względem różnych terminów kwitnienia.
✓ **Skład** Powinien być skonsultowany z botanikiem doświadczonym w zakładaniu łąk kwietnych. Mieszanka nasienna powinna zawierać przynajmniej 30 gatunków rodzimych roślin. Nie może zawierać gatunków uznanych za inwazyjne. Nie może zawierać w składzie więcej niż 30% traw. Żaden z zastosowanych w mieszance komponentów (gatunków) nie może przekraczać 15% całkowitej masy mieszanki.

Przykładowa mieszanka na tereny o glebach przepuszczalnych z większym udziałem piasku lub żwiru

● **Babka lancetowata** *Plantago lanceolata* ● **Babka średnia** *P. media* ● **Bniec biały** *Melandrium album* ● **Bukwica zwyczajna** *Stachys officinalis* ● **Chaber driakiewnik** *Centaurea scabiosa* ● **Cieciorka pstra** *Securigera varia* ● **Cykoria podróżnik** *Cichorium intybus* ● **Dziewanna pospolita** *Verbascum nigrum* ● **Dziurawiec zwyczajny** *Hypericum perforatum* ● **Komonica zwyczajna** *Lotus corniculatus* ● **Koniczyna łąkowa** *Trifolium pratense* ● **Koper ogrodowy** *Anethum graveolens* ● **Krwawnica pospolita** *Lythrum salicaria* ● **Krwawnik pospolity** *Achillea millefolium* ● **Krwiściąg mniejszy** *Sanguisorba minor* ● **Len trwały** *Linum perenne* ● **Marchew dzika** *Daucus carota* ● **Mikołajek płaskolistny** *Eryngium planum* ● **Mydlnica lekarska** *Saponaria officinalis* ● **Nostrzyk żółty** *Melilotus officinalis* ● **Rumian barwierski** *Anthemis tinctoria* ● **Rumian polny** *A. arvensis* ● **Rzepik pospolity** *Agrimonia eupatoria* ● **Sparceta siewna** *Onobrychis viciifolia* ● **Szałwia łąkowa** *Salvia pratensis* ● **Ślaz dziki** *Malva sylvestris* ● **Ślaz zygmarek** *M. alcea* ● **Świerzbnica polna** *Knautia arvensis* ● **Wiesiołek dwuletni** *Oenothera biennis* ● **Zawciąg pospolity** *Armeria maritima* ● **Złocień polny** *Chrysanthemum segetum* ● **Złocień właściwy** *L. vulgare* ● **Żmijowiec zwyczajny** *Echium vulgare*

Przykładowa mieszanka na gleby normalne od umiarkowanie suchych do wilgotnych

● **Brodawnik zwyczajny** *Leontodon hispidus* ● **Babka lancetowata** *Plantago lanceolata* ● **Babka średnia** *P. media* ● **Bukwica zwyczajna** *Stachys officinalis* ● **Chaber austriacki** *Centaurea phrygia* ● **Chaber łąkowy** *C. jacea* ● **Firletka poszarpana** *Lychnis flos-cuculi* ● **Jaskier ostry** *Ranunculus acris* ● **Komonica zwyczajna** *Lotus corniculatus* ● **Koniczyna biała** *Trifolium repens* ● **Koniczyna łąkowa** *T. pratense* ● **Kozibród łąkowy** *Tragopogon pratensis* ● **Krwawnica pospolita** *Lythrum salicaria* ● **Krwawnik pospolity** *Achillea millefolium* ● **Krwiściąg mniejszy** *Sanguisorba minor* ● **Lebiodka pospolita** *Origanum vulgare* ● **Len trwały** *Linum perenne* ● **Lepnica rozdęta** *Silene vulgaris* ● **Lnica pospolita** *Linaria vulgaris* ● **Marchew dzika** *Daucus carota* ● **Przelot pospolity** *Anthyllis vulneraria* ● **Przetacznik długolistny** *Veronica longifolia* ● **Przytulia pospolita** *Galium mollugo* ● **Przytulia właściwa** *G. verum* ● **Rzepik pospolity** *Agrimonia eupatoria* ● **Sparceta siewna** *Onobrychis viciifolia* ● **Szałwia łąkowa** *Salvia pratensis* ● **Świerzbnica polna** *Knautia arvensis* ● **Złocień zwyczajny** *Leucanthemum vulgare*

Kwiaty jednoroczne (domieszka do mieszanek wieloletnich) na wszystkie rodzaje gleb

● **Chaber bławatek** *Centaurea cyanus* ● **Kąkol polny** *Agrostemma githago* ● **Mak polny** *Papaver rhoeas* ● **Wyka kosmata** *Vicia villosa* ● **Złocień polny** *Chrysanthemum segetum*

Gospodarstwa Wiejskiego wykazały, że szorstkie i lepkie liście roślin – np. dziewanny czy żmijowca – **skutecznie wyłapują pyły tworzące smog**. Części roślin pokryte woskiem lub włoskami działają fizycznie jak lep albo rzep, na którym osiadają zanieczyszczenia powietrza. 1 m² łąki kwietnej zatrzymuje 3 g zanieczyszczeń – tyle co małe drzewo. Co więcej, część mikropyłów okazała się niemożliwa do spłukania wodą – usunięto je dopiero w laboratorium przy użyciu chloroformu. To oznacza, że zanieczyszczenia mogą być wiązane przez rośliny łąk raz na zawsze, a nie zmywane do gleby przez deszcz. Dalsze badania nad tymi właściwościami są w toku.

Klimat dla łąki, łąki dla klimatu

W rolnictwie coraz powszechniejsze w dobie zmian klimatu jest pojęcie *carbon farming* („uprawa węgla") – zalecenie, aby siać rośliny gdzie się da, w jak największej masie i w ten sposób spowalniać zmiany klimatu. Jak? Im większa masa roślin, a także ich korzeni, tym więcej związanego w ich tkankach węgla, a co za tym idzie – mniej dwutlenku węgla w atmosferze. Do akcji „zamykania gazów" cieplarnianych w roślinach z powodzeniem można włączać tereny miejskie, a zabieg ten będzie bardziej skuteczny w przypadku wysokich łąk kwietnych.

Łąkowa mapa Polski

Rozpoczynając w 2017 r. „zieloną rewolucję" w Krakowie, Piotr Kempf z tamtejszego Zarządu Zieleni mówił: „Kraków wydaje się betonowy, bo nie podkreśliliśmy do tej pory istniejących terenów zielonych. Niektóre skwerki, takie jak przed Muzeum Narodowym po pewnych przekształceniach zamienią się w enklawę zieleni w centrum miasta". Tymi przekształceniami były łąki kwietne. Kraków ma ich już 30 hektarów i pretenduje do miana „Stolicy polnych kwiatów".

Innym miastem znanym ze swoich łąk kwietnych jest Białystok. Trwa tam trzyletni projekt, w którym powstanie 15 ha łąk kwietnych, pól słonecznikowych i pól zbóż z umyślnie dodanymi chwastami. Już w pierwszym sezonie łąki zrobiły furorę. Mieszkańcy dzwonili nawet do urzędu z gratulacjami, o czym z satysfakcją opowiadał odpowiedzialny za projekt dyr. Andrzej Karolski.

Łąki kwietne powstają w całej Polsce: we Wrocławiu, Olsztynie, Zielonej Górze, Łomży, Bytomiu, Siemianowicach Śląskich, Luboniu czy Sanoku. Są już w kilkudziesięciu miastach – wielkich i małych. Dużo zależy od aktywności obywateli, którzy sami zabiegają o łąki, m.in. w ramach budżetów obywatelskich. Tak powstało na początku ok. 30 pilotażowych łąk w Warszawie. Prywatne osoby dołączają do trendu, ukwiecając ogródki, tarasy i skrzynki balkonowe. Mieszkańcy miast pokochali bezpretensjonalny urok łąk kwietnych, a ich liczne zalety przekonują władze do przekształcania trawników w kolorowe kobierce.

Rośliny łąkowe znakomicie poddają się koszeniu kosą. To metoda tania i ekologiczna. Nie pociąga za sobą kosztów paliwa, nie przyczynia się do miejskiego smogu poprzez emisję spalin, ani nie generuje hałasu w zielonej przestrzeni miasta. Koszenie kosą nie zabija też zwierząt chroniących się na łące.

eprasa.pl aadadc1a76

Miejskie ogrodnictwo

Bycie miejskim ogrodnikiem wiąże się z kilkoma wyzwaniami, ale związane z tym korzyści dla zdrowia i samopoczucia są zdecydowanie warte wysiłku. **Cinead McTernan** inspiruje się dwoma miejskimi ogrodami i sprawdza, jak stworzyć własną zdrową enklawę w mieście.

Spokojny balkon

Karen Myrup

Nasz ogród to taras na dachu z widokiem na krajobraz miasta, most Tower Bridge i dzielnicę Canary Wharf. Wszystkie rośliny rosną tu w pojemnikach i muszą dać sobie radę z wysuszającym wiatrem oraz, choć to wystawa północna, palącym słońcem. Ale przynajmniej nie ma tu nigdy mrozu.

Pomimo oczywistych ograniczeń związanych z uprawą roślin w pojemnikach, próbuję stworzyć bujny ogród w wiejskim stylu, przypominający działkę moich rodziców. Między rabatami rodzice poprowadzili ścieżki, dzięki czemu można było podejść naprawdę blisko do roślin – robię tak samo. To bardzo ważne, aby móc wszystko zobaczyć, wszystko powąchać i wszystkiego dotknąć.

Uprawa roślin na małej przestrzeni oznacza, że trzeba starannie dobierać gatunki. Początkowo stawiałam na rośliny, które długo kwitną, ale szybko zrozumiałam, że posiadanie odmian kwitnących w różnych porach roku, nawet bardzo krótko, zwiększa przyjemność płynącą z posiadania ogrodu. Dzięki temu czuję się bardziej związana z naturą i zauważam, jak zmieniają się pory roku – rodzaj zielonej uważności, która jest tak istotna, gdy człowiek mieszka w betonowej dżungli.

Uwielbiam wychodzić do ogrodu o poranku, gdy wszystko jest jeszcze świeże i rześkie. Pachnie kwiatami i ziemią, prawie jak na wsi, naturalistycznie. Nie umiałabym sobie wyobrazić, że można poczuć taki zapach na piątym piętrze w środku Londynu.

Rodzina Karen uwielbia relaksować się na tarasie, gdzie panuje wiejski klimat, choć to środek Londynu

Większe krzewy i małe drzewa tworzą spokojną, zaciszną przestrzeń

Ustaw kilka donic razem, a rośliny będą się wzajemnie chronić i wspierać

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE, JASON INGRAM

W mieście łatwo jest przestać zauważać pory roku – nie trać łączności z naturą i wypełnij pojemniki sezonowymi barwami

Prawie wszystkie rośliny jadalne można uprawiać w donicach, co pozwala czerpać pożytki dla zdrowia związane z samodzielną uprawą pożywienia

> “Jeśli twoja skrzynka pęka w szwach od ilości mejli, usuwanie przekwitłych kwiatów i chwastów przypomni ci, że panujesz nad sytuacją”

Ogród wydaje się mały i zapchany?

Trudno jest zmieścić wszystko, o czym marzymy, na miejskiej działce wielkości znaczka pocztowego, dlatego postaw na jeden temat – uprawę własnej żywności, relaks z przyjaciółmi lub miejsce zabaw dla dzieci. Wybierz robiący wrażenie, prosty projekt, zamiast czegoś skomplikowanego. Zminimalizuj dobór nasadzeń zarówno pod kątem barw, jak i odmian roślin. Stosuj materiały odbijające światło, bo światło idzie w parze z przestrzenią.

Uprość wybór kolorów i dobór roślin, a twój ogród będzie lżejszy i mniej zapchany

Wykorzystaj ciepło i zacisze przy murach

Jedzenie pod chmurką pomaga spowolnić szalone tempo życia w mieście

“Kiedy uprawiasz rośliny, tworzysz nadzieję, bo całkiem dosłownie siejesz nasiona przyszłości, na którą można czekać z przyjemnością”

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Brakuje ci czasu na podlewanie?

Uprawa roślin w pojemnikach może być rozwiązaniem dla małych lub trudnych przestrzeni, takich jak taras dachowy Karen, ale ich regularne podlewanie może stanowić wyzwanie. Zamiast wielu małych doniczek, wykorzystuj mniejszą liczbę większych donic, bo będą dłużej trzymać wilgoć i nie trzeba ich tak często podlewać. Wstaw w ziemię ustawione do góry nogami butelki wypełnione wodą, aby same podlewały rośliny.

Duże pojemniki nie wysychają tak szybko, jak małe i można je wykorzystać do uprawy warzyw i owoców

Problemy z proporcjami?

Karen początkowo wpadła w pułapkę uprawiania na swojej maleńkiej przestrzeni jedynie małych i średnich roślin. Tak naprawdę im działka jest mniejsza, tym ważniejsze, aby dodać jej wysokości i objętości, bo zmieni to wrażenie, jakie robi. Weź pod uwagę małe drzewka, wysokie krzewy i pnącza, a także rośliny architektoniczne – dadzą one efekt „wow” i sprawią, że ogród będzie wydawał się większy.

Dodaj ogrodowi wysokości, sadząc małe drzewko, które poprowadzi wzrok ku górze i sprawi, że mała przestrzeń będzie wydawała się znacznie większa

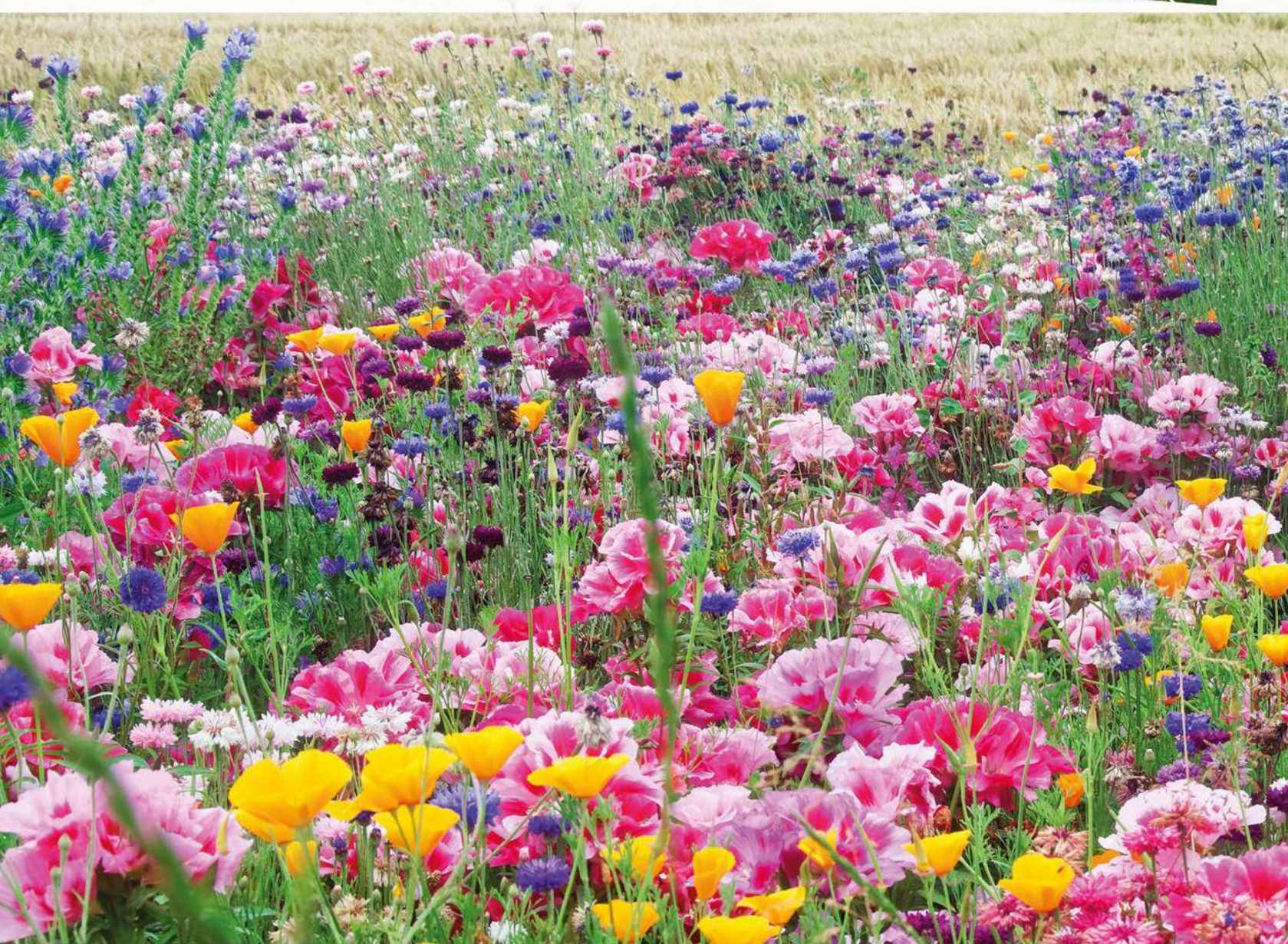
ZŁOTY MEDAL 2020

Mieszanki kwietne

Mieszanka roślin jednorocznych „Na ostatnią chwilę"

Mieszanka roślin kwitnących już po kilku tygodniach od wysiewu. Polecana do zagospodarowania wolnej przestrzeni, w miejsca z których usunięto przekwitłe już rośliny lub po zbiorze wczesnych warzyw aż do połowy lipca.

W. Legutko

www.legutko.com.pl

Jeśli pozwala ci na to przestrzeń, szklarnia poprawi twoje możliwości w zakresie uprawy roślin z nasion

Miejska oaza

Benn Storey

Dorastałem w gospodarstwie w hrabstwie Derbyshire, dlatego bardzo chciałem stworzyć zieloną oazę, w której wraz z mężem, Brandonem, mógłbym chronić się przed napięciami życia w mieście.

Wiedzieliśmy, że przed nami trudne zadanie, bo ogród jest położony na bardzo stromej skarpie i gdzieniegdzie nie można z niego było w ogóle korzystać. Oczywistym rozwiązaniem było stworzenie szeregu tarasów, pozwalających na maksymalne wykorzystanie przestrzeni i zapewnienie różnych stref: strefy chłodnego cienia przy tarasie położonym tuż przy mieszkaniu, strefy nasadzeń preriowych, będących echem dzikich naturalnych krajobrazów, jakie pamiętam z dzieciństwa, w środkowej części i wreszcie strefy działki produkcyjnej.

Jedno z największych zadań to poprawa stanu gleby: połączenie londyńskiej gliny i śmietniska, w charakterze którego działka była użytkowana przez ponad 150 lat, sprawia, że glebie brakuje tu składników odżywczych i struktury – jest skażona ołowiem i zanieczyszczona nieskończoną ilością rozbitego szkła. Szkoda, że nie miałem środków, aby rozwiązać problem gleby, zanim zacząłem sadzić rośliny, bo niektóre z nich trudno znoszą gorące lata, gdy gleba jest spieczona i mokre zimy, gdy zamienia się w błotniste bagno. Co powiedziawszy, regularne dźwiganie worków ze żwirem, obornikiem i podłożem po schodach do domu, przez całe mieszkanie i po tylnych schodach zapewnia mi niezłą gimnastykę.

Benn stworzył tchnący spokojem zielony azyl w mieście

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS, MARIANNE MAJERUS

Nawet mały ogród można podzielić na strefy o indywidualnym charakterze

Odważne, wyprostowane rośliny takie jak dziewanna dodają dramatyzmu

Zorganizuj sobie miejsce do siedzenia i jedzenia, aby w dowolnej chwili odpocząć pod chmurką

W przestrzeni miejskiej wykorzystuj wiejskie materiały, aby wyczarować sielski krajobraz

> “Wszystkie te rośliny przypominają mi o przyjaciołach, rodzinie i zbawiennych urlopach – dzięki nim łatwiej jest coś dostrzec przez dymy miasta”

Ogrodnik bez samochodu?

Jeśli tak jak Benn, korzystasz z transportu publicznego, opłaca się myśleć przyszłościowo. Zamawiaj ciężkie produkty, np. podłoże czy żwir, z dostawą jak najbliżej wejścia do domu, a w dniu dostawy zabezpiecz wolne miejsce jak najbliżej swoich drzwi. Tnij koszty, zamawiając ilości hurtowe z przyjaciółmi. Bądź cierpliwy i uprawiaj rośliny z nasion – będziesz rzadziej musiał jeździć po sadzonki do szkółki.

Uprawa roślin z nasion (takich jak ta jeżówka) jest czasochłonna, ale dzięki temu nie musisz kupować kosztownych dorosłych egzemplarzy

„Bez względu na to, jak trudny okaże się mój dzień w mieście, jak kiepsko mi pójdzie, w końcu wracam do mojej zielonej oazy w domu”

Stwórz ogrodzenia, które oddzielą cię od sąsiadów

Wykorzystaj wszystkie przestrzenie w miejskim ogrodzie do uprawy roślin

Życie w mieście jest pełne napięć?

Podczas, gdy aktywność fizyczna związana z pracą na wolnym powietrzu jest dobra dla zdrowia, stworzenie przestrzeni, nawet niewielkiej, w której można się zrelaksować po intensywnym dniu ma kolosalne znaczenie dla zdrowia psychicznego. Wybierz zaciszne, otoczone roślinami miejsce w rogu ogrodu, w którym będziesz mógł przesiadywać i czytać, medytować lub uprawiać jogę.

To ważne, aby zarezerwować trochę czasu tylko dla siebie, a ogród jest idealnym miejscem na wyciszenie

Ogród wydaje się ciasny?

Ogrodzenia mogą zdominować mały miejski ogród, nawet, jeśli nie są szczególnie wysokie. Jeśli pomalujesz je na ciemny kolor, nie tylko stworzysz wrażenie przestrzeni, ale też sprawisz, że płot wtopi się w tło. Aby przez cały rok działo się na nim coś ciekawego dla oka, posadź wzdłuż niego zimozielone pnącza, np. jaśmin gwiazdkowy (*Trachelospermum jasminoides*) lub powojnik Armanda (*Clematis armandii*) albo zasadź tuż przy nim wysokie rośliny, np. bambus albo brzozę brodawkowatą.

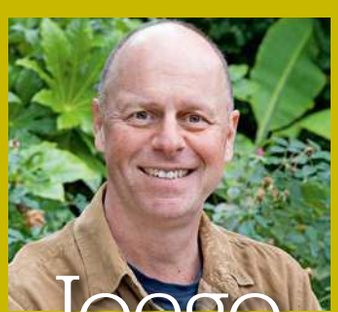

Pomalowanie lub pobejcowanie ogrodzenia na ciemny kolor sprawi, że przestrzeń wyda się większa – co w przypadku działki w mieście zawsze jest zaletą

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl aadadc1a76

RABATY

Joego

Idealne dla zapylaczy

Owady zapylające są niezbędne dla ogrodu. **Joe Swift** pokazuje, jak przyciągnąć ich więcej za pomocą prostego planu nasadzeń

Badania pokazują niepokojący spadek w liczebności owadów zapylających takich, jak pszczoły i bzygi. Jeden na trzy kęsy jedzenia, które spożywamy, jest zależny od zapylania, a my ogrodnicy wiemy, że musimy w tym pomagać – razem możemy zmienić świat.

Mając to na uwadze, projekt tej maleńkiej rabaty ma dwie funkcje: przyciągnąć mnóstwo owadów zapylających do ogrodu i pięknie wyglądać przez całe lato. Kompozycja została zaprojektowana jako samodzielna rabata o wymiarach 2 x 1 m, ale można ją dostosować do przestrzeni o różnych kształtach i rozmiarach. Rabatę bez problemu można poszerzyć w przypadku większych przestrzeni, zwiększając liczbę roślin, dodając kilka odmian lub wpleść ją w istniejącą rabatę, wypełniając luki. To niedroga rabata, wykorzystująca w większości szybko rosnące byliny. Wybrałem rośliny w dziewięciocentymetrowych lub litrowych doniczkach, ponieważ ich stosunek jakości do ceny jest świetny, a rośliny szybko się rozrastają.

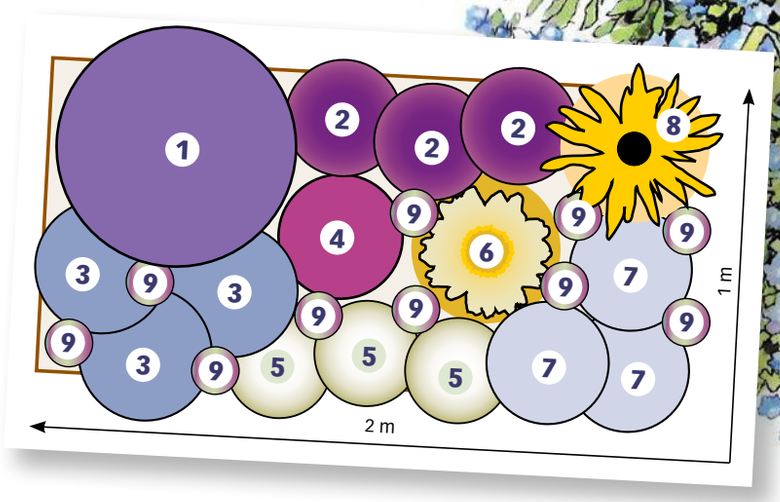
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; NEIL HEPWORTH

RABATA DLA ZAPYLACZY

Ta rabata została zaprojektowana na słoneczne stanowisko, z dobrze przepuszczalną i względnie neutralną glebą. Większość moich roślinnych wyborów pochodzi z list Najlepsze 30 roślin dla pszczół* i Rośliny RHS dla zapylaczy** i wszystkie dobrze znam, więc mogę zapewnić, że zagwarantują przyjemne bzyczenie w ogrodzie. Niektóre z nich powinny kwitnąć od początku do końca lata, a okres szczytowy przypada na lipiec i sierpień.

Ten popularny dobór kolorystyczny zawiera błękity, jasne fiolety, biel i odrobinę żółci. Rośliny różnią się od siebie wysokością i kształtem, od pierzastej kalaminty i delikatnej bieli oregano z przodu, po wysokie kłosowce z tyłu. W innych rejonach ogrodu możesz posadzić zimowe rośliny przyjazne zapylaczom, takie jak sarcococca lub kwitnący zimą wiciokrzew.

*FROM ROSYBEE MUSEUM (ROSYBEE.COM/PLANTTRIALS. **RHS.ORG.UK/SCIENCE/CONSERVATION-BIODIVERSITY/WILDLIFE/PLANTS-FOR-POLLINATORS

Rośliny

❶ Barbula klandońska (*Caryopteris* x *clandonensis*) 'Dark Knight' x 1
Magnes na pszczoły i bardziej krzewiasta niż inne rośliny. Zrzucająca srebrzysto-szare liście z ząbkami. Ma ciemno-niebieskie kwiaty w sierpniu i wrześniu.
Wysokość x szerokość 1 m x 1 m

❷ Kłosowiec ogrodowy (*Agastache*) 'After Eight' x 3
Kłosowiec ogrodowy wzbija wysokie szpiczaste kwiaty wysoko do góry, tworząc pionowy akcent. Ta odmiana ma fioletowo-niebieskie kwiaty, brązowawe liście i ciemne łodygi, dzięki czemu jest idealnym tłem dla nasadzeń z przodu rabaty. **W x S** 90 cm x 40 cm

❸ Bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne' x 3
Duże, otwarte, niebieskie kwiaty w kształcie dysku z białymi środkami. Kwitną niemal cały czas od wiosny do początku jesieni – i została uznana przez RHS jako roślina stulecia!
W x S 60 cm x 75 cm

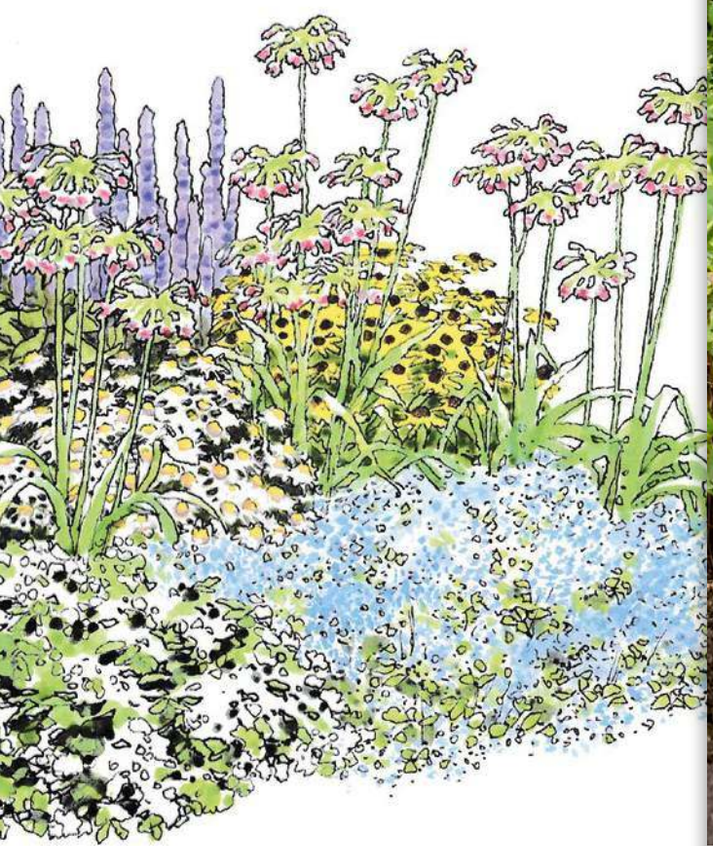
❹ Ostrożeń łąkowy (*Cirsium rivulare*) 'Atropurpureum' x 1
Szkarłatno-purpurowe kwiaty ostu wznoszą się nad kolczastym ulistnieniem w środku lata, wyróżniając się na rabacie – zapylacze nie mogą się im oprzeć!
W x S 1,2 m x 60 cm

❺ Lebiodka (*Origanum vulgare*) 'White Charm' x 3
Oregano to świetna roślina na rabatę i oczywiście przydatna w kuchni. Umieściłem ją z przodu rabaty, gdzie przykryje ziemię i zakwitnie latem. **W x S** 45 cm x 90 cm

❻ Rumian żółty (*Anthemis tinctoria*) 'Sauce Hollandaise' x 1
Urocza, żółta stokrotka, która zmienia kolor na delikatny kremowy odcień. Zaczyna kwitnąć w maju aż do lipca. **W x S** 60 cm x 60 cm

❼ Kalaminta mniejsza (*Calamintha nepeta*) 'Blue Cloud' x 3
Długo kwitnąca, formująca kępy bylina, która

eprasa.pl aadadc1a76

Ten piękny dobór kolorystyczny zachwyca błękitami, jasnymi fioletami, bielą i żółcią

tworzy delikatne, pierzaste obłoki jasnych niebieskich kwiatów. Idealna na przód rabaty lub na krawędź podwyższonej rabaty.
W x S 40 cm x 40 cm

❽ Rudbekia błyskotliwa (*Rudbeckia fulgida deamii*) x 1
Obficie kwitnie od końca lipca do października. Pomarańczowo-żółte kwiaty i ciemne, kontrastujące środki na krępej łodydze.
W x S 60 cm x 45 cm

❾ Czosnek bułgarski (*Nectaroscordum siculum*) x 10-12
Cudowna ozdobna cebula z chylącymi się do dołu kwiatami w odcieniach przydymionego fioletu, żółci i zieleni. Jesienią poprzeplataj cebulki na rabacie. **W x S** 1,2 m x 10 cm

ILUSTRACJE: DAVID THOMAS.
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

Odpowiednio przygotuj grządkę, w razie potrzeby dodając ziemi

Sadzenie

- Przygotuj glebę, przekopując ją, usuwając chwasty i kamienie. Rośliny nie są łakome, więc nie będą potrzebowały dużej ilości kompostu lub obornika, co tylko zachęci do wzrostu liście. Dodaj odrobinę domowego kompostu, jeśli go masz, a także grys ogrodowy lub piasek, szczególnie w przypadku cięższych gleb, ponieważ rośliny wymagają dobrego drenażu.
- Zgrab ziemię, wyrównując ją i zrób to ponownie, jeśli po niej przejdziesz, unikając zbitych miejsc. Namocz rośliny w wiadrach przez około godzinę przed posadzeniem.
- Postaw rośliny na ziemi, aby przeanalizować plan nasadzeń i sposób, w jaki mogą razem rosnąć. Wstań i przejdź się dookoła, aż uzyskasz odpowiednie rozmieszczenie. W celu uzyskania wzmocnionego efektu zastosowałem więcej niż jedną roślinę w kępie. Na przykład kłosowiec uformuje tło, ale postaraj się zachować naturalny wygląd i unikaj sadzenia w równych rządkach.
- Uważaj w trakcie sadzenia, a jeśli musisz przejść po rabacie, spróbuj obsadzać ją od tyłu. Delikatnie wyjmuj każdą roślinę z doniczki. Jeśli korzenie są splątane, rozplącz je, posadź w ziemi na takim samym poziomie jak w doniczce i uklep dłonią, nie stopą.
- Posprzątaj po skończonej pracy, rozluźnij zbite podłoże widłami i dobrze podlej rośliny.

Rozluźnij splątane w doniczkach korzenie przed posadzeniem

eprasa.pl aadadc1a76

Pielęgnacja

Lato

- **Podlewaj podczas suszy** i gdy rośliny są w trakcie rozwoju.
- **Ogłów rośliny**, takie jak bodziszek i rumian po przekwitnięciu. Przytnij kalamintę, gdy nie będzie już ładnie wyglądać – możliwe, że zakwitnie ponownie.
- **Nawoź** rośliny od czasu do czasu, używając nawozu z alg, by pobudzić je do kwitnienia.
- **Podeprzyj** kłosowca w razie potrzeby.

Jesień

- **Nie ruszaj roślin** jak najdłużej jesienią i zimą przed przycięciem – ma to znaczenie dla wielu zwierząt, a wiele z roślin trzyma świetną zimową formę.
- **Posadź cebulki czosnku bułgarskiego** w pustych miejscach, a w kolejnych latach podziel je, jeśli utworzą większe kępy.
- **Posadź więcej wiosennych cebulek** pomiędzy roślinami.

Dodaj podpórki, aby zapobiec przechylaniu się wysokich roślin

Postępuj zgodnie z instrukcjami producenta, aby wymieszać płynny nawóz, a następnie dodaj go do konewki z wodą

Użyj wideł, aby wyjąć i podzielić zatłoczone kępy, a następnie posadź je w innych miejscach w ogrodzie

Zima

- **Przytnij stare przyrosty** pozostawione na bylinach pod koniec zimy lub na początku wiosny, aby zrobić miejsce dla nowych.
- **Usuń stare pędy** z oregano i zrób porządek z bodziszkiem, rumianem i kalamintą.

Wiosna

- **Przytnij barbulę** w marcu, w razie potrzeby, aby zachować jej otwarty kształt.
- **Ściółkuj** glebę, aby polepszyć ją wraz z upływem czasu, ale unikaj bogatego lub ciężkiego kompostu.
- **Wyjmij i podziel** rośliny, gdy już urosną, aby zachować ich odpowiedni rozmiar. Stworzy to możliwość uprawy tych roślin w innych częściach ogrodu lub poprzetykania nimi widocznych luk.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

eprasa.pl aadadc1a76

Robomow®
friendly home

RS635 Pro SV
Najlepszy w swojej gamie

RoboVision™

Umożliwia Robomow wykrycie ludzi i zwierząt domowych przed zbliżeniem się do nich i zmianę kierunku jazdy, zapewniając im bezpieczeństwo. RoboVision NIE zastępuje wszystkich innych instrukcji bezpieczeństwa określonych przez producenta (tylko w RS635 Pro SV).

Best in Test

Nowość!

robomow.com

eprasa.pl aadadc1a76

Kolorowe rośliny doniczkowe

Wprowadź kolor do swojego domu dzięki barwnym roślinom doniczkowym. **Jamie Song** dzieli się sekretami, jak osiągnąć sukces i przedstawia swoje ulubione rośliny na każde stanowisko

Najwięksi twardziele świata roślin doniczkowych – aspidistra, chamedora czy fikus – są raczej pozbawieni kolorów. To prawdziwi bohaterowie wśród roślin domowych, którzy dobrze rosną pomimo zaniedbań. Istnieje jednak świat jaskrawych kwiatów i kolorowych liści, które natychmiast wprowadzą efekt do twojego domu. Odwiedziliśmy entuzjastę roślin doniczkowych Jamiego Songa, aby dowiedzieć się więcej o tych współczesnych cudach, które nieziemsko wyglądają i są łatwe w utrzymaniu.
Zobacz więcej roślin Jamiego Songa na @jamies_jungle

Kaladium dwubarwne 'Florida Clown'

Alokazja

Storczyk ćmówka

Kaladium dwubarwne *Caladium bicolor* 'Florida Clown'

Kaladium to rośliny wyrastające z mięsistej bulwy pędowej. Istnieje wiele różnych odmian, oferujących ogromny wybór wzorów i kolorów liści.

Podlewanie Zimą przechodzą okres odpoczynku, dlatego jesienią ogranicz podlewanie i pozwól im zaschnąć. Podczas letniej wegetacji potrzebują dużo wilgoci, dlatego podlewaj je, kiedy ziemia w doniczkach jest sucha.

Stanowisko Znosi cień.

Alokazja *Alocasia cuprea*

Niemal plastikowe w dotyku, prążkowane liście alokazji mają kontrastowe barwy: są miedzianobrązowe z wierzchu i winnoczerwone od spodu. Liście lepiej wybarwiają się w jasnym miejscu.

Podlewanie Wiosną i latem zapewnij wyższą wilgotność, a zimą pozwól ziemi wyschnąć przed kolejnym podlewaniem. Zwiększ wilgotność wokół rośliny poprzez zamgławianie. Trzymaj z dala od źródeł ciepła, takich jak kaloryfery.

Stanowisko Parapet okna o wystawie wschodniej lub zachodniej.

Storczyk ćmówka *Phalaenopsis*

Zasługujące na swoją popularność ćmówki to najłatwiejsze w uprawie storczyki kwitnące przez wiele miesięcy. Kwiaty rozwijają się o każdej porze roku i mogą mieć różne kolory. Przytnij stare pędy kwiatostanowe do wysokości jednego pąka, aby uzyskać więcej kwiatów.

Podlewanie Podlewaj co tydzień, mocząc wypełnione korą doniczki w wodzie, a następnie natychmiast usuń nadmiar wilgoci. Raz w miesiącu stosuj nawóz do storczyków. Przenieś rośliny w nieco chłodniejsze miejsce, aby pobudzić je do kwitnienia.

Stanowisko Okienny parapet o wystawie wschodniej lub zachodniej.

eprasa.pl aadadc1a76

Szczawik trójkątny
Oxalis triangularis papilionacea

Ta purpurowa roślina, uprawiana głównie ze względu na liście, latem wydaje delikatne, jasnolawendowe kwiaty. Przypominające koniczynę liście składają się w nocy, całkowicie zmieniając swój wygląd.

Podlewanie Roślina ta wyrasta z małych podziemnych kłączy, które gniją, jeśli mają zbyt mokro, więc powstrzymaj się od podlewania w czasie spoczynku szczawika, a później rób to tylko wtedy, kiedy doniczka zrobi się lekka.

Stanowisko Preferuje jasne, rozproszone światło.

Szczawik trójkątny

Zroślicha stopowcowa
***Syngonium podophyllum* 'Pink Allusion'**

Początkowo wygląda jak zwarta kopa liści przypominających strzały. Ta niezwykła różowa roślina z wiekiem staje się bujnym pnączem o dłoniastych liściach. Preferuje wysoką wilgotność, więc ustaw ją w łazience lub postaw na podstawce z wilgotnym żwirem.

Podlewanie Latem wystarczy podlewanie raz w tygodniu, zimą podlewaj jeszcze rzadziej.

Stanowisko Lubi jasne, rozproszone światło.

Zroślicha stopowcowa 'Pink Allusion'

Peperomia srebrzysta
Peperomia argyreia

Mięsiste, owalne liście z kontrastowymi srebrnymi i zielonymi paskami przywodzą na myśl skórkę arbuza. Jaskrawoczerwone łodygi i kremowozielone, niemal kolczaste kwiaty są równie interesujące. Jest dość tolerancyjna na zaniedbania.

Podlewanie Jest podatna na gnicie, kiedy ma zbyt wilgotno, dlatego podlewaj ją tylko wtedy, gdy ziemia jest sucha.

Stanowisko Okienny parapet o wystawie wschodniej lub zachodniej.

Begonia 'Lucerna'

eprasa.pl aadadc1a76

Peperomia kędzierzawa *Peperomia caperata* 'Schumi Red'

Silnie pomarszczone liście w purpurowobordowych odcieniach są główną atrakcją tej rośliny. Latem wytwarza różowe kwiatostany przypominające różdżki i doskonale nadaje się do ogrodów w słojach.

Podlewanie Nie lubi nadmiernego podlewania, więc sprawdź palcem ziemię, zanim podlejesz roślinę. Latem wystarczy raz w tygodniu, a zimą nieco rzadziej. Zapewnij jej wysoką wilgotność powietrza, ustawiając doniczkę na podstawce wypełnionej mokrymi kamieniami.

Stanowisko Okienny parapet o wystawie wschodniej lub zachodniej.

Peperomia srebrzysta

Begonia *Begonia* 'Lucerna'

Wysoka, elegancka roślina z podobnymi do bambusa łodygami i centkowanymi, czerwonozielonymi od spodu liśćmi. Latem zakwita, tworząc zwisające kwiaty w koralowym kolorze. Im więcej ma światła, tym lepiej wybarwiają się jej liście i może osiągnąć ponad 2 metry wysokości.

Podlewanie Latem co najmniej raz w tygodniu, kiedy ziemia przeschnie. Zimą ogranicz podlewanie – podlej dopiero wtedy, gdy wyschnie 3-centymetrowa, górna warstwa ziemi.

Stanowisko Preferuje jasne, rozproszone światło. Bezpośrednie słońce przypali jej liście.

Peperomia kędzierzawa 'Schumi Red'

Fitonia białożyłkowa *Fittonia albivenis* 'Fortissimo'

Ta zgrabna roślina o ozdobnych liściach jest idealna do ogrodu w słoju lub terrarium. Jaskrawoczerwone żyłki dodają jej koloru, chociaż czasem rozwijają się też kremowe kwiaty. Może się pokładać, więc przycinaj ją raz lub dwa razy w roku, a odcięte fragmenty możesz ukorzenić.

Podlewanie Szybko więdnie po wyschnięciu ziemi, dlatego latem podlewaj co tydzień, a zimą nieco rzadziej.

Stanowisko Znosi cień i potrzebuje wysokiej wilgotności powietrza, dlatego uprawiaj ją w łazience lub na podstawce z wodą i kamieniami.

Fitonia białożyłkowa 'Fortissimo'

eprasa.pl aadadc1a76

Daj roślinom *nowy dom*

1 **Wszystkie rośliny** doniczkowe skorzystają na przesadzeniu. Gdy korzenie wypełnią doniczkę, delikatnie wyjmij roślinę z pojemnika. Jeśli korzenie są „wrośnięte" w doniczkę – utworzyły zwartą plątaninę – delikatnie oderwij je od ścianek i od spodu oraz rozdziel, aby pobudzić korzenie do rozrośnięcia się na boki, kiedy znajdą się w nowej doniczce.

2 **Umieść roślinę** w nowej doniczce, nieco większej od poprzedniej. Zawsze używaj doniczek z otworami drenażowymi w dnie, ponieważ większość roślin doniczkowych nie lubi nadmiaru wilgoci w korzeniach. Na dno pojemnika nasyp trochę ziemi, tak aby roślina znalazła się na tej samej głębokości co w poprzedniej doniczce.

3 **Przestrzeń wokół korzeni** wypełnij ziemią uniwersalną lub do roślin doniczkowych (storczyki sadzi się do specjalnego podłoża do storczyków i przesadza tylko wtedy, gdy ich korzenie wypełnią doniczkę). Ugnieć ziemię palcami, aby nie było żadnych pustych przestrzeni. Powierzchnia ziemi powinna znaleźć się nieco poniżej krawędzi doniczki, aby umożliwić podlewanie.

4 **Podlej roślinę** deszczówką, ponieważ woda z kranu zawiera sole mineralne, których nie lubią niektóre rośliny domowe. Pozwól wodzie odcieknąć z doniczki, zanim włożysz ją do dekoracyjnej osłonki.

1

Jamie radzi:

„Uwielbiam moją kolekcję roślin doniczkowych – różnorodność kształtów, kolorów, wzorów i faktur nigdy nie przestaje mnie zadziwiać i sprawia mi wiele radości."

2

3

4

eprasa.pl aadadc1a76

UNIKALNY OWADOBÓJCZY

ZWALCZA OBECNE SZKODNIKI

CHRONI PRZED NOWYMI DO 21 DNI

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informację zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Należy zwrócić uwagę na szczegółowe wskazania dotyczące ryzyka. Należy stosować się do zasad bezpieczeństwa zawartych w etykiecie.

Ogród potrzebuje miłości i SUBSTRALA więcej na: www.substral.pl

Uprawa pnączy, takich jak kolorowy wilec (*Ipomoea*), jest łatwa. Zacznij teraz dla efektów aż do późnej jesieni.

Pnącza pełne kolorów

Wysiej lub posadź pnącza, by cieszyć się ich kolorowymi kwiatami. **Tom Brown**, główny ogrodnik w Parham House, przetestował 156 pnączy i wybrał najlepszą dwunastkę

Wszyscy marzymy o roślinach, które można z łatwością wysiać na własnym parapecie i które szybko rosną, a następnie kwitną niestrudzenie aż do jesieni. Mam dobrą wiadomość: to wszystko zapewnią gatunki jednoroczne!

Jednoroczna roślina w sezonie przechodzi cały cykl życiowy: od wykiełkowania do wydania nasion. Uprawa roślin z nasion zawsze przynosi dużo radości – jest ekonomiczna, więc zyskujesz dużo roślin dla siebie i swoich przyjaciół, a do tego będziesz mieć mnóstwo kwiatów aż do przymrozków.

Ogromny wybór

Mamy całą paletę kolorowych pnączy, którymi można się cieszyć. Cała radość polega na obserwowaniu, jak rośliny mieszają się, przenikają, wiją i wspinają po pojemnikach i roślinach rabatowych. Zawsze spoglądam na koło barw (patrz artykuł w GW 2/2020), w poszukiwaniu inspiracji do stworzenia nowych, ekscytujących połączeń i zestawień.

Ostatnie lato spędziłem na obserwacji przedstawionych tutaj pnączy, oddzielając mistrzów od amatorów. Uwzględniłem też gatunki, które w zasadzie są wieloletnie i wrażliwe na chłody, ale kwitną już w pierwszym roku uprawy. Nie uwzględniłem natomiast pachnącego groszku, ponieważ zasługuje na uwagę na osobnych warunkach, a ja szukałem pnączy, które nie zawodzą aż do późnego lata.

Metodyka badań

Wszystkie pnącza wysiano i wyhodowano z nasion, a następnie wysadzono do gruntu kiedy minęło już ryzyko przymrozków. Zapewniono roślinom 2-metrowe tyczki jako podpory. Wszystkie rośliny były regularnie sprawdzane, podlewane i przywiązane do podpór. Wszystkie traktowano tak samo, aby upewnić się, że wybierzemy te najlepsze.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Najlepsze kolorowe pnącza

❶ *Asarina scandens* 'Mystic Rose'

❸ *Ipomoea alba*

❷ *Cobaea scandens alba*

❹ *Mina lobata* 'Jungle Queen'

❶ Azarina pnąca (*Asarina scandens*) 'Mystic Rose'

Kaskady kwiatów

Delikatny klejnot, który kwitnie nieprzerwanie od połowy lata do mrozów. Lilioworóżowe kwiaty układają się kaskadami pomiędzy małymi, bluszczowatymi liśćmi.

Wysokość x Szerokość
2-2,5 m x 50 cm

❷ Kobea pnąca (*Cobaea scandens alba*)

Szybki wzrost

Warto poczekać na jej okazałe kwiaty w kolorze kości słoniowej, które pojawiają się od sierpnia do przymrozków. To jedno z bardziej bujnych pnączy, doskonałe do zakrycia nieestetycznej szopy lub ogrodzenia. **W x S** 5 m x 2 m

❸ Wilec biały (*Ipomoea alba*)

Olbrzymie kwiaty

Nazywany „księżycowym kwiatem" wilec od zmierzchu do świtu otwiera pachnące, czysto białe kwiaty wielkości otwartej dłoni. Najlepszy na spokojne letnie wieczory. Uwielbia ciepło.

W x S 2,5 m x 1,8 m

❹ Mina (*Mina lobata*) 'Jungle Queen'

Wielokolorowe kwiaty

Kwiaty miny zwanej też wilcem klapowanym od czerwca tańczą jak płomienie na płonącym posągu. Wyjątkowo łatwo wyrasta z nasion, więc nie będziesz rozczarowany.

W x S 5 m x 1 m

eprasa.pl aadadc1a76

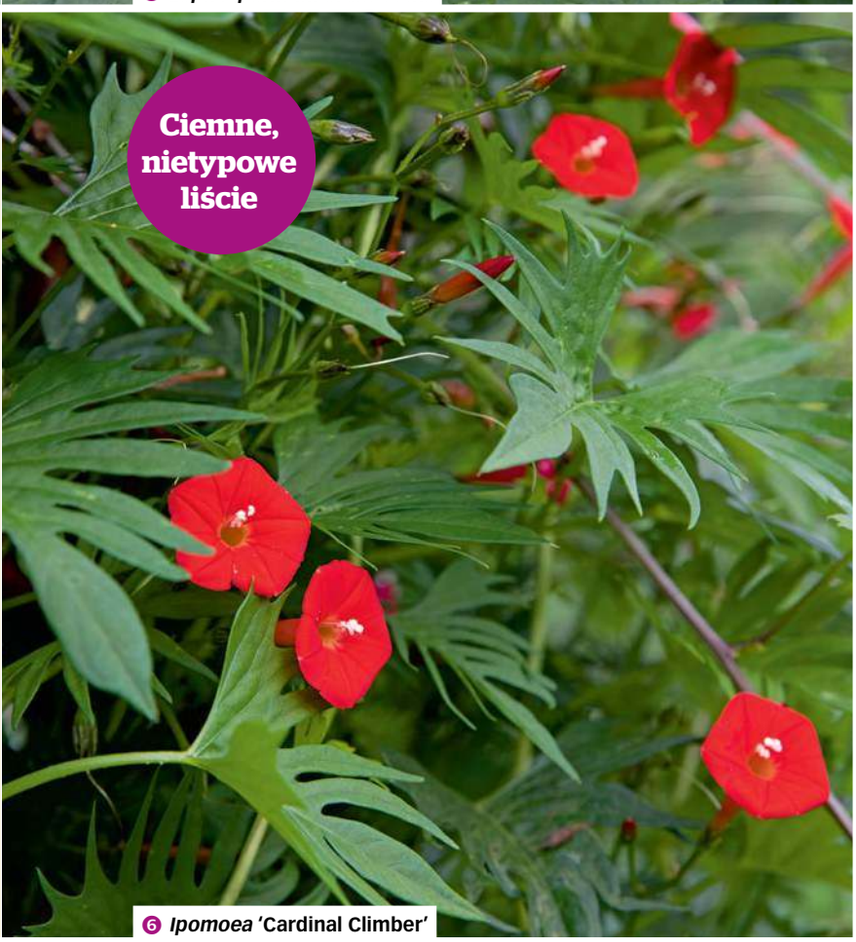
❺ *Lophospermum erubescens*

jednoroczne pnącza

Widowiskowa i jadalna

❼ Fasola 'Blauhilde'

Ciemne, nietypowe liście

❻ *Ipomoea* 'Cardinal Climber'

❽ *Ipomoea* 'Flying Saucers'

❺ Lofos różowy (*Lophospermum erubescens*)

Tropikalny wygląd

Okazałe, przypominające lwie paszcze różowe kwiaty i bujne, tropikalne liście. To niezwykłe pnącze kwitnie coraz obficiej zaczynając od połowy lata. Uwielbia rzeźby, po których może się wspinać. **W x S** 2 m x 1 m

❻ Wilec pierzasty (*Ipomoea*) 'Cardinal Climber'

Kontrastowe barwy

Ten wilec wyróżnia się ciemnymi i niezwykłymi liśćmi, które stanowią tło dla jasnoczerwonych kwiatów rozwijających się od połowy lata. Sztywny, ale lubi się piąć. **W x S** 2,4 m x 30 cm

❼ Fasola tyczna 'Blauhilde'

Jadalna

Nie trzeba się ograniczać do sadzenia fasoli tylko w warzywniku. Ta jest łatwa w uprawie i wytwarza efektowne fioletowe strąki fantastycznie wyglądające w egzotycznych nasadzeniach. Zbieraj plony na bieżąco – najlepiej jeść młode i delikatne strączki. **W x S** 1,8 m x 30 cm

❽ Wilec trójbarwny (*Ipomoea*) 'Flying Saucers'

Kwiaty w paski

'Flying Saucers' ma bardzo okazałe żyłkowane błękitne kwiaty, żądne uwagi wśród swoich pobratymców. Ten jest doskonały dla dzieci do uprawy w pojemniku lub przy nasłonecznionym płocie lub ścianie. **W x S** 2,4 m x 30 cm

eprasa.pl aadadc1a76

Do kompozycji z innymi pnączami

⑨ *Ipomoea* 'Kniolas Black Knight'

⑪ *Ipomoea* 'Party Dress'

⑩ *Petunia* 'Tidal Wave Red Velour'

⑫ *Thunbergia* 'Desert Sandstorm'

⑨ Wilec purpurowy (*Ipomoea*) 'Kniolas Black Knight'

Do barwnych zestawień

Aksamitne fioletowe kwiaty z ciemniejszymi żyłkami rozwijają się obficie od końca czerwca do mrozów. Ta ciemna odmiana doskonale współgra z innymi pnączami, np. z miną.

W x S 2,4 m x 30 cm

⑩ Petunia (*Petunia*) 'Tidal Wave Red Velour'

Pachnące kwiaty

Naprawdę nie byłem pewien tej pnącej petunii, ale cóż to jest za roślina! Pachnące, aksamitnie czerwone kwiaty pokrywały ją od stóp do głów od chwili posadzenia aż do przymrozków.

W x S 1,9 m x 90 cm

⑪ Wilec purpurowy (*Ipomoea*) 'Party Dress'

Obfite kwitnienie

Dla mnie ten różowy wilec przyćmił wszystkie pozostałe wilce. Trafił na listę ulubionych ze względu na wyjątkową obfitość kwitnienia pomimo trudnego lata 2018 roku.

W x S 2,4 m x 30 cm

⑫ Tunbergia oskrzydlona (*Thunbergia*) 'Desert Sandstorm' **Długie kwitnienie**

Charakterystyczne i nietypowo kremowo żółte kwiaty z ciemnym oczkiem. Kwitnie od posadzenia do pierwszych zimnych nocy. Znajdź dla niej ciepłe, słoneczne miejsce, za które cię pokocha.

W x S 2,5 m x 60 cm

eprasa.pl aadadc1a76

Jak uprawiać pnącza *z nasion*

Te spektakularne rośliny wyglądają na trudne w uprawie, ale w rzeczywistości jest odwrotnie. Postępuj zgodnie z instrukcjami siewu (poniżej), a następnie ustaw doniczki w kuwecie z wodą. Odstaw je, kiedy podłoże będzie wilgotne. Następnie dbaj o to, by podłoże było stale wilgotne, ale nie mokre. Nasiona jednorocznych pnączy potrzebują trochę ciepła do wykiełkowania, więc skorzystają z podgrzewanej mnożarki lub słonecznego parapetu. Przerzedź sadzonki, kiedy trochę podrosną i nie pozwól im zmarznąć. Poczekaj na cieplejszą pogodę, a następnie na początku czerwca posadź obok podpór. Wstępnie namocz rośliny przed wyjęciem z doniczek i dobrze podlej po posadzeniu. Uważaj na ślimaki!

Tom Brown wykonał trójnogi z leszczynowych gałęzi, po których pnącza mogły się piąć

Krok po kroku

Wysiew nasion

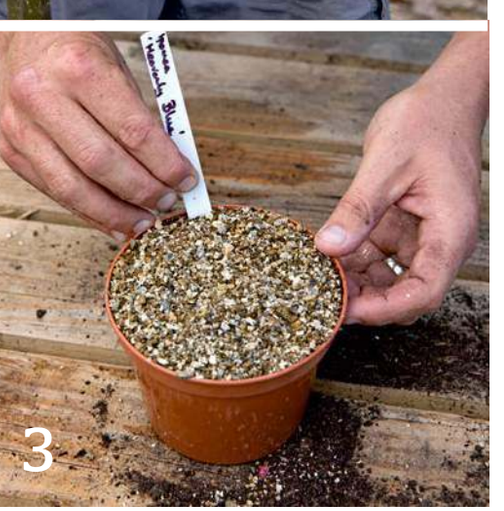
1 **NAPEŁNIJ** 9 cm doniczkę ziemią do wysiewów. Mocno uciśnij ziemię, aby uzyskać równą powierzchnię i trochę miejsca do przykrycia nasion. Upewnij się, że podłoże jest wilgotne (patrz wyżej).

2 **UŁÓŻ** nasiona równomiernie na powierzchni podłoża. Unikaj gęstego siewu, aby siewki nie były wybujałe i osłabione.

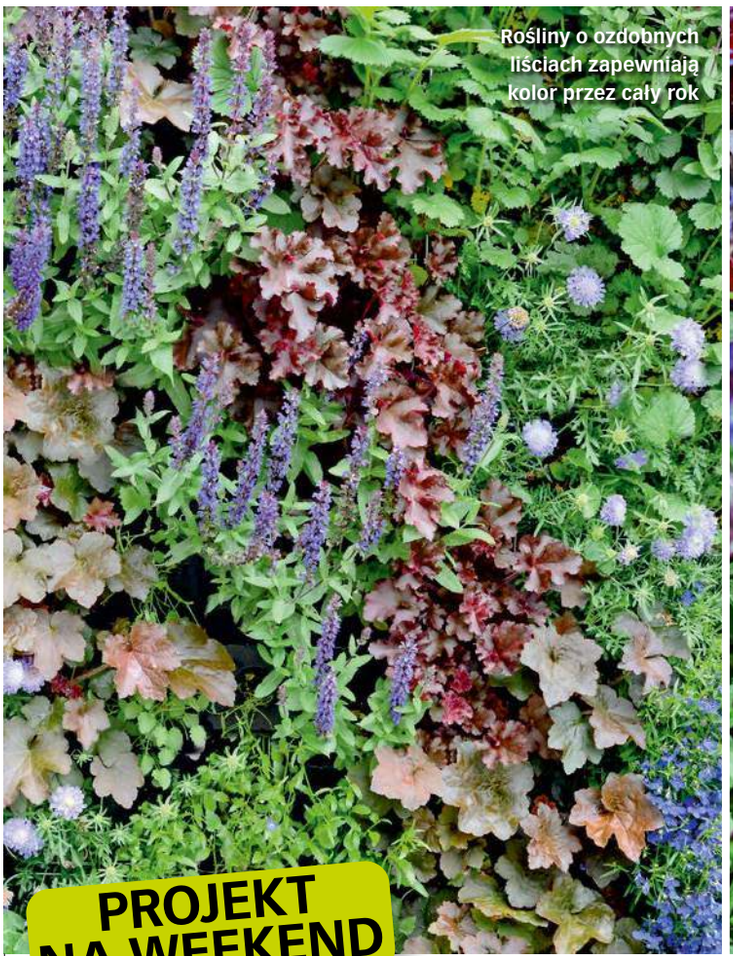
3 **PRZYKRYJ** nasiona wermikulitem, aby podłoże nie było widoczne i oznacz doniczki etykietą. Mniejsze nasiona przykryj bardzo lekko, aby przez wermikulit można było zobaczyć przebłyski podłoża.

eprasa.pl aadadc1a76

Rośliny o ozdobnych liściach zapewniają kolor przez cały rok

Kwiaty szałwii unoszą się z zielonej ściany

PROJEKT NA WEEKEND

Stwórz własną żywą ścianę

Zmień puste ściany w kolorowe gobeliny – to o wiele łatwiejsze, niż można się spodziewać. **Matthew Wilson** pokazuje, jak to zrobić.
Zdjęcia Jason Ingram

Żywe ściany doskonale pasują do małych ogrodów, ponieważ ożywiają niewykorzystaną dotąd przestrzeń. Można je obsadzić roślinami jednorocznymi, bylinami, ziołami lub warzywami, zapewniając sobie odrobinę kolorów. Możesz być przyzwyczajony do oglądania ich w ogrodach pokazowych na Chelsea lub w przestrzeni miejskiej. Ale dzięki prostym i łatwo dostępnym zestawom każdy może teraz zazielenić pionowe powierzchnie w swoim ogrodzie.

Najlepiej zacząć już teraz, ponieważ późną wiosną młode rośliny szybko się zakorzenią i zrosną ze sobą. Elementy żywych ścian są sprzedawane w formie zestawów, które można zmniejszać lub powiększać tak, aby dopasować je do własnej przestrzeni i budżetu. Nawet jeden panel robi wrażenie! Są łatwe do złożenia i można je obsadzić w weekend, a następnie przymocować do solidnego ogrodzenia lub ściany.

eprasa.pl aadadc1a76

PROJEKT NA WEEKEND

Wybierz rośliny do uprawy na żywej ścianie

Najlepsze rośliny do posadzenia na żywej ścianie to te o ciekawej fakturze, kształcie, formie i kolorze liści, a nie tylko o ozdobnych kwiatach, bo zapewnią ozdobę na cały rok. Rośliny powinny być stosunkowo zwarte – niższe niż 50 cm – lub być odporne na regularne przycinanie. Ułożenie roślin w pionie różni się znacząco od sadzenia na rabatach, ponieważ znaczną część żywej ściany mamy na wysokości wzroku.

Zamiast poziomo, zgrupuj rośliny w pionowych lub nachylonych pod kątem pasmach, co zapobiegnie zacienianiu niższych roślin przez te rosnące wyżej. Jeśli połączysz pasma roślin, możesz uzyskać piękny efekt przypominający gobelin. Alternatywnie spróbuj pogrupować rośliny w kwadraty lub prostokąty, aby uzyskać nowoczesny, „artystyczny" wygląd. Wykorzystaj małe sadzonki roślin z multipalet, które szybko się ukorzenią.

Dobierz byliny tak, by uzyskać całoroczny efekt, kwiaty rabatowe wymieniane wraz z porami roku lub rośliny jadalne, które przyniosą plony na małej przestrzeni. Poniżej znajdziesz wskazówki dotyczące sadzenia. Wybierz rośliny cieniożnośne, jeśli latem ściana będzie nasłoneczniona przez krócej niż pół dnia. W czasie upałów podlewaj je codziennie, a przez całe lato przynajmniej co drugi dzień. Pięć roślin wykorzystanych w naszym projekcie to dzwonek 'Clips', kuklik 'Mrs J. Bradshaw', żurawka 'Melting Fire', żurawka 'Palace Purple', szałwia omszona 'New Dimension' i driakiew. Wszystkie dobrze rosną w słońcu lub półcieniu.

Driakiew

NA SŁOŃCE

- Bakopa
- Begonia
- Driakiew
- Dzwonek
- Fuksja
- Lobelia
- Nasturcja
- Niecierpek
- Pelargonia
- Petunia
- Szałwia

Żurawka

DO CIENIA

- Barwinek
- Bratek
- Dąbrówka
- Dzwonek
- Fiołek
- Lak
- Tiarella
- Żurawka

Truskawki

JADALNE

- Pomidory
- Sałata
- Truskawki
- Warzywa liściaste
- Zioła

Lista materiałów

Na ścianę

- **Panele do żywych ścian**, takie jak zastosowane przez nas moduły VertiGarden
- **Wkręty** samowiercące do drewna, około 10 zł za paczkę 100 sztuk
- **System nawadniania kropelkowego**, np. zestaw Claber Drip. Podłącz do głównego zaworu wody rurą 13 mm (tej samej średnicy co wąż) z reduktorem 13 mm -> 4 mm
- **Zbiornik wody** (dla więcej niż dwóch paneli, jeśli wykorzystasz zestaw VertiGarden)

Do nasadzeń

- **Ziemia do roślin** doniczkowych lub wiszących koszy, do kupienia w większości cenrtów ogrodniczych i szkółkach, około 50 zł za worek 50l
- **Sadzonki roślin** – szeroki wybór jest dostępny wczesnym latem w centrach ogrodniczych i w szkółkach za około 10 zł/sztuka. Liczba potrzebnych sadzonek zależy od liczby użytych paneli.

Posadź sadzonki w ukośnych pasmach lub prostych blokach, zanim przymocujesz panele do ściany

eprasa.pl aadadc1a76

Krok po kroku Jak stworzyć własną zieloną ścianę

1 Zamontuj kuwety, umieszczając je w metalowej ramie i przyłącz 4 mm rurkę do nawadniania we właściwej pozycji, aby kroplowniki (w tej wersji mają czerwony kolor) znalazły się w odpowiednim miejscu.

2 Wypełnij kuwety utrzymującym wilgoć podłożem, które zawiera nawóz o powolnym uwalnianiu składników. Ugnieć, a następnie przymocuj górny panel za pomocą plastikowych opasek zaciskowych. Podlej, używając konewki ze zraszaczem, aby podłoże osiadło.

3 Łyżeczką zrób dołek w podłożu i do każdej komórki posadź jedną sadzonkę. W każdej kuwecie posadź jedną odmianę lub posadź pasma odmian w ukośnych „wstęgach" wzdłuż paneli, aby uzyskać bardziej naturalny efekt.

4 Konewką ze zraszaczem dokładnie podlej rośliny. To ostatnia okazja, by podlać rośliny, zanim zostaną umieszczone w pionowej pozycji i przejdziesz na system nawadniania.

5 Przymocuj wsporniki dostarczone z zestawem, które będą trzymać każdą kuwetę, do ogrodzenia lub ściany za pomocą wkrętów do drewna lub kołków rozporowych. Następnie zawieś kuwetę na wspornikach. Dodaj więcej kuwet, aby wypełnić pionową przestrzeń.

6 Podłącz wbudowany system nawadniający z jednej kuwety do drugiej, a następnie podłącz je do sieci wodociągowej. Niektóre systemy mogą być wyposażone w górny zbiornik wody do napełniania konewką, jeśli nie można korzystać z sieci.

eprasa.pl aadadc1a76

Romantyczna elegancja

Mark Lane tworzy szykowną, pachnącą donicę pełną letnich ziół i romantycznych traw

Lato w pełni rozkwitło, a jeśli chcesz tak jak ja wyjść na zewnątrz i cieszyć się swoim ogrodem, ta wyrafinowana kompozycja różu i bieli będzie gwarancją koloru i zapachu przez kilka miesięcy. Aby nadać jej odrobinę nowoczesności, wykorzystałem czarną metalową donicę, z wywierconymi w dnie otworami, aby uwydatnić kolory. To zwiewna, naturalistyczna kompozycja, która idealnie sprawdzi się w słonecznym miejscu i będzie świetnym kąskiem dla owadów zapylających.

Pierwsze skrzypce gra szałwia (*Salvia*) 'Love and Wishes', której pachnące liście pięknie kontrastują z fioletowymi kielichami i intensywnie różowymi kwiatami. Trawy ozdobne nadają wdzięczny ruch, lebiodka majeranek nadaje objętości za pomocą swoich maleńkich aromatycznych listków, a jej kwiaty są uwielbiane przez owady zapylające. Zwycięska mieszanka roślin dla wszystkich zmysłów.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Projekt Marka

- **Szałwia (*Salvia*) ‘Love and Wishes’ x 1**
- **Lebiodka majeranek x 1**
- **Drżączka średnia (*Briza media*) x 1**
- **Sesleria jesienna (*Sesleria autumnalis*) x 1**
- **Parahebe ‘Snow Clouds’ x 1**
- **Podłoże John Innes No. 3**
- **Płynny nawóz**
- **Czarne lub szare metalowe wiadro (51 cm x 41 cm), wykorzystane jako donica, ok. 75 zł, Ikea**

1 Połóż doniczki i rośliny na regulowanym stole, aby ułatwić sobie pracę. Zrób otwory drenażowe na dnie pojemnika i napełnij donicę do połowy podłożem.

2 Podlej obficie rośliny i połóż w zasięgu ręki. Wyjmij je z doniczek, rozplącz korzenie, aby lepiej rosły w donicy.

3 Wypełnij donicę roślinami, układając największe z nich z tyłu. Wypełnij luki podłożem.

4 Podlej i umieść w słonecznym miejscu, regularnie podlewając podłoże. Po sześciu tygodniach zastosuj płynny nawóz, aby przedłużyć kwitnienie.

eprasa.pl aadadc1a76

Mark radzi: Metalowa donica podkreśla naturalistyczny plan nasadzeń (nikt nie zauważy nawet, że kiedyś było to wiadro!). Metalowa donica jest lekka w porównaniu do glinianej lub kamiennej i z łatwością można ją podnieść lub przenieść. Jednak w związku z tym, że metal szybko się nagrzewa, podłoże szybciej wysycha, więc trzeba rośliny częściej podlewać.

Prenumerata roczna jedynie 74,50 zł, czyli 1 numer GRATIS

Prenumerata dwuletnia w cenie 134,10 zł, czyli 3 numery GRATIS

Prenumeratę zamówisz na: **www.avt.pl/prenumerata**
lub poprzez wpłatę na konto:
AVT-Korporacja sp. z o.o., ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa,
ING Bank Śląski 18 1050 1012 1000 0024 3173 1013

INNE OPCJE:

- e-prenumerata roczna (PDF) – 59,50 zł (1 e-wydanie gratis)
- e-prenumerata dwuletnia (PDF) – 107,10 zł (3 e-wydania gratis)

Szanowny Kliencie, od 25 maja 2018 roku w krajach Unii Europejskiej obowiązuje Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych (RODO). Zachęcamy do zapoznania się z poniższą klauzulą informacyjną. Administratorem Twoich danych jest AVT-Korporacja sp. z o.o. z siedzibą ul. Leszczynowa 11, 03-197 Warszawa, e-mail: prenumerata@avt.pl. Chodzi o dane osobowe, które zbieramy, aby móc wysłać Ci nasze czasopisma w formie drukowanej lub elektronicznej oraz inne towary (np. prezenty), a także w innych prawnie usprawiedliwionych celach, w tym marketingu bezpośredniego naszych produktów i usług (tzw. uzasadniony interes administratora). Podanie danych jest dobrowolne, ale niezbędne do zrealizowania zamówienia na prenumeratę. Twoje dane osobowe mogą być przekazane Poczcie Polskiej, która będzie dostarczać do Ciebie przesyłki. Bez Twojej zgody nie przekażemy i nie będziemy dokonywać obrotu (nie użyczymy, nie sprzedamy) Twoich danych osobowych innym osobom lub instytucjom. Twoje dane osobowe możemy przekazać jedynie podmiotom uprawnionym do ich uzyskania na podstawie obowiązującego prawa (np. sądy lub organy ścigania) – ale tylko na ich żądanie w oparciu o stosowną podstawę prawną. Będziemy przetwarzać Twoje dane osobowe przez 5 lat od zakończenia roku obrachunkowego, w którym wystąpiła ostatnia płatność. Dane osobowe do celów marketingowych będziemy przetwarzać do czasu wycofania przez Ciebie zgody na przetwarzanie lub do czasu usunięcia danych. Informujemy, że masz prawo do żądania od administratora dostępu do Twoich danych, ich sprostowania, usunięcia, ograniczenia ich przetwarzania, wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania Twoich danych lub ich przenoszenia. W każdej chwili możesz odwołać zgodę na przetwarzanie Twoich danych osobowych oraz możesz zażądać, by Twoje wszystkie dane zostały przez nas usunięte.

eprasa.pl aadadc1a76

Atrakcyjne kontrasty

Mark Lane zestawia ze sobą długo kwitnące rośliny o ciepłych barwach, aby uzyskać kolor pod koniec sezonu

Letni ogród może tracić trochę swojego uroku, ale jest na to prosty sposób – skomponowanie donicy z bylinami na słoneczne stanowisko, pełnej ciepła i dynamiki, która także przyciągnie owady zapylające.
Ta donica jest pełna delikatnie lśniących kolorów i kontrastów w strukturze i barwach (ciemnych z jasnymi). Bursztynowy odcień glinianej donicy odbija się echem w brzoskwiniowo-różowych kwiatach krwawnika; kwiaty tworzą też tło, które będzie ozdobą od lipca do września. Lubię dodawać pionowe akcenty do doniczek, aby pociągnąć wzrok do góry i wokół kompozycji. Wykorzystałem intensywnie pomarańczowo-brzoskwiniowe naparstnice, a dla lekkości dodałem krokosmię z wyginającymi się w łuk łodygami ozdobionymi bursztynowymi, poruszającymi się na wietrze kwiatami. Kontrast uzyskałem sadząc fiołek o ciemnych, prawie czarnych, liściach. Donica będzie dobrze wyglądać przez trzy do czterech miesięcy, a nawet zimą dzięki smukłym główkom nasiennym.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Projekt Marka

- **Naparstnica (*Digitalis*) ‘Goldcrest’ x 2**
- **Krokosmia ogrodowa (*Crocosmia* × *crocosmiiflora*) ‘George Davison’ x 1 doniczka z kilkoma bulwami**
- **Krwawnik pospolity (*Achillea*) ‘Apricot Delight’ x 1**
- **Fiołek Rivina (*Viola riviana*) Grupa Purpurea x 1**
- **Proso rózgowate (*Panicum virgatum*) ‘Shenandoah’ x 1**
- **Tojeść orzęsiona (*Lysimachia ciliata*) ‘Firecracker’ x 1**
- **Gliniana donica 42 x 34 cm**
- **Podłoże uniwersalne, np. John Innes No.3**

1 Przygotuj stół i wiadro z podłożem, aby ułatwić sobie pracę. Napełnij donicę do połowy podłożem. Ja użyłem John Innes No.3, ponieważ zawiera dużą ilość substancji odżywczych.

2 Solidnie podlej rośliny zanim je przesadzisz, a następnie wyjmij je z doniczek, uważając, by nie uszkodzić kwiatów. Umieść wyższe rośliny z tyłu donicy.

3 Zapełnij donicę roślinami. Niektóre z nich, takie jak trawy, mogą mieć grube korzenie wychodzące z podstawy doniczki. Rozplącz je ostrożnie.

4 Upewnij się, że nowa donica jest dobrze podlana, a po sześciu tygodniach zacznij stosować raz w tygodniu nawóz dolistny, aby wydłużyć kwitnienie. Gotowe!

eprasa.pl aadadc1a76

Mark radzi: Wysokie, zwiewne nasadzenia potrzebują dużej, ciężkiej donicy. Zwężający się kształt mojej donicy prowadzi wzrok ku górze i na zewnątrz, a ciepłe odcienie gliny idealnie podkreślają pomarańczowo-bursztynowe kwiaty. To słoneczna kompozycja do słonecznego miejsca.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Używaj ostrych narzędzi i dezynfekuj je po każdym cięciu żywopłotu

Alan ratuje bukszpany

Przerażają cię problemy związane ze zdrowiem twoich żywopłotów i topiarów z bukszpanu? **Alan Titchmarsh** radzi, jak utrzymać bukszpan w zdrowiu i wymienia dziesięć bezproblemowych krzewów, które mogą stanowić alternatywę dla tej rośliny

W ostatnich latach poczynania dynamicznego duetu: grzyba *Cylindrocladium buxicola* i ćmy bukszpanowej, które wydają się zdeterminowane, aby unicestwić nasze niskie żywopłoty i starannie pielęgnowane topiary, zmuszają nas do bardzo twórczego myślenia. Problem polega na tym, że bukszpan (*Buxus sempervirens*) we wszystkich odmianach jest ogromnie przydatnym krzewem zimozielonym z uwagi na swoją plastyczność i całoroczną elegancką prezencję. Jego zaokrąglone, wiecznie zielone liście stanowią świetne tło dla jasnych kwiatów, zaś karłowa odmiana 'Suffruticosa' to najlepszy wybór dla wszystkich osób zakładających partery ogrodowe bądź obwódki wokół rabat, kwietników czy grządek warzywnych. Ponadto jeśli chodzi o skomplikowane topiary, nie ma chyba kształtu, którego nie można by uzyskać z bukszpanu, jeśli ktoś wprawnie posługuje się ostrymi nożycami ogrodowymi.

> "Można poradzić sobie z chorobą, ale trzeba dużej wytrwałości, aby przywrócić żywopłot do formy"

Grzyb *Cylindrocladium buxicola* pojawił się w Wielkiej Brytanii w latach dziewięćdziesiątych XX wieku. Najlepiej rozwija się, gdy jest wilgotno – zaatakowane liście brązowieją, odbarwiają się i w końcu opadają. W żywopłotach z bukszpanu pojawiają się łyse miejsca – pędy zamierają i nabierają słomkowej barwy, co wygląda bardzo nieestetycznie, natomiast korzenie nie obumierają, co sprawia, że krzew może poradzić sobie z chorobą. Aby przywrócić żywopłot do formy, potrzeba jednak sporej wytrwałości.

Panuj nad sytuacją

Wycinaj mocno zaatakowane fragmenty roślin w suche dni – chorej tkanki nie kompostuj, tylko usuwaj. Pamiętaj, aby nożyce i inne narzędzia, których używasz do cięcia były ostre i zdezynfekowane po każdym użyciu. Jestem przekonany, że nożyce elektryczne pogłębiają problem bardziej, niż para ostrych nożyc ręcznych, ponieważ zmiażdżona tkanka liści pozwala infekcji bardziej się rozwinąć. Nie przycinaj bukszpanu częściej, niż jest to konieczne – w miarę możliwości tnij tylko raz do roku, w suchy dzień. Odmiana 'Faulkner' wykazuje pewną odporność na atak *Cylindrocladium*.

Zachowuj higienę – usuwaj opadłe liście i ich resztki z ziemi pod bukszpanami i spróbuj zapewnić między krzewami dobrą cyrkulację powietrza. Unikaj podlewania od góry. Zasilaj bukszpanowe żywopłoty, ale unikaj nawozów bogatych w azot, które sprzyjają powstawaniu miękkich, soczystych przyrostów, które są bardziej podatne na infekcję. Mączka z krwi, ryb i kości to dobry całoroczny nawóz organiczny, który można stosować raz do roku, na wiosnę.

Takie produkty jak Topbuxus Health-Mix, Tebuconazole i SB Plant Invigorator sprzyjają zdrowiu bukszpanu i oddalają widmo choroby, ale trzeba je stosować w postaci oprysków mniej więcej co sześć tygodni przez cały okres wegetacyjny – od kwietnia do października. Wydaje mi się, że warto zdecydować się na ten wysiłek, aby utrzymać nasze drogie rośliny w dobrym zdrowiu.

Kiedy już mieliśmy wrażenie, że trzymamy grzyba w szachu, pojawiła się ćma, która pochodzi z Azji Wschodniej i zadomowiła się w Europie w roku 2007. Jej gąsienice wyjadają otwory w liściach i powodują ich opadanie. Jeśli popatrzysz uważnie, dostrzeżesz szkodniki wśród opadłych resztek liści, choć zielono-żółto-czarne ubarwienie gąsienic zapewnia im przydatny kamuflaż. W przypadku niewielkich ata-

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Alternatywy dla bukszpanu

1. Berberys Darwina (*Berberis darwinii*) 'Compacta'

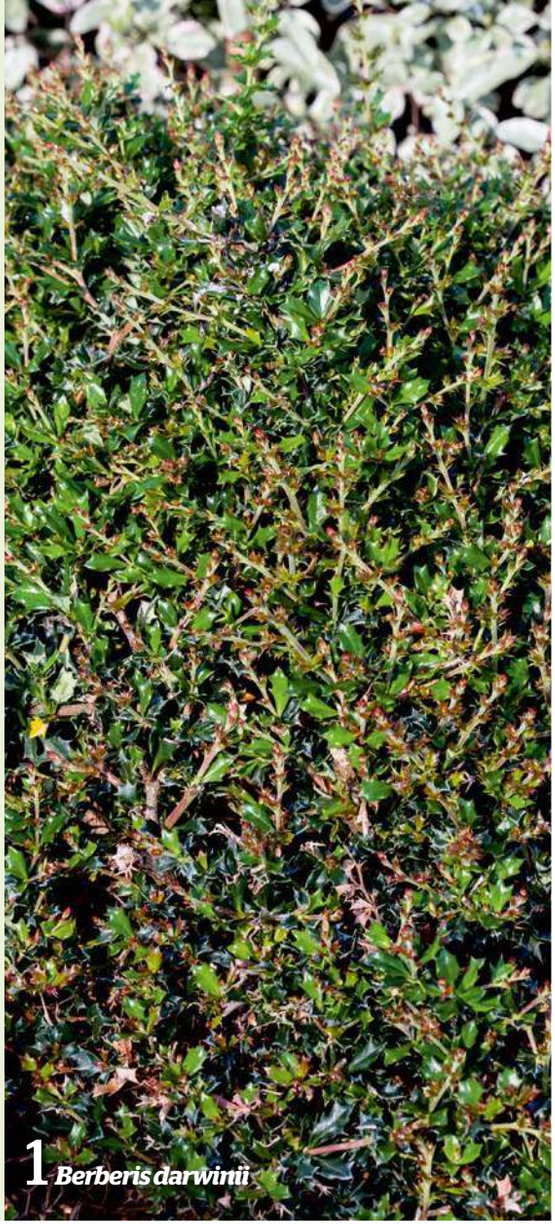
Nisko rosnąca, gęsta odmiana lśniącego berberysu o ciemnozielonych liściach, która wiosną okrywa się jasnopomarańczowymi kwiatami. Liście przypominają miniaturowe listki ostrokrzewu, a kwiaty przekształcają się w granatowe jagody. Krzew jest kolczasty, więc niezbyt przyjazny dzieciom, ale odstrasza psy! Przycinamy go pod koniec lata.
Wysokość x Szerokość 90 cm x 90 cm

2. Korokia (*Corokia* x *virgata*)

Ten krzew ma gęsto ułożone gałązki, które późną wiosną lub na początku lata ozdabiają gwiaździste, żółte kwiatki. Liście są wąskie i skórzaste, a z kwiatów rozwijają się maleńkie pomarańczowe owoce. Odmiana 'Sunsplash' ma mozaikowate liście. Przycinamy pod koniec lata. **W x S** 1,8 m x 1,2 m

3. Trzmielina Fortune'a (*Euonymus fortunei*)

Cudownie wszechstronna. Odmiana 'Emerald Gaiety' ma liście z kremowo-białą i zieloną mozaiką, zaś u odmiany 'Emerald'N'Gold' mozaika jest zielona. Krzew jest tak energiczny, że nadaje się na żywopłot lub proste topiary. Urośnie wszędzie, w każdej glebie. Aby zachował kształt, przycinamy go dwa razy do roku: na początku lata i jesienią.
W x S (wyżej wymienione odmiany) 1 m x 1,5 m

1 *Berberis darwinii*

2 *Corokia x virgata*

3 *Euonymus fortunei*

4 *Ligustrum sinense*

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS

ków, zbieraj szkodniki ręcznie, natomiast jeśli zaczynają poczynać sobie śmielej, opryskuj krzewy skutecznie działającym produktem biologicznym o nazwie Topbuxus XenTari. I w tym przypadku opryski trzeba powtarzać w zalecanych odstępach czasu do końca wiosny i przez całe lato.

Alternatywy dla bukszpanu

Jeśli wszystko to brzmi jak zbyt ciężka praca i nie jesteś gotowy na to, aby opryskiwać rośliny regularnie, natomiast chcesz mieć żywopłot, który będzie rósł zdrowo, warto rozważyć gatunki, które mogą stanowić alternatywę dla bukszpanu. Co powiedziawszy, nie porzucaj swoich żywopłotów i topiarów z bukszpanu za szybko, szczególnie, jeśli doprowadzenie ich do idealnego stanu zajęło ci wiele lat. Jako ogrodnik stosujący metody organiczne unikam wykorzystywania w ogrodzie środków chemicznych, ale przeżywszy ataki *Cylindrocladium buxicola* i ćmy bukszpanowej, używam preparatów biologicznych po to, aby wesprzeć zdrowiejące rośliny w powrocie do poprzedniej świetności. Pewien bukszpan prowadzony w kształcie piramidy, który dwa lata temu przedstawiał sobą obraz nędzy i rozpaczy, wrócił prawie całkowicie do formy dzięki temu, że wszystkie zaatakowane miejsca wyciąłem i pozwoliłem, aby zdrowe przyrosty wypełniły łyse miejsca. Na straży zdrowia tego krzewu stoi okazjonalny oprysk preparatem Topbuxus.

> "Pewien bukszpan w kształcie piramidy, który dwa lata temu przedstawiał sobą obraz nędzy i rozpaczy, wrócił prawie całkowicie do formy"

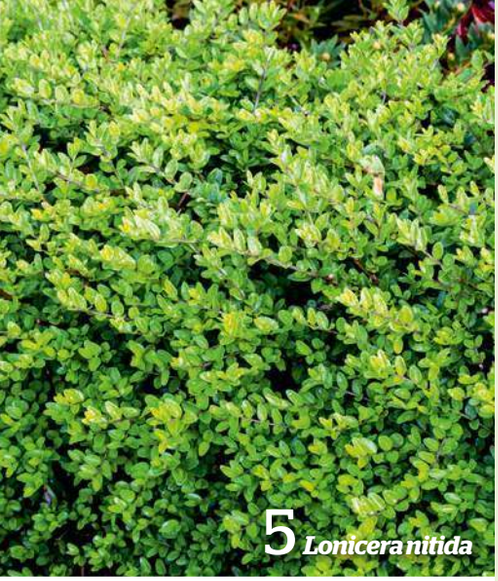
Mniej więcej 15 lat temu zasadziłem po obu stronach drogi wjazdowej do naszego domu całe mnóstwo bukszpanów i nadałem im kształt fal. Zniszczenia były tu bardziej dramatyczne i uznałem, że rośliny trzeba wykopać i spalić. Ale czym je zastąpić? Obrzeża zajmowane przez bukszpan miały 2-3 m długości od przodu do tyłu. Postanowiłem zasadzić tu czojsię trójlistkową (*Choisya ternata*) i jestem zachwycony rezultatem. Roślina jest bardziej mięsista, ale dobrze reaguje na przycinanie w czerwcu – również w kształt fal – i dodatkowo obsypuje się wiosną wonnymi, białymi kwiatami. Ponadto liście czojsi świetnie odbijają światło i droga wjazdowa robi teraz znacznie większe wrażenie, niż wtedy, gdy rósł tu bukszpan.

Bukszpany mocno ucierpiały w jeszcze kilku innych miejscach i również tam postanowiłem zastąpić je innymi roślinami. Drobnolistny ostrokrzew bukszpanowy (*Ilex crenata*) nadaje się na niskie żywopłoty, ale ponieważ mam kredową glebę, jego liście są żółtawe, a nie intensywnie zielone. Roślina rośnie też powoli, a jej drewno jest kruche – łatwo łamie się nawet od przypadkowego uderzenia kaloszem. Jakoś to wytrzymuję, ale nie wiem, jak długo mi się uda.

Okrągłe oczko wodne obsadziłem „donatem" z bukszpanu – na skutek rozbryzgów fontanny znajdującej się pośrodku oczka, roślina łatwo padła łupem grzyba. Ciągła wilgotność sprawiła, że wyleczenie okazało się niemożliwe. Bukszpan zastąpiłem tu odmianą trzmieliny o nazwie 'Jean Hugues'. W pierwszym roku na jej szczytowych pędach pojawiły się objawy mączniaka, ale kiedy roślina porządnie się przyjęła, okazała się użytecznym zamiennikiem bukszpanu i ma teraz lśniące, ciemnozielone liście, które trzeba strzyc tylko raz do roku.

Jeśli boli cię głowa od problemów z bukszpanem, wypróbuj krzewy, które tu zaproponowałem – może okazać się, że któryś z nich będzie strzałem w dziesiątkę. ■

eprasa.pl aadadc1a76

5 *Lonicera nitida*

6 *Luma apiculata*

7 *Osmanthus delavayi*

4. Ligustr chiński (*Ligustrum sinense*) 'Sunshine'
Maleńkie, jasne, zimozielone liście. Z drobnych białych kwiatków (które nie zawsze pojawiają się na topiarach) powstają malutkie czarne jagody. Dobry wybór na topiary i formowanie „w poduchy". Przycinamy raz lub dwa razy do roku, w zależności od tego, jak szybko pojawiają się przyrosty. **W x S** 2 m x 1,5 m

5. Suchodrzew mirtolistny (*Lonicera nitida*)
Żywotna, zimozielona roślina o niewielkich, lśniących, owalnych liściach. Zielona w przypadku egzemplarzy prostych, zaś intensywnie żółto-zielona u odmiany 'Baggesen's Gold'. Wymaga cięcia dwa lub trzy razy w sezonie wegetacyjnym, ale szybko tworzy żywopłoty i topiary. **W x S** 3 m x 3 m

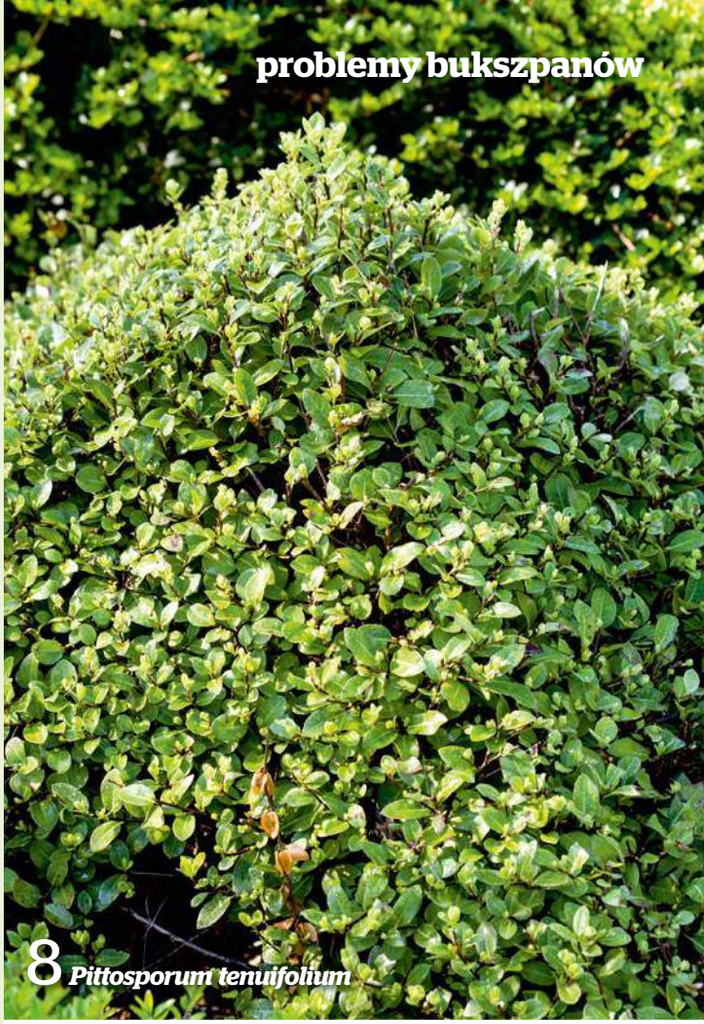
6. *Luma apiculata*
Ten zimozielony krzew ma drobne, owalne liście. Białe kwiaty o puszystych jak pędzel do golenia środkach otwierają się latem i czynią go bardzo dekoracyjnym. Dostępne są odmiany mozaikowate, np. 'Glanleam Gold'. Roślinę przycinamy pod koniec lata, aby zimą miała właściwy kształt. **W x S** 8 m x 8 m

7. Osmantus (*Osmanthus delavayi*)
Zimozielony krzew o ciemnych liściach, wiosną okrywający się pachnącymi, białymi kwiatami, które przekształcają się w małe, czarne jagody. Tworzy dobre, pachnące żywopłoty, które można mocno przycinać latem lub zostawić bez cięcia, aby rosły swobodnie.
W x S 3,5 m x 3,5 m

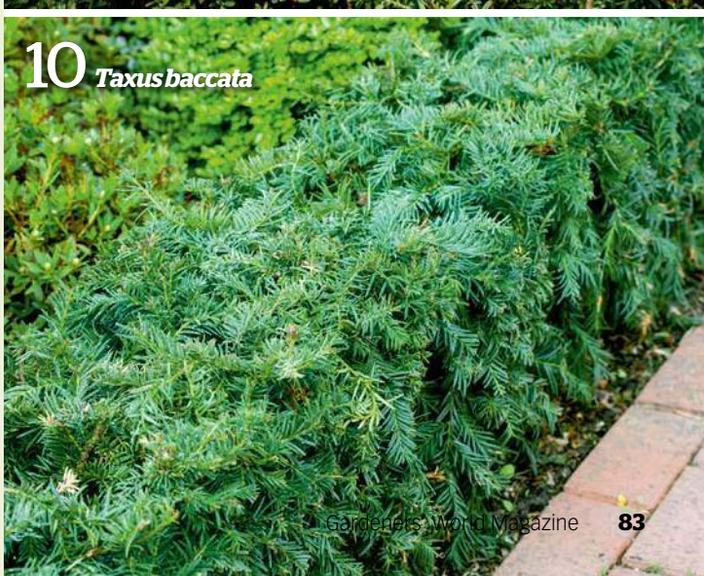
8. Pospornica (*Pittosporum tenuifolium*) 'Golf Ball'
Stosunkowo nieduży krzew produkujący przyjemne dla oka kopuły jasnozielonych liści. Dobry na końcówki i narożniki rabat. Egzemplarze zasadzone w rzędach, w odstępach co 45 cm, łączą się ze sobą, tworząc niski żywopłot. Jeśli trzeba, tniemy pod koniec lata. **W x S** 1 m x 1 m

9. Zastrzalin (*Podocarpus*) 'Chocolate Box'
Nieduży krzew z Nowej Zelandii – ma wąskie, zielone liście podbarwione na czerwono. Zimą barwa ta przybiera głębszy, czerwono-brązowy odcień. Krzew rośnie w każdej glebie z wyjątkiem wapiennej i bardzo jałowej. Przycinamy go pod koniec lata, aby zachował kształt przez zimę. **W x S** 45 cm x 60 cm

10. Cis pospolity (*Taxus baccata*)
Cis wybieram tam, gdzie potrzebny jest porządny, gęsty, zimozielony żywopłot. Roślina szczególnie lubi zasadową glebę – taką, jak moja. Można jej nadać dowolny kształt, rośnie szybciej, niż się często uważa. Unikaj cisu tylko, jeśli masz podmokłe podłoże, bo tego nie znosi. Przycinaj pod koniec lata/na początku jesieni.
W x S 20 m x 20 m

8 *Pittosporum tenuifolium*

9 *Podocarpus*

10 *Taxus baccata*

eprasa.pl aadadc1a76

24 godziny zapachu

Carol Klein opowiada o swoich pachnących ulubieńcach – roślinach, które wypełnią twój ogród aromatem od świtu do zmierzchu

Na zdjęciu po prawej stronie widać, jak latem, gdzieś pośrodku mojego ogrodu, sadzę do wielkiej donicy wspaniale pachnący tytoń. Z prawej strony dociera do mnie oszałamiający aromat róż. Chciałabym, abyście mogli doświadczyć, jak przecudowny, jak niezwykły jest zapach, który wydają z siebie te rośliny. Ale to mankament czasopism ogrodniczych – nie można zamknąć oczu i cieszyć się słodką wonią unoszącą się w powietrzu, ani dotknąć szorstkich liści tytoniu. Można zobaczyć barwy lub wyczuć teksturę ze zdjęcia, które mamy przed sobą; nasi utalentowani fotografowie pomagają nam poczuć skalę, wizualnie zrozumieć projekt, ale nikt nie jest w stanie przekazać innym tych niezliczonych zapachów, które ma w sobie każdy ogród, choć aromat tak niezwykle intensyfikuje nasze doznania.

> Nikt nie jest w stanie przekazać innym tych niezliczonych zapachów, które ma w sobie każdy ogród

Zapach jest pożądany – wszyscy chcemy, żeby nasze ogrody były pełne woni. Co więcej, chcemy, aby zapachy utrzymywały się tu jak najdłużej – przez cały dzień do wieczora. Wyjaśnię, jak to osiągnąć, ale trzeba skupić się na wybraniu roślin, których zapach będzie najmocniejszy właśnie wtedy, gdy najczęściej wychodzimy do ogrodu.

Idealni partnerzy

Jeśli jeździsz do pracy, idealnym wyborem będzie wieczornik damski (*Hesperis matronalis*). Jego zapach pojawia się o zmierzchu, a jeśli zasadzisz jeszcze w swoim ogrodzie wiciokrzew i jaśmin, który może np. piąć się po pobliskim płocie, zapewnisz sobie dodatkowe zapachy, które będą wyciągały cię do ogrodu wieczorem: niektóre pojawią się na poziomie nosa – tam, gdzie stoisz lub siedzisz. Floks rabatowy pachnie zarówno nocą, jak i w ciągu dnia, choć najmocniej wieczorem, bo zapylają go głównie ćmy, które są aktywne po zmroku. Jako ogrodnicy mamy godną pozazdroszczenia możliwość maksymalnego wykorzystania zapachu do pogłębiania naszych ogrodowych doznań, ale tak naprawdę celem tych aromatów jest przyciągnięcie, a niekiedy odstraszenie, owadów i innych stworzeń.

Rola owadów

Wiele roślin produkuje najmocniejszy zapach w ciągu dnia. To czas, gdy aktywna jest większość owadów – wszelkiego rodzaju pszczoły, bzygi, muchówki, całe mnóstwo chrząszczy i ukochane przez wszystkich motyle.

Jeśli możesz wygrzewać się w swoim ogrodzie w ciągu dnia – w tygodniu lub w weekend – dopilnuj, aby rosły w nim rośliny, które pachną w dzień.

To właśnie słodki zapach kwiatów wabi owady – lawenda, rozmaryn i kłosowiec przyciągają ich całe mnóstwo. Rośliny te mają nie tylko atrakcyjne kwiaty, ale i aromatyczne liście: te pierwsze przyciągają owady, zaś olejki wydzielane z komórek gruczołowych po spodniej stronie liści, choć uwielbiane przez większość ludzi, odstraszają głodne istoty roślinożerne szukające posiłku. Rośliny otacza chmura niedostrzegalnych dla oka molekuł olejków, działająca jak środek grzybobójczy i przepłaszacz wrogów.

eprasa.pl aadadc1a76

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Zapachy mogą też dezorientować owady w taki sposób, że przytłaczają aromaty, które są dla nich pociągające. Ostry, choć przyjemny dla moich nozdrzy zapach aksamitek i nagietków ma zamącić w głowie mszycom i innym szkodnikom. Posiej te kwiatki wzdłuż kapusty, aby nie dobrały się do niej szkodniki, aby zapewnić sobie barwy, i aby mieć rośliny na kwiat cięty do domu.

Są i takie rośliny, które zabezpieczają się, jak mogą. Głogi prowadzą politykę „przyciągaj wszystkich". Ich kwiaty wydzielają dwa rodzaje aromatów: jeden będący kwintesencją słodyczy i drugi, który jest naprawdę paskudny. Prawdopodobnie chodzi o to, aby wabić zarówno pszczelą brygadę, jak i oddział much. Nic dziwnego, że uważa się, że wniesienie do domu kwiatów głogu przynosi pecha.

Wieloletnie perfumy

Potrzebujemy zapachu przez cały rok. Już sam fakt, że delektujemy się wonią przebiśniegów, krzewu sarcococca i wawrzynka w ponury zimowy czas oznacza, że raduje ona również owady zapylające, bo jest jak wiadomość, że znajdą życiodajny pyłek i nektar.

Rozważ, jak będziesz cieszyć się zapachem – nie tylko, kiedy. Czy woń będzie po cichu wkradać się przez otwarte okno, czy może całkowicie się w niej zanurzysz, sadząc najbardziej wonne rośliny wokół miejsca, w którym zwykle odpoczywasz w ogrodzie – najlepiej przy stoliku, na którym stawiasz filiżankę z herbatą? Bez względu na to, czy chcesz stworzyć subtelny zapach dzienny czy raj mocniejszych aromatów wieczorowych, aromatyczne rośliny nie tylko wprowadzą w twoje życie nowy wymiar, ale też wzniosą twoją radość z użytkowania ogrodu na nowy poziom.

> Niektóre zapachy kochają prawie wszyscy, a od innych wiele osób stroni

Pod warunkiem, że podobają ci się zapachy wydzielane przez rośliny. To, że roślina jest piękna, nie znaczy, że ma równie atrakcyjny zapach.

Zarówno aksamitka, jak i nagietek należą do rodziny astrowatych, a nie wszyscy jej członkowie pachną upojnie. Pamiętam, jak wiele lat temu podczas imprezy ogrodniczej Hampton Court Palace Garden Festival do prowadzonego przez mnie stanowiska wystawienniczego podeszła niezwykle starannie odziana dama i schyliła się, aby powąchać złocień wielki – przelotny, lecz wyraźny wyraz przerażenia na jej twarzy był niezapomniany, a na dodatek powtórzył się, gdy przeszła do zasadzonych tuż obok krwawników – również członków rodziny astrowatych. Zapach złocieni określano już mianem ziemistego, przypominającego woń obornika, a nawet aromatu zgnilizny!

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; TORIE CHUGG; SARAH CUTTLE; GETTY/TOMCH, UGREEN; JASON INGRAM

1 Groszek pachnący

2 Lak wonny

3 Konwalia

4 Lawenda

Wieczór

5
Róża ‘William Lobb’

6
Goździk

1 *Lathyrus odoratus*
Jeśli istnieje roślina, której zapach ogłasza, że nastało lato, to właśnie groszek pachnący. Delikatne kwiaty w urzekających kolorach wiją się po podporach na wysokość nosa, gdzie wydzielają swój upojny zapach. Pamiętaj, aby ścinać ich jak najwięcej do wazonów, bo pobudzi to rośliny do produkcji większej ilości kwiatów.
Kwitnie VI-IX
Wysokość x Szerokość 1,5 m x 1 m

2 *Erysimum*
Laki to zdecydowanie gwiazdy dnia – są niesłychanie proste w uprawie, a jednak nagradzają nas, ogrodników, wyjątkowym aromatem i aksamitnymi kwiatami. Rabatę pełną ich fantastycznie ubarwionych kwiatów można wyczuć nosem z daleka. Mamy świetny moment, aby posiać je z myślą o przyszłorocznym aromatonie.
K III-V **W x S** 30 cm x 30 cm

3 *Convallaria majalis*
Konwalia pachnie jak konwalia. To tak wyjątkowy zapach, że nie da się porównać z niczym. Aby móc cieszyć się nim w pełni, trzeba opuścić się na kolana lub zerwać kilka pędów i przynieść je do domu.
K IV-V **W x S** 25 cm x 30 cm

4 *Lavandula*
Zapach, który rozpoznaje większość z nas – natychmiastowo przenosi nas w rejon śródziemnomorski. Dostępny przez cały dzień, ale o zachodzie słońca bogatszy i głębszy. Lawenda to tradycyjny środek relaksacyjny – obniża tętno i ciśnienie. Pachną zarówno kwiaty, jak i liście.
K VI-IX **W x S** 30 cm-1 m x 30 cm-1,5 m

5 *Rosa* ‘William Lobb’
Większość róż pięknie pachnie, ale róże mchowe – spośród których najbardziej lubię odmianę ‘William Lobb’, podwajają przyjemność. Delikatnie potrzyj palcami pokryte „mchem” pąki i ciesz się ich lekko cytrusowym aromatem. Same róże pachną tak, jak powinny pachnieć róże, przy czym okazałe karmazynowe kwiaty zmieniają barwę dzień po dniu.
K VI-VII **W x S** 1,8 m x 2 m

6 *Dianthus*
Goździki produkują korzenny aromat, który przypomina woń goździków przyprawowych – szczególnie w gorące, letnie dni. Kwiatów używano kiedyś do maskowania kwaśnego wina – stąd nazwa odmiany ‘Sops in Wine’ (‘Paprochy w winie’). Goździki lubią bardzo przepuszczalne, zasadowe podłoże.
K V-IX **W x S** 20-30 cm x 35 cm

1
Floks

2
Wiciokrzew →

eprasa.pl aadadc1a76

pachnące rośliny Carol

Wieczór

1 *Phlox* (zdjęcie na poprzedniej stronie)
Wszystkie floksy delikatnie pachną w ciągu dnia, ale to wieczorem ich zapach naprawdę wypełnia powietrze. Floks jest tolerancyjną rośliną rabatową, doceniającą żyzną glebę. Istnieją odmiany alpejskie i takie, które nadają się do uprawy w donicach. **K** V-X **W x S** 10 cm x 1 m-30 cm x 1,5 m

2 *Lonicera periclymenum* (zdjęcie na poprzedniej stronie)
Nasz rodzimy wiciokrzew uwielbia rozproszony cień, a jego zapach jest niebiański – słodki z nutą gałki muszkatołowej i pieprzu. W ciągu dnia przytknij do kwiatów nos, aby cieszyć się ich wonią, ale nocą nie ma takiej potrzeby, bo aromat wypełnia powietrze. **K** VII-X **W x S** 7 m x 2 m

3 *Jasminum officinale*
Jeśli chcesz zamknąć oczy i przenieść się na marokański dziedziniec, zasadź jaśmin. Są szanse, że w zacisznym miejscu przetrwa bujnie kwitnący *Jasminum polyanthum* (jaśmin wielkokwiatowy), natomiast *Jasminum officinale* jest mrozoodporny i ma równie piękny zapach. **K** VI-IX **W x S** 5 m x 5 m

4 *Zaluzianskya ovata*
Nie miałam pojęcia, że ta przeurocza roślina ze skalniaka pachnie, aż pewnej nocy poszłam do szklarni podlać rośliny, o których wcześniej zapomniałam i powitała mnie chmura aromatu, wyprodukowana przez ten wspaniały północnoafrykański gatunek. **K** VI-VIII **W x S** 25 cm x 60 cm

5 *Nicotiana alata*
Tytoń oskrzydlony uprawiany jest od wieków z uwagi na swój niezwykły wieczorny zapach. Istnieje mnóstwo współczesnych hybryd tytoniu, często o barwnych kwiatach, ale niektóre z nich w ogóle nie pachną. Łatwe w uprawie z nasion. Donica tytoniu stojąca przy kuchennych drzwiach zapewni nam aromat aż do końca jesieni. **K** VI-IX **W x S** 1,5 m x 30 cm

6 *Hesperis matronalis*
Angielskie nazwy tej rośliny – „słodka rukola" czy „damski hiacynt", nawiązują do jej zapachu. Wieczornik damski popularnością cieszy się od wieków z uwagi na łatwość uprawy, liliowo-białe kwiaty, a przede wszystkim aromat, jaki wydziela wieczorami. Urośnie wszędzie – również w cieniu. **K** V-VI **W x S** 1 m x 45 cm

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/KEITH LEWIS; GETTY/MARTIN LEBER; JASON INGRAM

3
Jaśmin lekarski

5
Tytoń oskrzydlony

4
Zaluzian

6
Wieczornik damski

Niektóre zapachy uwielbiają prawie wszyscy, podczas, gdy inne odrzuca wiele osób, choć są i tacy – nieliczni – którzy je kochają. Wśród tych woni są „lisie" zapachy i tu najbardziej oczywistymi winowajcami (lub producentami – w zależności od naszego punktu widzenia czy raczej preferencji powonienia) są szachownice. Tak samo, jak różnie postrzegamy kolory, możemy też w różny sposób doświadczać zapachów. Mamy 400 albo i więcej receptorów węchowych, a naukowcy uważają na ten moment, że jesteśmy w stanie rozróżnić bilion zapachów. Ale bez względu na to, jaki aromat wpływa do naszych nozdrzy, jak przekazać innym, jaki on jest?

Gdy próbujemy opisać zapach, prawie nieuchronnie używamy takich sformułowań, jak „pachnie jak..." lub „przypomina mi..." i następnie używamy nazwy innego zapachu dla porównania. Może być „lisi", „korzenny", 'miodowy" itp. Ta lista jest naprawdę nieskończona. Najbardziej abstrakcyjne określenie, jakiego możemy użyć, opisując zapach, to chyba „słodki".

Choć możemy czuć się w rozpaczy, myśląc o tym, jak opisać aromat danego kwiatu lub liścia, bez zapachów nasze ogrody byłyby znacznie uboższe – zarówno dla nas, jak i dla owadów, których życie zależy od nich w tak wielkim stopniu. ■

eprasa.pl aadadc1a76

A better garden starts with a better plant

innowacyjne i wyjątkowe

zdobywcy wielu nagród

zdrowe i kolorowe

mrozoodporne

atrakcyjne o różnych porach roku

łatwe w pielęgnacji

Zanim trafią do Twojego ogrodu, rośliny **PROVEN WINNERS®** przechodzą szereg testów pod względem barwy, zapachu, obfitości kwitnienia, ulistnienia i niezawodności. Tylko niektóre z nich okazują się być na tyle wartościowe, aby zostać rośliną **PROVEN WINNERS®**

Jeśli szukasz najwyższej jakości roślin, zapytaj w najbliższym centrum ogrodniczym o **PROVEN WINNERS®** lub po prostu rozejrzyj się za charakterystycznymi białymi doniczkami.

www.provenwinners.eu

PW
PROVEN WINNERS®
The #1 Plant Brand®

eprasa.pl aadadc1a76

Rośliny NA WYSPĘ BEZLUDNĄ

Uzależniona od roślin (jak sama przyznaje) **Carol Klein** podejmuje wyzwanie polegające na wybraniu ośmiu roślin, bez których nie mogłaby żyć

Poproszona o wybranie kilku roślin, które zabrałabym na wyspę bezludną, mam wrażenie, że moja lista nie będzie miała końca. Skrócenie jej do zaledwie ośmiu pozycji jest praktycznie niemożliwe. Dręczona wyrzutami sumienia na skutek nieujęcia na niej wielu roślin, skupiam się na niezwykłych właściwościach moich ośmiu wybrańców. Ale jak dokonać wyboru? Czy jego kryteria powinny dotyczyć niezawodności, długości kwitnienia, czy łatwości uprawy?

Czy wybieram rośliny, które z łatwością się adaptują, rosną w bardzo różnych miejscach i glebach, a może jedynie te, których uroda zapiera dech w piersiach? Idealna roślina powinna posiadać co najmniej kilka z tych cech – jeśli nie wszystkie. Znajdziemy tu rośliny, które ujęłby na swojej liście ośmiu wspaniałych niejeden ogrodnik.

Olszewnik Wallicha jest uwielbiany przez wiele osób, które go znają i z pewnością wszystkie, które go uprawiają. Wiosną niezwykle misternie powycinane liście tej rośliny tworzą zielone koronki. Stopniowo, niemal ukradkiem, podnoszą się pędy kwiatowe – zielone na każdym etapie, aż do osiągnięcia idealnej wysokości, gdy otwierają się pąki, ukazując śliczne białe kwiaty. Na gałązkach każdego pędu kwiatowego znajdują się dodatkowe kwiatostany – najdojrzalsze z nich są białe, a pozostałe mają różne odcienie zieleni. Rodzina selerowatych (*Apiaceae*), do której należy ten olszewnik, jest moim ulubionym klanem – jest pełna przewspaniałych roślin, z których prawie wszystkie produkują baldachy i stąd poprzednia nazwa rodziny – baldaszkowate. Niektóre z nich są efemeryczne, jak aminek wielki (*Ammi majus*) czy orlaja wielkokwiatowa (*Orlaya grandiflora*) o płaskich kwiatostanach pełnych maleńkich kwiatków otroczonych większymi kwiatami, a inne posągowe – np. dzięgiel, zapaliczka czy barszcz kaukaski. Natomiast *Selinum wallichianum* to roślina o takiej osobowości, że pozostaje klasą sama dla siebie. Olszewnik wznosi się na rabatach i obrzeżach całymi miesiącami.

Kiedy zbliża się noc, jego pierwsze kwiaty zawiązują nasiona, dotrzymując towarzystwa niektórym jesiennym astrom, w tym kolejnej roślinie, którą zabrałabym na wyspę bezludną – **astrowi 'Little Carlow'** (obecna prawidłowa

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

Bodziszek 'Rozanne' – jedna z roślin, bez których Carol nie mogłaby żyć

epress.pl aadadc1a76

„Nasze rozmowy – często dotyczące rodziny i roślin – sprawią, że będę się uśmiechać i nabiorę sił, aby dalej zajmować się ogrodem”

nazwa łacińska: *Symphyotrichum*). To aster w całym tego słowa znaczeniu. Uprawiamy go od prawie 40 lat i nigdy nas nie zawiódł, choć nie otaczamy go jakąś specjalną opieką. To odporna, zdrowa roślina, której nie ima się zniekształcający mączniak, atakujący wiele innych astrów. Odmiana 'Little Carlow' jest wysoka i smukła, ale nie wymaga palikowania. Jej ciasno skupione liście są lśniące i mają dość przeciętny ciemnozielony kolor, ale kwiaty są wyjątkowe: przypominają niezliczone drobne stokrotki w ciepłym odcieniu niebieskiego, podchodzącym pod lawendowy i mają złoty środek, który szybko staje się malinowo-różowy. Każdy z nich jest jak miniaturowe arcydzieło, a wszystkie razem tworzą zapierające dech w piersiach widowisko, które trwa całymi tygodniami.

Przeciwieństwa przyciągają się

Jest tylko jeden aster 'Little Carlow', ale jeśli chodzi o dalie – a na wyspę bezludną muszę zabrać ze sobą jakąś dalię – wybór jest niemożliwy, więc trochę oszukuję i stawiam na nasiona pewnej odmiany, a nie na konkretny kultywar. Na mojej bezludnej wyspie rozmnażanie roślin będzie bardzo istotne, a paczuszka nasion **dalii 'Bishop's Children'** da mi cudowne, pojedyncze dalie w ekscytujących tropikalnych barwach – od czerwonej i pomarańczowej po koralową i karmazynową. Przy dobrej pielęgnacji i zaspokojeniu ich potrzeb, rośliny uzyskane z nasion zakwitną jeszcze tego samego roku. Te rośliny, które wyróżniają się z tłumu: rosną energicznie lub mają barwy, które szczególnie nam się podobają, możemy rozmnożyć przez pobranie sadzonek korzeniowych wiosną, po przechowaniu kłączy przez zimę i przebudzeniu ich wiosną przez podlanie.

Te żywe, gorące barwy skrzą się jeszcze bardziej, jeśli znajdą się w otoczeniu limonkowej zieleni, a rodziną roślin, które zaspokoją tę potrzebę najbardziej spektakularnie są wilczomlecze i jeden z nich również muszę ze sobą zabrać na bezludną wyspę.

Ale który? W naszym ogrodzie ulubieńcem jest **wilczomlecz błotny (*Euphorbia palustris*)** i świetnie widać, że jemu też jest z nami dobrze. W górnej części ogrodu rosną kępy tej wspaniałej rośliny, które mają już ponad 20 lat. Ich obecność zaznacza się od marca do listopada, choć najwspanialej wyglądają wiosną – przypominają wówczas pochodnie. *Palustris* znaczy błotny. Mamy ciężką, wilgotną glebę, która idealnie nadaje się dla tej rośliny, ale jest mnóstwo innych wilczomleczy, które chciałabym ze sobą zabrać: na przykład *Euphorbia x martini* jest bardziej uniwersalny – pasowałaby mu każda gleba i stanowisko w moim nowym domu. To hybryda dużego wilczomlecza z obszaru śródziemnomorskiego *E. characias* i naszego rodzimego wilczomlecza *E. amygdaloides*. Ma najlepsze cechy obojga rodziców i, dzięki swojemu pochodzeniu, jest równie zadowolony w słońcu, jak w częściowym cieniu.

1

2

3

ZDJĘCIA: GETTY/KATE GADSBY, JOSHUA MCCULLOUGH PHYTOPHOTO, MIAZEUS, STOCKCAM, JASON INGRAM

Rośliny, które Carol zabierze na wyspę bezludną

1 **Wilczomlecz błotny (*Euphorbia palustris*)**
Świeże, zielone liście i lśniące, limonkowe podsadki na wysokich, mocnych łodygach. Wiosną cudowny w towarzystwie kamasji i jaskrawych tulipanów. Łodygi stają się z czasem nieco nieuporządkowane, ale jesienne barwy tej rośliny są wspaniałe. **Kwitnie** V-VI **Wysokość x Szerokość** 90 cm x 90 cm

2 **Aster (*Symphyotrichum*) 'Little Carlow'**
Przykład astra, który radzi sobie z większą ilością cienia, niż wielu członków tej rodziny. Prawdziwa jesienna dusza towarzystwa – świetnie rośnie w towarzystwie późno kwitnącej rudbekii i krokosmii. **K** VIII-X **W x S** 90 cm x 45 cm

3 **Jasnota (*Lamium orvala*)**
Krzepkie kępy krępych pędów o ciemnych liściach i różowawych kwiatach zebranych w okółki. Roślina utrzymuje efektowny wygląd nawet po opadnięciu kwiatów – trzeba ją tylko mocno przyciąć pod koniec jesieni. Świetnie radzi sobie w każdym podłożu, w słońcu i w cieniu.
K IV-VI **W x S** 50 cm x 50 cm

4 **Dalia (*Dahlia*) 'Bishop's Children'**
Łatwo wyhodować ją z nasion. W pierwszym roku uprawiaj ją w doniczkach – pozwól, aby łodygi obumarły i przechowaj drobne wytworzone już kłącza w pojemnikach, w których rosły. Wiosną pobudź je do wzrostu przez podlanie, przesadź do nowych doniczek i poczekaj, aż trochę podrosną, a potem zasadź w ogrodzie. Zimą wymaga ochrony.
K VII-X **W x S** 90 cm x 45 cm

5 Olszewnik Wallicha (*Selinum wallichianum*)
Długowieczna bylina tworząca baldachy kremowobiałych kwiatów. Dobrze rośnie w każdej zasobnej glebie, również gliniastej. Łatwo ją uzyskać z nasion, ale sadzonki w pierwszym i drugim roku rosną powoli. Warto uzbroić się w cierpliwość. **K** VII-IX **W x S** 1,8 m x 60 cm

6 **Biały floks Jeannie**
To stary kultywar floksa wiechowatego (*Phlox paniculata*), który odziedziczyłam po mamie. Jest wiele kultywarów białego floksa, które otrzymały nazwy – a jednym z najbardziej cenionych jest 'White Admiral' (na zdjęciu). **K** VII-VIII **W x S** 90 cm x 75 cm

7 **Dżefersonia (*Jeffersonia dubia*)**
Ta wiosenna roślina leśna ma miękkie, lawendowo-niebieskie kwiatki wznoszące się na wysokość kilku cali nad prawie przezroczystymi, fioletowo podbarwionymi, nowymi liśćmi. Prawdziwa perełka. Uwielbia ziemię liściową i częściowo lub całkowity cień. **K** III-IV **W x S** 20 cm x 10 cm

8 **Bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne'**
Radzi sobie w rozproszonym cieniu i w pełnym słońcu. Nie musisz nawet mieć ogrodu – tworzy kaskady, dlatego idealnie nadaje się do pojemników. Ponieważ jest płonną hybrydą, kwitnie całymi miesiącami bez ogławiania. **K** VI-IX **W x S** 60 cm x 80 cm

6

7

8

Moją kolejną niezawodną gwiazdą jest **bodziszek (*Geranium*) 'Rozanne'**. To roślina, która kwitnie całymi miesiącami – a jakie ma kwiaty! Te wielkie niebieskie kielichy z białym środkiem kołyszą się nad pięknie zaznaczonymi liśćmi. Gwarantują poprawę nastroju.

Jasnota (*Lamium orvala*) to roślina często niedoceniana. Czy nie wydaje ci się dziwne, że w gronie moich ośmiu wspaniałych znalazła się pokrzywa? Z biegiem lat nasze gusta ogrodnicze zmieniają się – choć jest to bardziej wysubtelnienie czy modyfikacja niż prawdziwa zmiana. To roślina, która rzuciła na mnie swój czar tak bardzo, że uprawiamy ją teraz w wielu miejscach w ogrodzie. Kępy jasnoty rosną przy różowych biedrzeńcach i śliwkowych makach wschodnich w pełnym słońcu na tarasowej rabacie, a także w cieniu przy narcyzach i ciemiernikach. To ciemna, tajemnicza roślina stawiająca na przyrodzony sobie czar i ciemną urodę.

Podobnie, jak *Lamium orvala*, większość roślin z mojej listy jest bardzo silna, ale musi się na niej znaleźć też choć jedna maleńka roślinka, która, choć pokazuje się na krótko, jest tak wyjątkowa, że nie da się jej ze sobą nie zabrać na bezludna wyspę. To właśnie tu na scenę wkracza z wdziękiem **dżefersonia (*Jeffersonia dubia*)**. Ta prawdziwa perełka wśród roślin jest spokrewniona z epimediami – mają bardzo podobne młode liście. Trzeba na nią chuchać i dmuchać gdzieś w cienistym zakątku, ale choć widać ją tylko przez kilka krótkich tygodni w roku, jest prawdziwym skarbem, na który warto czekać.

Z większością roślin w naszym ogrodzie wiążą się jakieś historie lub przypominają nam one o konkretnych wydarzeniach lub osobach. W tym gronie jest moja ostatnia roślina na liście. Moja mama, która zajmowała się mną i moimi braćmi, rozbudziła we mnie również radość z ogrodnictwa. Kiedy się tu przeprowadziliśmy, odwiedzała nas i wymieniałyśmy się roślinami. Nadal mam ich wiele w ogrodzie, a roślinę, którą szczególnie często dzieliliśmy i rozdawaliśmy jest **biały floks**, prawdopodobnie kultywar floksa wiechowatego (*Phlox paniculata*). Co roku zachowuje się idealnie: nie choruje, a jeżeli tylko nie ma upałów, kwitnie całymi tygodniami. Co najważniejsze, przypomina mi o mamie i na wyspie bezludnej niejeden raz nasze rozmowy – często dotyczące rodziny i roślin – sprawią, że będę się uśmiechać i nabiorę sił, aby dalej zajmować się ogrodem.

Dodatki specjalne

Jeśli chodzi o książkę, którą mogę ze sobą zabrać – co wybrać? Margery Fish, Beth Chatto (czy mogę wziąć antologię?), a może jedno z cudownych dzieł Roya Lancastera, np. *The Hillier Manual of Trees and Shrubs*, który jest wyczerpujący i zwiera mnóstwo opowieści o ludziach? Być może jest tam część poświęcona palmom, którą jakoś przeoczyłam – na wyspie bezludnej okazałaby się niezastąpiona! Uwielbiam też książki Christophera Lloyda – najbardziej *The Well-Tempered Garden*. Pozycja ta wprost pęka od praktycznych informacji i inteligentnych obserwacji, ale zawiera też to, czego brakuje wielu książkom ogrodniczym: humor i dowcip.

> Na liście nie może zabraknąć jednej, maleńkiej, ale wyjątkowej roślinki, która pokazuje się na krótko

Skoro muszę wszystko zaczynać z zaledwie ośmioma roślinami, śmiech i pogoda ducha będą miały nadrzędne znaczenie – prawie tak ogromne, jak rozmnożenie mojej flory. I tu przyjdzie mi w sukurs mój luksusowy przedmiot – nożyk ogrodowy firmy Tina. Pobrał już dla mnie tyle sadzonek, że wprost ich nie zliczę i szczerze go uwielbiam. W tej chwili nie mogę go nigdzie znaleźć i zanim wyprawię się na bezludną wyspę, muszę porozwieszać ogłoszenia, że szukam swojej zguby. ■

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS; GETTY/JOHN LAWSON BELHAVEN, NICE_KIM

eprasa.pl aadadc1a76

SPECJALNY DO BUKSZPANU

ZWALCZA OBECNE SZKODNIKI

CHRONI PRZED NOWYMI DO 21 DNI

Ze środków ochrony roślin należy korzystać z zachowaniem bezpieczeństwa. Przed każdym użyciem przeczytaj informacje zamieszczone w etykiecie i informacje dotyczące produktu. Należy zwrócić uwagę na szczegółowe wskazania dotyczące ryzyka. Należy stosować się do zasad bezpieczeństwa zawartych w etykiecie.

Ogród potrzebuje miłości i SUBSTRALA więcej na: www.substral.pl

Moje największe ogrodnicze błędy!

Mówi się, że doświadczenie jest najlepszym nauczycielem – czy jest zatem ktoś, kto lepiej nadaje się do opowiedzenia o swoich ogrodniczych wpadkach, niż **Carol Klein**?

Im dłużej jesteś ogrodnikiem, tym więcej błędów popełniasz. Oczywiście można argumentować, że choć jest to prawda, równie prawdziwe jest to, że im dłużej jesteś ogrodnikiem, tym więcej rzeczy ci wychodzi – ostatecznie doświadczenie rośnie z każdym rokiem pracy w ogrodzie, a większość z nas uczy się na błędach.

Mieszkam w Glebe Cottage od 41 lat i cały czas uczę się działać w ogrodzie krok po kroku. Już znacznie wcześniej miałam bzika na punkcie roślin, ale dopiero, gdy przeprowadziliśmy się do hrabstwa Devon i staliśmy się posiadaczami ogrodu, mogliśmy zacząć je uprawiać. A właśnie wtedy, gdy możesz uprawiać rośliny, a zwłaszcza, gdy możesz je rozmnażać, pojawia się intymny wgląd w konkretny gatunek – jak rośnie i jakie są jego szczególne dziwactwa i osobliwości.

Kiedy pojawiliśmy się w Glebe Cottage, nie mieliśmy pieniędzy na zakup dużych ilości roślin, a ponieważ nasz ogród ma prawie pół hektara (choć początkowo był znacznie mniejszy), potrzebowaliśmy ich sporo. Niezbędna była szklarnia – znacznie bardziej, niż nowe okna, które, jak nam powiedziano, nadawały się do wymiany. Niestety nasza szklarnia przeżyła tylko 30 lat, ale za to zanim wydała ostatnie tchnienie, wyprodukowała olbrzymią ilość roślin.

Nasiona smutku

Uprawa z nasion to chyba najprostszy sposób na szybkie uzyskanie dużej ilości roślin. W większości przypadków mój siew kończył się powodzeniem, ale było od tego wiele wyjątków. Jeśli masz w torebce tysiąc nasion, aż kusi, żeby wyobrazić sobie tysiąc pięknie rozwijających się roślin. Nie myślimy jednak o czasie, cierpliwości, doniczkach i podłożu, które stoją pomiędzy nasionami a oczekiwanym rezultatem.

Jednym z moich największych błędów był zbyt gęsty siew – siewki, które wspaniale kiełkowały, opadały i umierały niemal przez

ZDJĘCIA: JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

Carol ostrzega przed nadmiernie entuzjastycznym siewem, bo łatwo jest uzyskać więcej siewek, niż pozwalają na to nasze moce przerobowe

> „To była nauczka, że dzielenie ogrodu z jeleniami może mieć swoją cenę!”

jedną noc na skutek zakażenia zgorzelą. Kiedy tylko ten straszny grzyb się pojawi, koniec jest bliski. Możesz oczywiście próbować pozbyć się go, podlewając roślinki substancją o nazwie „Cheshunt compound”, ale równie dobrze możesz ogłosić, że się poddajesz i zacząć wszystko od nowa. To brutalne – wyhodować tyle siewek i utracić je wszystkie.

Przeciwstawne cele

W nieco innym morderczym scenariuszu, nauczywszy się zapylania krzyżowego ciemierników od najlepszych (czyli Elizabeth Strangman ze szkółki Washfield Nursery), zabrałam się z entuzjazmem do dzieła. Przenosiłam pyłek z pylników na znamiona słupka, delikatnie odgarniając płatki, zawiązując odrębnego koloru mulinę wokół każdego zapylonego kwiatka i wreszcie zapisując każdą krzyżówkę ze szczegółami dotyczącymi roślin rodzicielskich. Cały proces powtarzałam co trzy dni. Na razie wszystko szło dobrze.

Torebki nasienne ciemierników pęczniały i w końcu zebrałam nasiona, ale każda krzyżówka wymagała osobnej donicy lub kuwetki. Ostatecznie każda sadzonka potrzebowała swojej własnej doniczki, a następnie kolejnej, aż wreszcie dwa lub trzy lata później można było zweryfikować jakość każdej krzyżówki. Nieuchronnie z kilku setek siewek jedynie kilka spełni normy. Śmiertelność roślinnych noworodków jest straszliwa – rozdawanie sadzonek jest jedyną akceptowalną alternatywą. Morał historii: siej mniej nasion!

Z nasionami ciemierników miałam też inne problemy. Niegdyś sprzedawaliśmy nasiona naszych ciemierników podczas wystawy Chelsea Flower Show, ale zwykle, gdy nadchodziła pora imprezy, nasiona nadal tkwiły w owocostanach. Robiliśmy wówczas spis naszych krzyżówek, przyjmowaliśmy od klientów pieniądze wraz z zaadresowanymi do nich kopertami i po zbiorze nasion wysyłaliśmy je. W ogrodzie przy domu czekały na nas spokojnie rośliny macierzyste. Wyobraźcie sobie nasze przerażenie, gdy pewnego roku, powróciwszy z wystawy, zorientowaliśmy się, że wszystkie owocostany ciemierników zostały pożarte przez jelenie! Mnóstwo przeprosin, zwrotów pieniędzy i nauczka, że dzielenie ogrodu z jeleniami może mieć swoją cenę!

Same wyjazdy na imprezy również wiązały się z problemami, począwszy od naszego pierwszego wyjazdu na Chelsea. Poproszono nas o wystawienie się z zaledwie kilkutygodniowym wyprzedzeniem. Robiliśmy, co tylko można, wynajęliśmy siedmioipółtonową ciężarówkę i zaczęliśmy załadunek na dzień przed wyprawą do Chelsea. Szkółka Glebe Cottage Plants nigdy nie cierpiała na nadmiar ka-

1

2

5 najlepszych lekcji ogrodniczych Carol

1 Zapewnij niewidoczne podpórki
Palikowanie roślin może znacząco poprawić ich wygląd, ale należy je przeprowadzać z wyprzedzeniem, a nie jako działanie ratunkowe, gdy rośliny już się pokładają. Podpórki muszą być odpowiednie (nie potrzeba dwumetrowej tyczki, aby podtrzymać omdlewającą piwonię) i w miarę możliwości niewidoczne. Przy odpowiednio przemyślanych nasadzeniach podpórki w ogóle mogą okazać się niepotrzebne – rośliny mogą opierać się o siebie nawzajem.

2 Płyń z prądem
Jedynym sposobem prowadzenia ogrodu jest podążanie za prawidłami natury. Walka z przyrodą czy próby jej kontrolowania poprzez zmuszanie roślin, aby zrobiły coś, czego zrobić nie mogą, są nie tylko bezcelowe, ale i nieproduktywne. Jeśli masz zasadową glebę, dlaczego uparcie próbujesz uprawiać rododendrony? Odpowiednie rośliny znajdą się dla każdego rodzaju gleby i każdej wystawy. Gdy płyniesz z prądem, jest znacznie łatwiej i można cieszyć się, podziwiając rośliny, które są w swoim żywiole, cieszą się życiem i ukazują pełnię swojego potencjału, a nie dzielnie walczą, próbując przetrwać.

eprasa.pl aadadc1a76

3 Czas ma podstawowe znaczenie
Jeśli chodzi o działania w ogrodzie, wybranie odpowiedniego czasu zawsze popłaca. Realizacja zadań we właściwym momencie jest ogromnie istotna i może być czynnikiem decydującym o powodzeniu. To proste działania, takie jak zasadzenie rośliny niezwłocznie po znalezieniu dla niej odpowiedniego miejsca, zamiast pozostawienia jej na ścieżce z intencją „wrócę do niej". Zaoszczędzi ci to marnowania czasu na próby odratowania nieszczęśnika i pieniędzy na niezbędny zakup większej ilości roślin. Właśnie znalazłam szczątki kilku pierwiosnków z linii Cowichan w letniej szacie. Obawiam się, że takich przypadków może być więcej.

4 Musisz wiedzieć, gdzie co rośnie
Pamiętaj, gdzie co zasadziłeś – korzystaj ze znaczników lub prowadź notatki. Wiele roślin cebulowych znika po kwitnieniu, dlatego łatwo zapomnieć, gdzie co mamy. Nie rób tego, co wielokrotnie mi się zdarzyło – nie sadź beztrosko nowych nabytków tam, gdzie wypatrzysz wolne miejsce, bo później może się okazać, że naruszają one przestrzeń innych twoich skarbów.

5 Zapewnij dom stworzeniom bytującym na wolności
Nie przycinaj roślin i nie układaj ogrodu do snu za wcześnie. Złoty środek można znaleźć gdzieś pomiędzy usuwaniem martwych, mokrych liści, które gniją i są pożywką dla patogenów, a pozostawianiem habitatów dla wolnobytujących istot, gdy najbardziej tego potrzebują – zimą.

> „Byłam szczęściarą, posiadającą przyjaciół, którzy cierpliwie nawigowali mnie tak, abym mogła uniknąć niektórych pułapek"

pitału i nie mieliśmy profesjonalnych wózków ani innych akcesoriów, które były oczywistością dla większych szkółek. Dopiero, gdy zaczęło zmierzchać, zorientowaliśmy się, że ciężarówka nie jest wyposażona w wewnętrzne światło. Nie mogliśmy znaleźć odpowiednio długiego przedłużacza, dlatego skończyliśmy pakowanie przy świecach. Następnego ranka moja przyjaciółka Sally zawiozła mnie swoim samochodem do South Molton, gdzie czekałyśmy na przybycie ciężarówki prowadzonej przez mojego męża. Ale ciężarówka nigdy tam nie dojechała. Ostatecznie okazało się (nie było jeszcze telefonów komórkowych), że samochód zepsuł się po zaledwie kilku metrach podróży. Był to bardzo upalny dzień...

Z niewielką pomocą przyjaciół

Przez całe moje ogrodnicze życia byłam szczęściarą, posiadającą przyjaciół z większą wiedzą ogrodniczą ode mnie. Cierpliwie nawigowali mnie tak, abym mogła uniknąć niektórych pułapek, w które wpada wieku młodych ogrodników. To prawda, że najlepszym nauczycielem jest doświadczenie – choć to banał nad banałami – ale kiedy ktoś może przekazać ci , jak najlepiej wykonać wiele rzeczy i jak ważne jest planowanie, oszczędzasz sobie mnóstwo rozczarowania i czasu.

Jednym z przykładów, gdy nie zastosowałam się do rady dotyczącej planowania, był przypadek, gdy przerzuciłam jakieś dziesięć ton gruzu, wykopawszy ścieżkę wymurowaną przez poprzednich właścicieli domu. To była ciężka praca: własnymi rękami ładowałam gruz na ciężarówkę, która miała go zabrać. Oczywiście kilka miesięcy później, gdy zdecydowałam, że będę budować podniesioną grządkę dla specjalnych okazów roślin, musiałam wypraszać gruz od innych.

Ale największe pułapki często dotyczyły nieocenionego porzekadła „właściwa roślina na właściwe miejsce". Ze skruchą wspominam, jak w latach siedemdziesiątych XX wieku zasadziłam żywopłot z cyprysików Lawsona (czyż nie robiliśmy tak wszyscy?). Okazało się, że daje za dużo cienia, aby cokolwiek mogło pod nim rosnąć i jest zbyt zbity dla gniazdujących ptaków, dlatego szybko zastąpiliśmy go znacznie lepszym żywopłotem z gatunków rodzimych.

Zasadziłam też wisterię, która przejęła dach naszego domu i uwięziła Roszpunkę w jej sypialni na piętrze – naprawdę powinnam była przewidzieć jej wigor i ostateczne rozmiary. Natomiast podarowanemu nam drzewu figowemu nie należało pozwalać na ucieczkę z obrębu niepotrzebnej już piaskownicy, bo urosło, osiągając rozmiary połowy domu. ■

eprasa.pl aadadc1a76

TARAS Z POMYSŁEM

Przestrzeń do wypoczynku

Czy korzystasz w pełni ze swojego tarasu lub patio? **Nick Bailey** dzieli się łatwymi sposobami na odświeżenie lub stworzenie atrakcyjnej przestrzeni do wypoczynku na świeżym powietrzu

Nadszedł czas spotkań towarzyskich na świeżym powietrzu, ale my, ogrodnicy, zbyt często skupiamy się na roślinach, a nie na głównej przestrzeni do wypoczynku – patio. Zmień to tego lata dzięki kilku prostym, szybkim rozwiązaniom, które – nawet przy ograniczonym budżecie i niewielkiej ilości wolnego czasu – szybko odświeżą zaniedbany taras lub kiepskie patio w atrakcyjną przestrzeń na świeżym powietrzu, do której zaprosisz rodzinę i przyjaciół.

Patio w centrum uwagi

Patio to przestrzeń na zewnątrz, która przypomina pokój, ponieważ jest otoczona drewnianymi balustradami i zwieńczona pergolą. Ta prosta w budowie „rama" wokół patio stwarza poczucie bezpieczeństwa i komfortu, zapewniając jednocześnie miejsca do uprawy roślin pnących. Dodatkowo, pergola i balustrady kadrują spojrzenie na ogród, tworzą żywe widokówki i zapewniają podporę nad głową dla rzucającej cień winorośli. Betonowe płyty ujednolicają przestrzeń, ale można je zamienić na piaskowiec lub żwir spojony żywicą, aby uzyskać bardziej elegancki efekt. Ponadto dla odświeżenia wyglądu pergolę i balustrady można pomalować na bladozielono, popielato lub białawo, a kilka pojemników z roślinami stworzy przyjemne kolorystyczne akcenty.

Pnąca winorośl zapewnia cień i ożywia przestrzeń

Pomalowanie pergoli na bladozielono, popielato lub białawo odświeży patio

Łatwym sposobem na dodanie kolorów będzie ustawienie po bokach donic z sezonowymi roślinami

Proste płyty betonowe można zastąpić bardziej eleganckim piaskowcem

epidsa:pl:dadad01a76

Ustawienie pergoli w patio spowoduje, że stworzymy pokój pod chmurką

Konstrukcja pergoli tworzy „ramy", które podkreślają wspaniałe widoki z patio na ogród

Najważniejsze elementy

CIEŃ
Chociaż wielu z nas uwielbia chłonąć promienie słońca, na patio z południową wystawą latem może być nieznośnie gorąco. Zapewnij sobie możliwość ucieczki w chłodny cień dzięki naściennej markizie, wolnostojącemu parasolowi, pergoli z pnączem lub drzewu w kształcie parasola.

PRYWATNOŚĆ
Aby patio było wygodne, zaciszne i bezpieczne, potrzeba nieco prywatności. Wypoczynek na zewnątrz z patrzącymi na ciebie sąsiadami nie kojarzy się jak przyjemny relaks – chyba, że jesteś ekshibicjonistą! Prywatność łatwo zapewnisz sobie dzięki kratownicom, wstępnie uformowanym żywopłotom lub wyrośniętym krzewom.

WIDOK
Patio powinno zapewniać jak najlepsze widoki na ogród. Poprowadź spojrzenie z patio na ogród dzięki punktom centralnym, takim jak wyjątkowe okazy roślin lub umieszczone w ogrodzie ozdoby, prowadzące na działkę kręte ścieżki lub widok na szerszy krajobraz.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM.

elibra.pl/aadadc1a76

Odśwież swoje patio

Podkreśl przestrzeń do wypoczynku dzięki naszym wskazówkom

Jedna duża donica jest łatwiejsza w utrzymaniu niż wiele małych

Efektowna donica

Ogromna donica lub inny pojemnik to świetny sposób na odświeżenie i stworzenie punktu centralnego na patio. Zamiast ustawiać wiele małych doniczek wymagających więcej pielęgnacji wybierz jeden duży pojemnik. Wybierz do niego kolorowe i niedrogie letnie kwiaty rabatowe lub wypróbuj technikę stosowaną przez florystów – posadź pośrodku jedną roślinę o wysokości dwa razy większy niż doniczka – innymi słowy, jeśli doniczka ma 50 cm wysokości, wybierz do niej jedną stucentymetrową roślinę. Stwórz dramatyczny efekt i wybierz roślinę z już wykształconymi liśćmi, na przykład palmę.

Dodaj zapach

Dodaj zmysłom wrażeń na swoim patio, sadząc pachnące rośliny. Najlepszy będzie jaśmin (na zdjęciu), podobnie jak róże pnące i gatunki pachnące nocą, np. *Zaluzianskya ovata.*

Odchwaszczanie

Wybrukowana przestrzeń na zewnątrz porośnięta chwastami może wyglądać na opuszczoną, ale na szczęście istnieje kilka łatwych sposobów na uwolnienie patio od niepożądanych roślin. Pojedyncze chwasty można wyciąć nożem. Gazowy palnik do chwastów szybko wypali niepożądanych gości. Są też środki chwastobójcze, ale wcześniejsze metody są szybsze i bardziej ekologiczne! Szczotki szorujące do kostki brukowej to świetny sposób na zakończenie czyszczenia.

Przyjemne odosobnienie

Zapewnij swojemu patio bardziej zaciszną atmosferę, ustawiając wolnostojący lub przymocowany do ściany parasol. Możesz też postawić pergolę, którą będzie porastać winorośl lub przymocować panele z tkaniny, aby stworzyć cień.

Odśwież swoje meble

Meble ogrodowe po kilku sezonach mogą wyglądać na zużyte. Odśwież je ścierając stare plamy, farbę, mech i porosty papierem ściernym. Następnie pomaluj je lub zabejcuj farbą do użytku zewnętrznego. Bejce są najszybsze do nałożenia, nie tworzą nacieków i widocznych niedociągnięć.

Odśwież stary metalowy zestaw farbą w odważnym kolorze

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

Wykonaj dokładne pomiary, aby upewnić się, że z każdej strony stołu pozostanie co najmniej 1 metr wolnego miejsca

Budowa nowego patio

Nie musi być trudna, jeśli zastosujesz się do najważniejszych zasad

Nawierzchnie patio

Wygląd, koszt i łatwość utrzymania to główne czynniki, które należy wziąć pod uwagę przy wyborze nawierzchni. Oprócz żwiru wszystkie nawierzchnie mogą być śliskie.

ŻWIR Niskobudżetowa opcja z wieloma możliwościami wyboru, ale niezbyt łatwa do czyszczenia i pielenia.

CEGŁY i kostka brukowa dają przyjemny, tradycyjny wygląd, są wytrzymałe i łatwe w utrzymaniu.

DESKI Dobre do ukrycia nierówności terenu. Co dwa-trzy lata wymagają bejcowania.

PŁYTY CHODNIKOWE Kamienne płyty York lub piaskowiec wyglądają elegancko i przetrwają całe wieki.

Złote zasady

Lokalizacja Przed podjęciem decyzji o budowie patio zwróć uwagę na kilka kluczowych elementów swojego ogrodu. Gdzie rankiem, w południe i wieczorem pojawia się słońce i kiedy najczęściej będziesz korzystać z przestrzeni patio? Która część działki zapewni najlepsze widoki? Która część ogrodu jest najbardziej odosobniona? Po znalezieniu odpowiedzi na te pytania, wybierzesz najlepsze miejsce dla swojego patio.

Materiały Żwir jest tani i łatwy w użyciu, ale będziesz go pielić całą wieczność. Cegły, kostka brukowa i płytki mogą zapewnić mocną, trwałą powierzchnię wymagającą niewielkiej konserwacji; podobnie jak kamień, który jest bardziej elegancki.

Najczęstsze błędy

Unikaj materiałów, które nie pasują do kolorów lub faktur domu.

Nie lekceważ potrzebnej przestrzeni – pozostaw co najmniej jeden metr ze wszystkich stron stołu lub zestawu meblowego.

Nie brukuj dużych powierzchni, nie pozostawiając miejsca dla roślin, które podzielą lite nawierzchnie. Należy również wziąć pod uwagę odpływ wody deszczowej. Pozostawienie przerw w nawierzchni pomoże chronić ją przed zalaniem.

Nie wybieraj miejsca nasłonecznionego tylko przez kilka godzin – na patio wybierz najjaśniejsze miejsce.

Nie zawsze patio musi być połączone z domem. Wybierz ustronne miejsce z najlepszym nasłonecznieniem i widokiem.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; GETTY/FOTOLIA/M-THAI, KELVINJAY, SIMON MCGILL, VASANNA

eprasa.pl aadadc1a76

Zaproś dzieci do OGRODU

Nie ma lepszego sposobu na zainteresowanie dzieci ogrodnictwem niż pozwolenie im na uprawę i opiekowanie się własnym ogródkiem. Lato to idealny czas na uprawę, ponieważ wysokie temperatury przynoszą szybkie efekty. Przygotowaliśmy dwa proste projekty, które są świetnym sposobem na zachęcenie dzieci do wyjścia na zewnątrz. Dzieciom w wieku przedszkolnym z pewnością spodoba się malowanie ozdób na tyczkach. W przypadku dzieci w wieku wczesnoszkolnym spróbuj uprawiać sałatkową minidonicę, którą będzie można zbierać tygodniami.

Ozdoby na tyczkach

Te ozdoby na tyczkach są proste do zrobienia i pomogą zachować bezpieczeństwo, gdy maluchy biegają po ogrodzie. Końce tyczek mogą być ostre, wiec najlepiej zakryć je czymś ochronnym i zabawnym! Dzieci uwielbiają malować własne wzory, a jeśli chcesz, możesz dodać kilka elementów od siebie; zielone czyściki do rur przyczepione do czerwonej piłeczki ping-pongowej utworzą „pomidora", możesz też przykleić zabawne oczy, aby zrobić twarz.

DOBRA RADA
Przygotuj kilka piłeczek ping-pongowych na tyczkach przed malowaniem, ponieważ łatwiej będzie dzieciom malować piłeczki, trzymając tyczkę

Potrzebne:

- Piłeczki ping-pongowe
- Metalowe szpikulce
- Tyczki ogrodowe
- Pędzle do farb
- Przyjazne dla dzieci farby akrylowe
- Gazeta

KROK PO KROKU

1. Zrób dziurę w piłeczce ping-pongowej za pomocą szpikulca i przyczep do tyczki ogrodowej (to zadanie dla dorosłych), a następnie pozwól je udekorować dzieciom. Pozostaw do wyschnięcia – włóż tyczkę do wazonu, aby uniknąć przyklejenia się piłeczek do gazety.

2. Gdy piłeczki wyschną, pozwól dzieciom wetknąć tyczki do ziemi, aby posłużyły za podpory dla roślin lub siatki, albo zaznaczały, gdzie zostały posiane warzywa.

TEKST: TAMSIN HOPE THOMSON AND LEE CONNELLY
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

Potrzebne:

- ★ Wiertarka (jeśli twoja donica potrzebuje otworów drenażowych)
- ★ Plastikowe pudełko
- ★ Podłoże
- ★ Karłowa odmiana pomidora
- ★ Sadzonka papryczki chili
- ★ Nasiona sałaty
- ★ Konewka

Sałatkowa minidonica

Zachęć dzieci do własnej uprawy za pomocą łatwej sałatkowej minidonicy. Zainteresowanie dzieci ogrodnictwem oznacza zapewnienie im własnej przestrzeni oraz umożliwienie przejęcia odpowiedzialności za rośliny, które uprawiają. W tym projekcie każde dziecko może mieć swoją własną minigrządkę, znajdującą się tuż przy drzwiach wyjściowych.

KROK PO KROKU

1 Zrób otwory w dnie plastikowego pudełka, a następnie pozwól dzieciom wypełnić je podłożem, zostawiając miejsce na górze na rośliny. Posadź pomidora i chili z tyłu pudełka.

2 Uklep rośliny, wyrównaj podłoże i wysiej rzadko nasiona sałaty przed twoimi roślinami.

DOBRA RADA
Możesz również wypróbować wysianie marchewki, buraka lub rzodkiewki w swoim miniogródku – świetnie nadają się do uprawy w doniczkach

3 Postaw swoją sałatkową minidonicę tuż przy drzwiach wyjściowych do ogrodu i zachęć dzieci do podlewania jej i sprawdzania w trakcie sezonu, zbierając to, co urośnie.

eprasa.pl aadadc1a76

Zadbaj o rośliny doniczkowe

Istnieje wiele sposobów podlewania roślin w czasie wakacji. Najlepszy z nich, to poprosić o pomoc sąsiada. Ale co zrobić, kiedy i on korzysta z zasłużonego wypoczynku? Te cztery, bardzo proste metody sprawdzą się na czas krótkiej, maksymalnie do dwóch tygodni, nieobecności.

Tekst Łukasz Skop **Zdjęcia** Bożka Piotrowska

4 SPOSOBY Podlewanie w czasie urlopu

1 Krasnal – pomocnik ogrodnika

Ceramiczne kroplowniki w formie zabawnych, kolorowych krasnali wystarczą roślinie rosnącej w średniej wielkości doniczce na kilka dni. Woda zgromadzona w środku dozownika powoli przesiąka przez ceramiczną końcówkę zagłębioną w ziemi.
Do nawodnienia większej doniczki użyj jednocześnie kilku dozowników.

2 Kamienna studnia

Podstawka wypełniona dużymi kamieniami zwiększy wilgotność powietrza wokół rośliny. Rozłóż kamienie równomiernie i napełnij podstawkę wodą. Ustaw doniczkę bezpośrednio na kamieniach. Dno doniczki nie powinno dotykać wody, aby korzenie nie były ciągle mokre, co mogłoby doprowadzić do ich gnicia.

eprasa.pl aadadc1a76

Urlop i rośliny doniczkowe nigdy nie mają ze sobą po drodze. Już w czasie kilkudniowej nieobecności wypielęgnowane kwiaty mogą – dosłownie! – uschnąć z tęsknoty za swoim właścicielem. Aby po powrocie z wyjazdu nie zastać ich na granicy odwodnienia, należy je odpowiednio wcześniej przygotować. Zacznij od stworzenia zielonej oazy: zgromadź wszystkie doniczki w jednym, zacienionym miejscu, a następnie obficie podlej. Dzięki temu zabezpieczysz je przed nadmiernym wysychaniem na kilka pierwszych dni. To jednak tylko połowa sukcesu. Ktoś jednak powinien do nich zajrzeć w czasie twojej nieobecności. Chyba, że podleją się same.

3 **Wiele roślin na raz**
Prosty system nawadniający zaopatrzy w wodę nawet na 2-3 tygodnie kilka roślin naraz. Ceramiczną końcówkę z elastycznym przewodem włóż do naczynia, napełnij ją woda i szczelnie zamknij. Następnie wbij końcówkę do ziemi w doniczce, a przewód zanurz w dużym naczyniu z wodą. Woda popłynie kropla po kropli do doniczki.

4 **Końcówka nawadniająca**
Ten plastikowy stożek z niewielkim otworem z jednej strony i uniwersalnym gwintem z drugiej wystarczy założyć na plastikową butelkę i od razu umieścić w doniczce. Powoli będzie nawadniać rośliny. Jeśli woda ścieka zbyt szybko, włóż do dozownika kulkę waty. To od pojemności butelki zależy, jak długo roślina będzie się sama podlewać.

eprasa.pl aadadc1a76

Zainstaluj system irygacyjny, aby kontrolować wykorzystanie wody

Automatyczne nawadnianie

Bądź superwydajny, jeśli chodzi o ilość wody wykorzystywanej w ogrodzie, dzięki systemowi nawadniania. To łatwiejsze niż myślisz, a teraz jest idealna pora na instalację, gdy temperatury są najwyższe. Najlepsze z nich nawadniają glebę, a co za tym idzie, podlewają korzenie, nie spryskując liści.

Najbardziej przyjazne dla środowiska systemy są podłączane do beczek z deszczówką, ale trzeba dopasować pompę, aby zachować podobne ciśnienie panujące w zaworze głównego rurociągu. Ustaw swój system, aby podlewał w odpowiednich interwałach czasowych: pojemniki i grządki z warzywami przez 30 minut dziennie, rabaty przez podobny czas, ale raz na tydzień. Niektóre systemy posiadają czujnik, który monitoruje wilgotność podłoża i podlewają je w razie potrzeby, a niektórymi można sterować zdalnie za pomocą aplikacji w smartfonie. Im bardziej system jest zaawansowany, tym droższy, ale to inwestycja, którą będziesz doceniać latami.

ODWIEDŹ
www.gardenersworld.com/watering,
aby uzyskać więcej wskazówek na temat podlewania

KROK PO KROKU Korzystanie z automatycznego systemu podlewania

1 **PODŁĄCZ** swój zewnętrzny zawór lub pompę w beczce wody do skrzynki ze sterownikiem czasowym i ponownie przyłącz do niej wąż. Ustaw sterownik na poranne lub popołudniowe sesje podlewania.

2 **POŁĄCZ** cieńsze rurki systemu kroplowego z rozgałęzieniem. Ustaw długość rurek tak, by dosięgały do twoich roślin. Złączki wciskowe są łatwe w użyciu.

3 **DOPASUJ** dysze do końca rur, aby wyregulować przepływ wody, następnie umieść je w pojemnikach lub na rabatach, aby woda była kierowana na obszar korzeni roślin.

4 **UŁÓŻ** porowate rury lub węże kropelkowe wokół nowych nasadzeń i warzywnych grządek. Woda powoli sączy się do podłoża, przenikając przez pory lub węże do nawadniania kropelkowego w interwałach czasowych.

TEKST: ROSIE YEOMANS. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; JASON INGRAM

eprasa.pl aadadc1a76

Po kwitnieniu usuń młode pędy, aby pobudzić zawiązywanie pąków kwiatowych na następny rok.

Cięcie glicynii

Jeśli odpowiednio przytniesz glicynię, każdego roku odwdzięczy się obfitym kwitnieniem. Najważniejsze jest skrócenie młodych pędów, które wyrosły latem po kwitnieniu. Nazywa się to „cięciem na czop", ponieważ skracasz cały pęd do długości czopa, aby pobudzić zawiązywanie się pąków kwiatowych na przyszły rok. Łatwo zauważyć, gdzie wykonać cięcie, ponieważ nadal widać pędy, które kwitły w poprzednim roku. Jeśli twoja glicynia jest jeszcze młoda, przywiąż te pędy, z których uformujesz szkielet i skróć resztę giętkich nowych gałązek do pięciu liści.

Latem liście glicynii są tak gęste, że mogą zasłonić młode, bujne pędy rosnące wokół szkieletu, sięgające nawet okapu domu. Poczekaj do zimy, aby zrobić z nimi porządek. Glicynię można odmłodzić poprzez silne cięcie, ale trzeba będzie poczekać rok lub dwa lata zanim roślina znów wyda dużo kwiatów.

KROK PO KROKU Przycinanie glicynii

1 **POSZUKAJ** starych pędów kwiatowych glicynii ukrytych za plątaniną nowych pędów, wijących się wokół siebie w poszukiwaniu podparcia.

2 **POSTAW** obie stopy na szczeblach i złap równowagę przed wykonaniem cięć, jeśli jedyną opcją jest cięcie z drabiny. Do pracy na wysokości lepsze są jednak podesty.

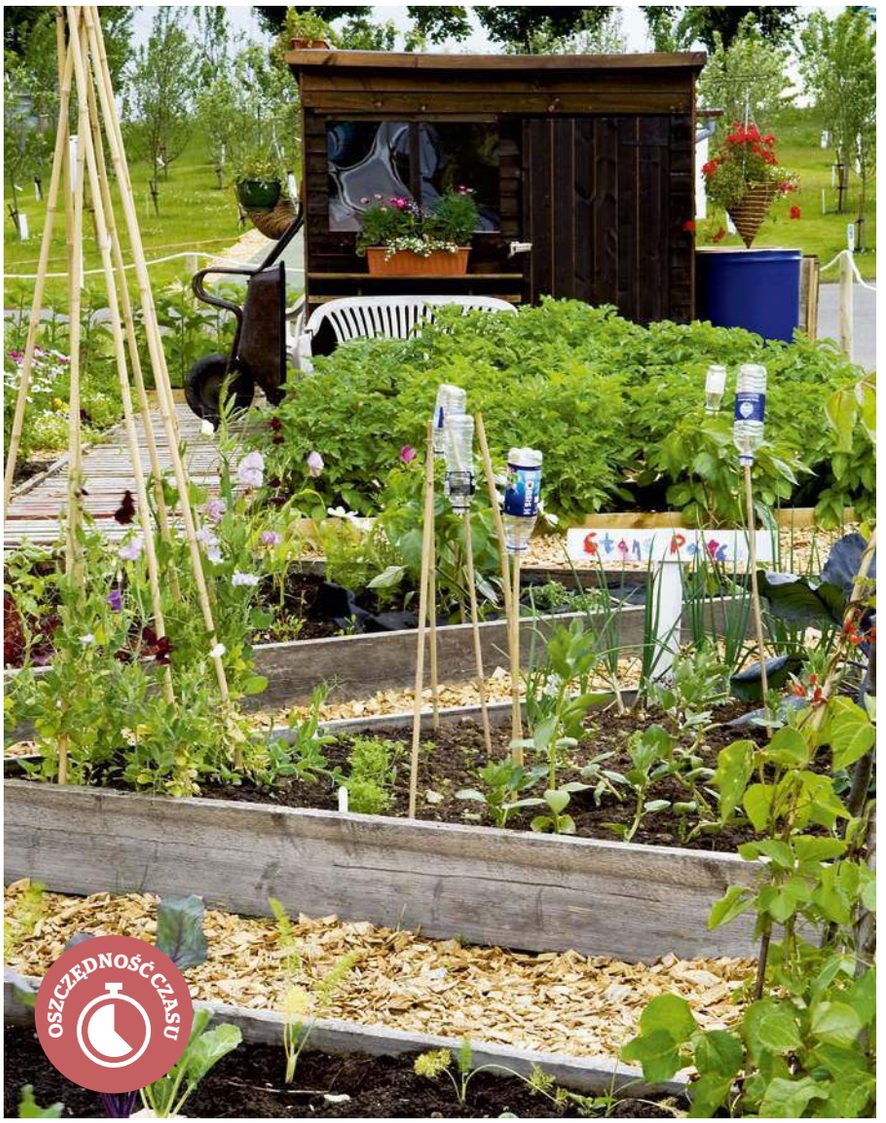
3 **ZNAJDŹ** miejsce wyrastania wijących się jednorocznych pędów i skróć je pozostawiając krótki czop z pięcioma liśćmi. Przywiąż pędy, które tworzą trwały szkielet rośliny.

4 **SKRÓĆ** zimą czopy, które zostawiłeś latem, do dwóch pąków. Usuń wszystkie dodatkowe pędy, które wyrosły poza szkielet rośliny.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE. WITH THANKS TO ROYAL BOTANIC GARDENS, KEW FOR THE LOCATION

eprasa.pl aadadc1a76

Wypełnij puste przestrzenie zielonym nawozem, aby zapobiegać kiełkowaniu chwastów

Jak stosować nawozy zielone

Wysiej teraz rośliny na zielony nawóz w pustych miejscach na grządce warzywnej, po zbiorach ziemniaków lub cebuli. Rośliny te szybko rosną i przykrywają ziemię, eliminują chwasty, a po przekopaniu poprawiają jej strukturę i dostarczają substancji odżywczych. W centrum ogrodniczym lub w katalogach wysyłkowych znajdziesz nasiona. O tej porze roku wybierz gorczycę, żyto, wykę lub facelię oraz specjalne mieszanki do wysiania pod koniec sezonu.

Już dwa tygodnie po wysiewie ziemia będzie pokryta małymi roślinkami. Po sześciu tygodniach przekop je i wymieszaj z podłożem. Ziemię można też ponownie wykorzystać za kilka tygodni, do posadzenia warzyw na późne plony, np. cebuli i czosnku lub do wysiania bobu. Możesz też przykryć ziemię kartonem lub agrowłókniną, aby zatrzymać substancje odżywcze z nawozu zielonego i powstrzymać rozwój chwastów. W ten sposób uzyskasz czysty rozsadnik na wiosenny wysiew.

ODWIEDŹ
www. gardenersworld.com/basics, aby uzyskać więcej porad dotyczących poprawy jakości gleby nawozami zielonymi

KROK PO KROKU Wysiew zielonego nawozu

1 **USUŃ** chwasty i wyrównaj poziom podłoża grabiami. Uklep ziemię i zgrab ją, aby rozluźnić wierzchnią warstwę, gotową pod wysiew.

2 **PRZECZYTAJ** informacje na opakowaniu z nasionami, aby dowiedzieć się, ile gramów nasion potrzebujesz na metr kwadratowy. Zmierz swoją grządkę i policz, ile gramów możesz zużyć.

3 **PODZIEL** grządkę na mniejsze, równe części. Podziel nasiona przez taką samą liczbę części przed rozrzuceniem ich na jej powierzchni. Delikatnie zgrab i podlej.

4 **PRZYTNIJ** wysokie rośliny i rozrzuć po powierzchni przed przekopaniem młodych i wymieszaniem ich z glebą za pomocą szpadla. Rośliny szybko się rozłożą.

TEKST: ROSIE YEOMANS.
ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl aadadc1a76

Samodzielnie uprawiane pomidory mają znacznie lepszy smak od tych uprawianych komercyjnie

Uprawa pomidorów

Uprawa pomidorów szklarniowych jest satysfakcjonującym zajęciem – bezpieczne warunki pod osłonami dają gwarancję, że choć część z nich dojrzeje, czego nie można być pewnym w przypadku tych uprawianych na zewnątrz w trakcie niepewnego lata! Zbiór własnych pomidorów to najwspanialsze uczucie w życiu, a zjadanie ich w sałatce lub na kanapce już po paru minutach po zerwaniu z krzaczka, jest gwarancją niesamowitego smaku. Regularne podlewanie pozwoli uniknąć suchej zgnilizny (czarne plamy na spodzie owocu spowodowane są wysychaniem podłoża między podlewaniami), a posadzenie na grządkach z pomidorami aksamitek pomoże odpędzić mączlika – największego wroga pomidora. Uprawa będzie praktycznie bezproblemowa, jeśli będziesz wietrzyć szklarnię w ciepłe dni i osłaniać rośliny przed palącym słońcem.

5 NAJLEPSZYCH POMIDORÓW WG ALANA

'Ailsa Craig' Ma cudowny, charakterystyczny smak
'Apero' Odmiana cherry, wysoko oceniana za smak
'Black Opal' Najlepsza ciemna odmiana
'Gardener's Delight' Wysoko oceniana ulubiona odmiana
'Sungold' Mała, pomarańczowa i jedna z najsłodszych odmian

KROK PO KROKU Jak uprawiać pomidory

1 **USZCZYKUJ** regularnie boczne pędy wyrastające z kątów liści. Dzięki temu energia skupi się na rozwoju owoców, a cyrkulacja powietrza będzie lepsza.

2 **PRZYWIĄŻ** główną łodygę do tyczki lub systemu podpór wraz ze wzrostem. Użyj miękkiej nici, aby uniknąć uszkodzenia łodygi. Linki można przywiązywać co 25 cm.

3 **UTRZYMUJ** cały czas wilgotne (ale nie przesiąknięte) podłoże. To sprawi, że owoce nie będą gniły. Raz w tygodniu stosuj rozcieńczony płynny nawóz do pomidorów.

4 **ZBIERAJ** każdy dojrzały owoc (czujnie sprawdzaj, kiedy osiągnie pełny kolor i bogaty pomidorowy zapach), delikatnie wykręcając go z kiści.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Cebulę szczypiorową można uprawiać w donicy, jeśli w ogrodzie brakuje ci miejsca

Mała przestrzeń, wielki smak

Telewizyjna szefowa kuchni **Rosemary Shrager** ujawnia sekrety pysznych zbiorów z maleńkiego ogródka i dzieli się ulubionymi przepisami z własnych upraw, aby jak najlepiej wykorzystać skarby sezonu

Gdy nie podróżuje po świecie z kamerami telewizyjnymi, ani nie uczy w swojej szkole gotowania w Kent, Rosemary Shrager można zwykle znaleźć w jej maleńkim ogródku pełnym ozdobnych i jadalnych roślin. W środku lata każde danie jest przygotowywane na świeżym powietrzu, a kuchnia odpoczywa, gdy Rosemary wyjmuje swój poczciwy grill, przyrządzając posiłki, a nawet piekąc chleb. Sałatki są zbierane prosto do salaterki, doprawiane na stole, a desery z dojrzałych fig, soczystych brzoskwiń i błyszczących porzeczek są idealnym zakończeniem każdego dania. To ogrodnictwo dla prawdziwych smakoszy.

TEKST: JODIE JONES. ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

Wiele z letnich dań Rosemary przygotowuje od razu po zbiorach

Sałatki są zbierane prosto do salaterki i doprawiane na stole

Grill nie tylko służy do mięsa – spróbuj ze szparagami, marchewką, bakłażanem i dynią

Co najbardziej lubisz zbierać w ogrodzie?

Pomidory, fasolę, sałaty, ogórki i różne zioła. Uwielbiam ich obfitość i fakt, że trzeba je cały czas zbierać, aby utrzymać produktywność plonów.

Jak sobie radzisz z nadmiarem?

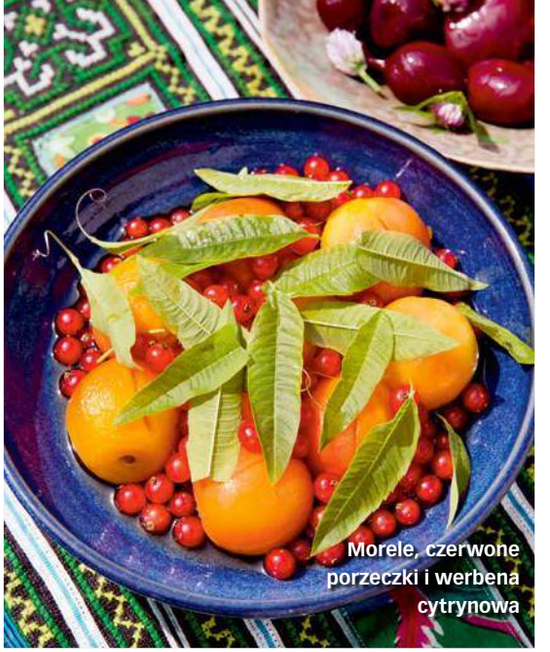
Najbardziej oczywistym rozwiązaniem jest rozdanie nadmiaru przyjaciołom i sąsiadom. Ludzie uwielbiają, gdy pojawiam się na ich progu z koszem pełnym świeżych warzyw. W przeciwnym razie przechowuję plony w zamrażarce. Większość z nich daje sobie radę, o ile najpierw zamrożę je na tacach zanim wrzucę do woreczków lub, jak w przypadku miękkich owoców, do plastikowych pojemników.

Co przyrządzasz na swoim grillu?

Latem gotuję praktycznie wszystko na grillu. Wiadomo, że nadaje się idealnie do grillowania – kilka łodyg szparagów, cały bakłażan lub marchewka będą pyszne – ale można go również używać jako wolnowar lub stawiać na nim patelnie. Czasem zamieniam go w wędzarnię, dodając przyprawy lub skórkę pomarańczy do zrębków i kładąc całą rybę na kratce. Fantastyczny smak.

eprasa.pl aadadc1a76

Grillowana dynia ze szparagami

Morele, czerwone porzeczki i werbena cytrynowa

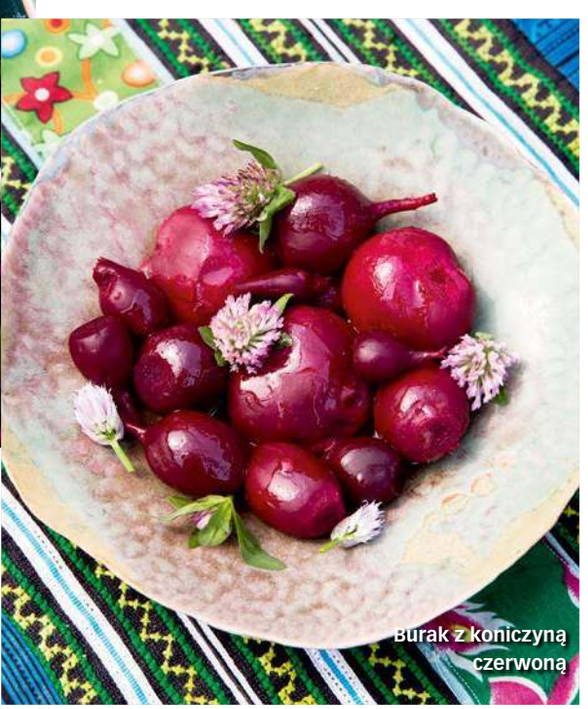
Przepisy Rosemary

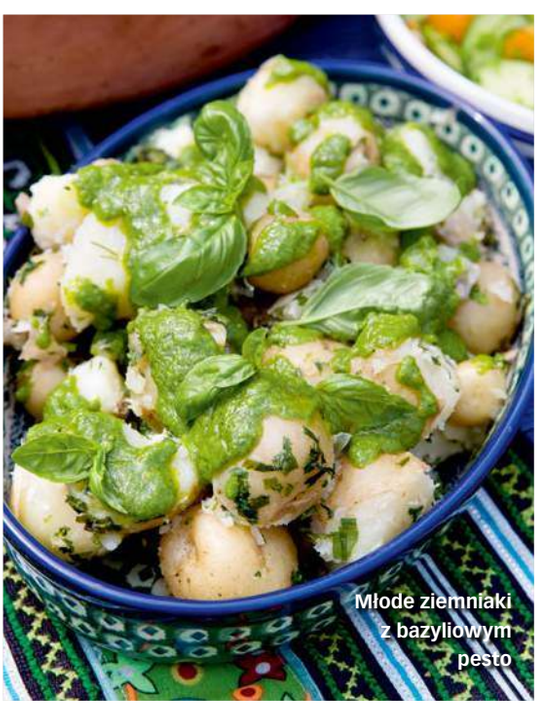
Grillowana dynia ze szparagami

Potnij młodą dynię w słupki, wetrzyj olej słonecznikowy i dopraw solą i pieprzem, a następnie piecz na blaszce w niskiej temperaturze do miękkości. Pod koniec pieczenia dodaj kilka szparagów i wymieszaj wszystko przed podaniem. To danie jest dziecinnie proste i niesamowicie pyszne.

Morele, czerwone porzeczki i werbena cytrynowa

Natnij skórkę każdej moreli, przelej wrzątkiem, a następnie szybko je wyjmij, włóż do lodowatej wody i zdejmij skórkę. Użyj wody z moreli do przygotowania lekkiego syropu z jednakową ilością cukru i liści werbeny cytrynowej. Podawaj owoce z odrobiną syropu, ozdabiając je czerwonymi porzeczkami i świeżymi listkami werbeny cytrynowej.

Burak z koniczyną czerwoną

Młode ziemniaki z bazyliowym pesto

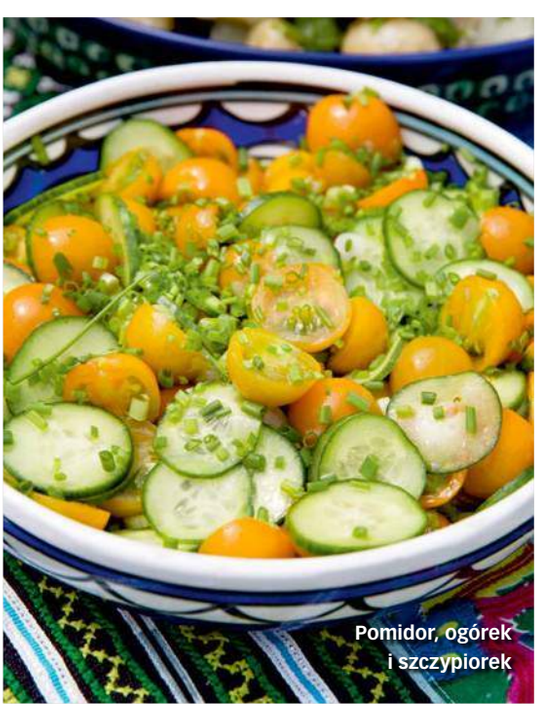
Burak z koniczyną czerwoną

Umyj małe buraki, następnie osusz i obtocz w oliwie z oliwek i posiekanych ziołach. Owiń buraki w folię aluminiową i piecz jak ziemniaki do miękkości. Obierz je ze skórki, gdy trochę ostygną, dopraw dobrą oliwą extra virgin i udekoruj kwiatami czerwonej koniczyny.

Młode ziemniaki z bazyliowym pesto

Wrzuć sporo bazylii, posiekany czosnek i oliwę z oliwek do malaksera i zmiksuj – kolor będzie cudowny! Ugotuj ziemniaki, odcedź i przełóż do brytfanki z dużą ilością masła i soli, dobrze wstrząśnij brytfanką, aby wszystko wyrównać i dodaj sporą łyżkę lub dwie pesto.

Sałatka z ziół, kwiatów i owoców

Pomidor, ogórek i szczypiorek

Sałatka z ziół, kwiatów i owoców

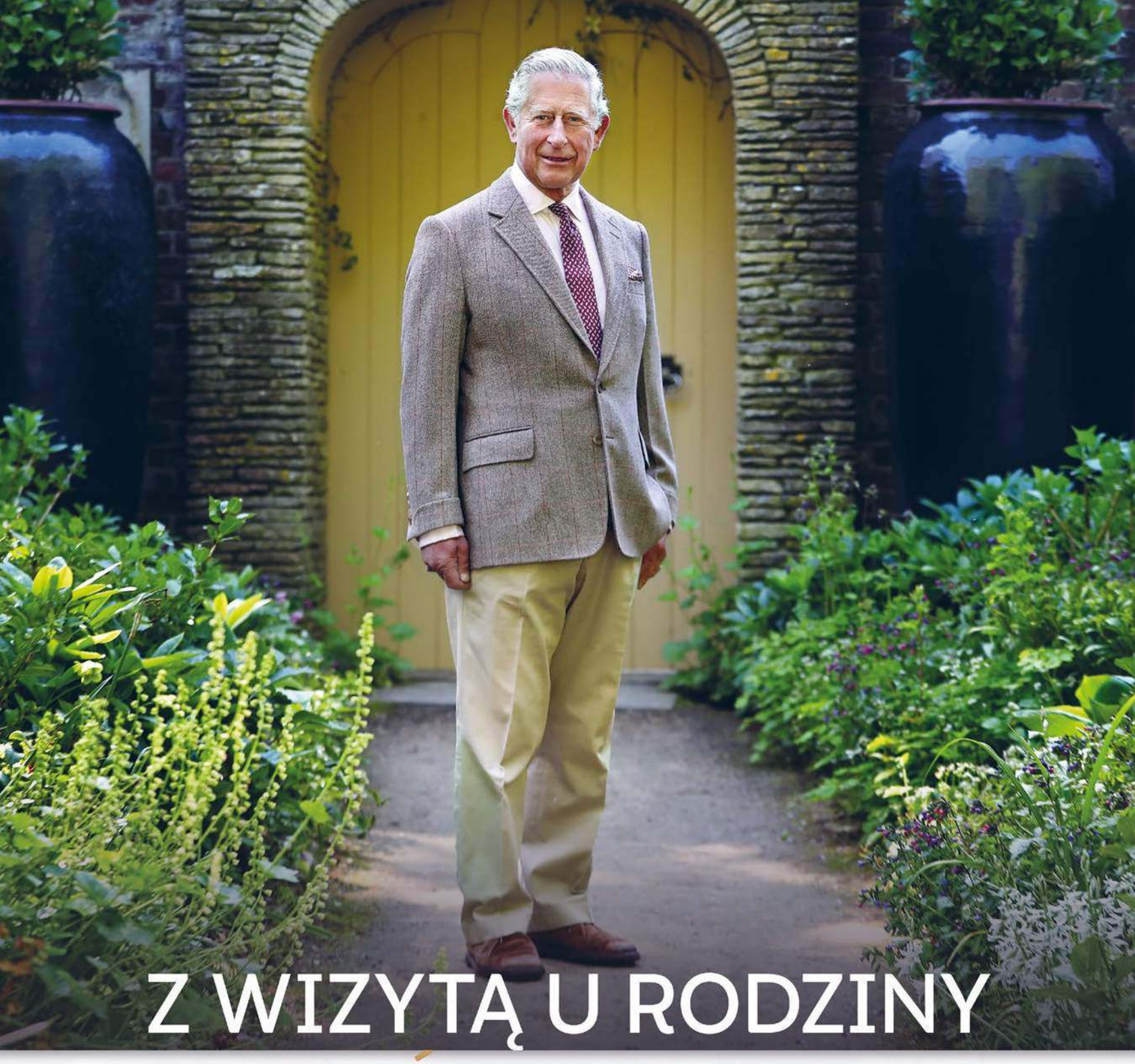
Tuż przed podaniem zerwij pojedyncze liście sałaty, dodaj kilka dzikich truskawek, urwij odrobinę fenkułu i natki pietruszki, a na koniec posyp płatkami nasturcji lub aksamitki, aby uzyskać pieprzny akcent. Często dodaję liści szczawika, które wyglądają jak piękne motyle i są uprawiane jako rośliny doniczkowe, co sprawia, że zawsze są elementem zaskoczenia. Dopraw liście, ale dressing podaj osobno, aby niezjedzoną sałatkę można było przechowywać bez problemu.

Pomidory, ogórki i szczypiorek

To klasyczne połączenie, ale gdy składniki pochodzą z własnego ogródka, smaki są nie z tej ziemi. Uprawiam pomidory we wszystkich rozmiarach i rodzajach, ale zawsze wracam do 'Gardener's Delight' i 'Orange Paruche'. Siekam warzywa, doprawiam, a następnie dodaję ocet jabłkowy i najlepszą oliwę z oliwek.

ZDJĘCIA: SARAH CUTTLE

eprasa.pl aadadc1a76

Z WIZYTĄ U RODZINY KRÓLEWSKIEJ

Karol: Książę Kornwalii

Piątki 22:55, od 12 czerwca

Księstwo Kornwalii zostało założone w 1337 roku przez króla Anglii, Edwarda III. Obecnie funkcję jego zwierzchnika pełni książę Karol. Jego ambicją zawsze było pielęgnowanie obszernych posiadłości, by przekazać je następnemu pokoleniu w jak najlepszym stanie.

BBC lifestyle

facebook.com/BBCLifestyle

eprasa.pl aadadc1a76

Wprowadź naturalną równowagę do swojego ogrodu, uprawiając rośliny przyciągające dzikie zwierzęta, takie jak bzygi

Nowe sposoby na rozwiązanie letnich problemów

Sue Fisher wyjaśnia, jak stworzyć zdrową, trwałą równowagę w swoim ogrodzie

Środek lata w ogrodzie może być wspaniałym czasem bujnego wzrostu i obfitych plonów, ale może również przynieść problemy. Wysokie temperatury stwarzają idealne warunki dla szkodników i rozwoju chorób, chwasty rosną z wielki zapałem, rośliny wykorzystały już swoje zapasy składników pokarmowych, a susza może zawitać w każdej chwili. Jeśli wróciłeś z tygodniowych lub dwutygodniowych wakacji, może cię to wszystko przytłoczyć.

Ale nie panikuj! Niektóre problemy wzywają do natychmiastowego działania, jednak częścią z nich można zająć się w dłuższej perspektywie, wdrażając zmiany w podłożu, nasadzeniach lub sposobie pielęgnacji ogrodu. Poznaj nasz przewodnik, aby dowiedzieć się, jak postępować. Kiedyś sięgnęlibyście po opryskiwacz, aby pozbyć się szkodników i chorób i cieszyć się „idealnymi" roślinami, obfite podlewanie i nawożenie były na porządku dziennym, ale teraz mamy większą wiedzę. Zdecydowanie najlepszym podejściem jest osiągnięcie równowagi w naturze, gdzie pożyteczne drapieżniki trzymają szkodniki w ryzach. A na dodatek nasze ogrody są teraz, przy nasilających się zmianach klimatu, ważnym miejscem dla zwierząt.

Środki ochrony roślin i pozostała ogrodnicza chemia zabijają naszych przyjaciół i wrogów, więc są coraz rzadziej stosowane. Wiele z nich zniknęło ze sklepowych półek, zarówno ze względów bezpieczeństwa, jak i w związku z najnowszymi przepisami, które wymagają kosztownego zatwierdzenia substancji aktywnych do wykorzystania w ogrodzie. Na szczęście jest szeroki wybór przyjaznych dla środowiska i organicznych rozwiązań (bez chemii).

Zapoznaj się z naszym przewodnikiem na kolejnych stronach i podziel się z nami swoimi ulubionymi wskazówkami na rozwiązywanie problemów (wysyłając e-mail na listy@magazyngardenersworld.pl).

ODWIEDŹ www.gardenersworld.com/problems, aby uzyskać porady, jak identyfikować i rozwiązywać problemy roślin

ZDJĘCIA: PAUL DEBOIS

eprasa.pl aadadc1a76

Choroby roślin

Choroby grzybowe rozwijają się, gdy wysokie temperatury występują podczas wilgotnej lub suchej pogody. Niektóre atakują jeden rodzaj roślin, jak na przykład rdza malwy, a inne, takie jak mączniak, atakują wiele gatunków. Szukaj więdnących, odbarwionych lub poskręcanych liści, sprawdzaj obydwie strony blaszki. Wejdź na **www.gardenersworld.com/problems**, aby uzyskać porady na temat konkretnych chorób.

Unikaj gęstych nasadzeń, aby odstraszyć rdzę ślazu

Zrywaj liście zainfekowane czarną plamistością róży

Stare podejście

Fungicydy – chemiczne środki do walki z chorobami – były bardzo powszechnie stosowane jako środek zapobiegawczy. Ilość chemii dostępnej dziś znacznie spadła, a postawa zmienia się na korzyść minimalnego korzystania z chemii i innych rozwiązań.

Ślimaki

Te popularne szkodniki jedzą liście, łodygi i kwiaty, zwykle nocą. Ich ulubionym celem są siewki i sadzonki, sałata, groszek, fasola, hosty, dalie i ostróżka, a żyjące w ziemi ślimaki uwielbiają ziemniaki. Nie wszystkie ślimaki są jednak szkodliwe – niektóre większe gatunki żywią się martwym materiałem roślinnym. Ślimaki nagie i oskorupione są źródłem pokarmu dla dobroczynnych drapieżników, w tym dla ptaków, płazów, jeży i gadów.

Posadź truskawki w donicach, aby były trudniej dostępne dla ślimaków

Pozwól sałacie urosnąć do większych rozmiarów zanim przesadzisz ją na zewnątrz, a przetrwa podgryzanie

Stare podejście

Chemiczne granulaty na ślimaki były popularnie stosowane, ale są szkodliwe dla dzikich i domowych zwierząt. Aktywnego składnika, metaldehydu, nie będzie można stosować w ogrodach od wiosny 2020 roku. Jednak niektóre metody stosowania barier, takie jak taśma miedziana i skorupki jaj, okazały się nieefektywne według najnowszych testów RHS.

Chwasty

Prawdziwym kłopotem wydają się być długo żyjące byliny, takie jak perz właściwy, powój polny i podagrycznik pospolity, które z roku na rok coraz bardziej się rozprzestrzeniają, oraz jednoroczne zmartwienia, takie jak rzeżucha włochata, gwiazdnica pospolita i przetacznik żyjące zaledwie kilka miesięcy. Ze względu na ostatnie łagodne zimy chwasty rosną dłużej, a te jednoroczne często przeżywają kilka cykli i jeszcze lepiej się rozsiewają. Wejdź na **www.gardenersworld.com/weed-ID** i sprawdź, jak rozpoznawać chwasty.

Wykop powój, usuwając jak najwięcej korzeni

Przekop motyką jednoroczną gwiazdnicę, zanim zacznie się wysiewać

Stare podejście

Zabijające chwasty środki chemiczne (herbicydy) były powszechnie stosowane, ale wiele z nich nie jest już dostępnych. Glifosat, nadal sprzedawany w Wielkiej Brytanii, jest zabroniony lub ograniczony w kilku krajach. Jednak brak środków chemicznych może być teraz mniejszym problemem, ponieważ naturalne metody pielęgnacji i nastawienie znacznie się zmieniły.

Szkodniki domowe

Nasze domy i szklarnie oferują szkodnikom całoroczne ciepło i ochronę. Wypatruj pierwszych oznak ich obecności, ponieważ niewielkie kolonie szybko mogą zamienić się w sporą plagę. Mszyce są widoczne i gromadzą się na końcach pędów, a mączlik odlatuje, gdy się go niepokoi, jednak inne szkodniki takie jak czerwce i wełnowce chowają się pod liśćmi lub w węzłach. Wiele szkodników żywiących się sokami roślin, wydziela spadź, więc zwracaj uwagę na lepiące się liście lub powierzchnie pod nimi, a także na grzyby sadzakowe, które często im towarzyszą.

Sprawdzaj obecność wełnowców na kolcach kaktusa

Zaglądaj pod liście i na łodygi, szukając szkodników takich jak mączlik (po lewej) i wełnowce (wyżej)

Stare podejście

Wiele niegdyś popularnych środków chemicznych zostało wycofanych na przestrzeni ostatnich dekad. Ostatnio do grona dołączyła grupa substancji chemicznych znanych jako neonikotynoidy, które są szkodliwe dla pszczół i innych owadów zapylających.

eprasa.pl aadadc1a76

Nowe rozwiązania

✓ **Wybierz** odmiany odporne na choroby, takie jak odporne na zarazę ziemniaki 'Sarpo' (na zdjęciu z prawej) i pomidory 'Crimson Crush' oraz odporne na mączniaka niecierpki waleriana (*Impatiens waleriana*) 'Beacon'.

✓ **Popraw** swoją glebę i wybierz rośliny pasujące do twoich warunków, aby były zdrowe i odporne na choroby. Stymulatory wzrostu roślin zawierające pożyteczne mikroorganizmy lub mikoryza również pozytywnie wpłyną na zdrowie rośliny.

✓ **Usuń** zainfekowany materiał roślinny i wyrzuć do kosza z odpadami ogrodowymi – nie kompostuj, ponieważ zarodniki grzybów mogą przeżyć i rozprzestrzeniać się.

✓ **Zachowaj** odpowiednie odstępy między roślinami i zapewnij dobrą wentylację, gdy uprawiasz je pod szkłem.

✓ **Nigdy** nie przywoź roślin z zagranicy, ponieważ ryzykujesz wprowadzeniem chorób takich jak bakteria *Xylella*, które są głównym problemem na kontynencie.

FAKT

Badania z 2013 r. wykazały, że metaldehyd, toksyczny środek chemiczny używany w granulatach na ślimaki, został znaleziony w kilku brytyjskich zbiornikach wodnych, przekraczając legalny limit* o 100 razy

Nowe rozwiązania

✓ **Wysiewaj** nasiona wewnątrz zamiast bezpośrednio do gruntu i wynieś młode sadzonki na zewnątrz, gdy już będą wystarczająco odporne, by wytrzymać uszkodzenia.

✓ **Stosuj** biologiczną ochronę, taką jak nicienie na ślimaki (Nemaslug), która sprawdzi się szczególnie w przypadku ślimaków żyjących w glebie.

✓ **Używaj** organicznych granulatów na ślimaki z fosforanem żelaza, aby chronić wrażliwe rośliny. Stosuj je zgodnie z instrukcją na opakowaniu, ale pamiętaj, że przesadna ilość może spowodować spowolnienie rozwoju populacji dżdżownic.

✓ **Rozłóż** pułapki z przynętą w postaci skórek owoców, piwa, suchej kociej karmy lub organicznych granulatów na ślimaki w pobliżu wrażliwych roślin.

✓ **Wyruszaj** na regularne wieczorne polowanie na ślimaki z latarką w ręce, aby na bieżąco śledzić ich liczebność.

Chroń hosty, uprawiając je w donicach

Zaproś do ogrodu naturalnych wrogów ślimaków, np. ptaki

Latem przekopuj motyką lub wyrywaj chwasty (po prawej) co tydzień

Nowe rozwiązania

✓ **Używaj** kilku narzędzi, aby ręczne pielenie było łatwiejsze. Sesja z motyką co tydzień lub dwa zaoszczędzi godziny cięższej pracy polegającej na wyciąganiu większych chwastów. Narzędzia z zębami są dobre do wyjmowania głęboko ukorzenionych chwastów takich jak mniszki. Palniki gazowe świetnie się nadają do twardszych powierzchni.

✓ **Przekopuj** motyką lub wyrywaj zamiast wykopywania, dzięki czemu świeże nasiona chwastów znajdą się na powierzchni. Wyrywanie jest najłatwiejsze, gdy gleba jest wilgotna, a przekopywanie motyką najlepiej sprawdzi się w suchy, wietrzny dzień.

✓ **Zastosuj** najnowszą modę na mieszane rabaty lub naturalistyczne nasadzenia w gęstą mozaikę, co sprawia, że zostaje niewiele miejsca dla chwastów. Dzisiaj „idealny" zielony trawnik jest dużo mniej pożądany, a wiele niegdysiejszych chwastów, takich jak koniczyna, jest mile widzianych.

✓ **Stosuj** ściółkę między roślinami, aby powstrzymać chwasty. Grube warstwy gazety lub brązowego kartonu można przykryć kawałkami kory lub skoszoną trawą.

✓ **Pamiętaj** o starym porzekadle „jeden rok siewu to siedem lat pielenia" i postaraj się, aby chwasty nie produkowały główek nasiennych.

Nowe rozwiązania

✓ **Stosuj** biologiczną ochronę, wykorzystując naturalne drapieżniki, radząc sobie z konkretnymi szkodnikami. Sprawdzą się one w szklarniach i potrafią zwalczać większość szkodników w tym mączlika, przędziorka, mszyce i wełnowce.

✓ **Zajmuj** się małymi plagami ręcznie – wystarczy zbierać mszyce i używać patyczków kosmetycznych zanurzonych w alkoholu metylowym, aby zdjąć wełnowce i czerwce.

✓ **Powieś** żółte pułapki lepowe jako system wczesnego ostrzegania oraz by wyłapać szkodniki. Ale nie stosuj ich razem z biologicznymi metodami, ponieważ dobroczynne drapieżniki również mogą zostać złapane.

✓ **Używaj** organicznych oprysków z naturalną pyretryną i kwasami tłuszczowymi.

✓ **Uprawiaj** rośliny o mocnym aromacie, takie jak aksamitka, wśród roślin szklarniowych, aby były trudniejsze do znalezienia przez latające szkodniki.

Chroń pomidory szklarniowe przed mączlikiem, uprawiając wraz z nimi aksamitki

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; SARAH CUTTLE; GETTY/BAZILFOTO, JASON INGRAM; TIM SANDALL; ADRIAN TAYLOR

* SOURCE: BIT.LY/METALDEHYDE-WATER

eprasa.pl aadadc1a76

Glony w sadzawce

Ciepła pogoda i/lub nadmiar substancji odżywczych zachęcają glony do rozrostu. Nowo wypełniane sadzawki często zielenią się z powodu substancji chemicznych w wodzie wodociągowej, a w pozostałych przypadkach ze względu na nawóz lub materię organiczną przedostającą się do sadzawki, a także odchody ryb w wodzie.

Rośliny grzybieniowate rzucą pomocny cień

Stare podejście

Chemiczne algicydy nie są już dostępne ze względu na szkody, które powodują u wielu stworzeń, które żyją lub odwiedzają sadzawki.

Liście mogą zbrązowieć i przedwcześnie zasychać

FAKT

Zraszacz może zużyć 1000 litrów wody w godzinę – taką samą ilość, którą wykorzystuje czteroosobowa rodzina w jeden dzień

Susza

Pogoda zmienia się coraz bardziej. Długie susze mogą pojawić się o każdej porze roku, szczególnie wpływając na rośliny w trakcie wysokich temperatur. Objawy suszy stresują rosnące rośliny, sprawiając, że liście i łodygi więdną oraz zaczynają żółknąć lub umierają, a w końcu kurczą się i brązowieją. Rośliny mogą przeżyć, ale będą miały poskręcane na krawędziach liście lub nie będą się rozrastały.

Nie martw się, jeśli trawnik wyschnie, ponieważ trawa szybko odżyje po deszczu

Stare podejście

Woda była kiedyś traktowana jako nieograniczony zasób i bujną zieleń trawnika oraz roślin ozdobnych osiągano wykorzystując popularne zraszacze, które marnują bardzo dużo wody. Mniejszą uwagę zwracano na wybór roślin, by dopasować je do warunków panujących w ogrodzie.

Niedobory substancji odżywczych i mineralnych

Jeśli rośliny zużyją substancje odżywcze dostępne w glebie lub warunki uprawy nie są idealne, oznaki zaczynają być widoczne. Mogą to być odbarwione lub zniekształcone liście, nadmiernie powolny wzrost lub słabe kwitnienie, owocowanie i plony. Ekstremalne warunki glebowe – zbytnie nawodnienie, susza, wysoka kwasowość lub zasadowość – także mogą spowodować niedobory, więc znalezienie powodu jest istotne, aby wiedzieć, jak zwalczyć problem.

Zwracaj uwagę na żółknące liście, które mogą wskazywać na brak substancji odżywczych

Stare podejście

Powszechne stosowanie chemicznych, mineralnych (nieorganicznych) nawozów nie brało pod uwagę ich szkodliwego wpływu na organizmy, które wspierają zdrową glebę. Nadmierne stosowanie również powoduje, że rośliny produkują miękkie bujne łodygi, które są wrażliwe na szkodniki i choroby, a wypłukiwanie azotu może spowodować nadmierne rozwijanie się glonów w sadzawkach.

Szkodniki w ogrodzie

Obgryzione lub mizerne rośliny mogą być atakowane przez szkodniki. Niektóre z nich łatwo zauważyć, np. większe gatunki gąsienic lub pchełki ziemne, które skaczą. Inne, takie jak larwy opuchlaka mieszkające pod ziemią i żywiące się korzeniami, ukrywają się, często żyjąc niezauważone do momentu, gdy roślina się przewróci. Bądź czujny i działaj szybko – czasami ręczne zbieranie szkodników to wszystko, co musisz zrobić. Jednak jeśli uprawiasz wrażliwe rośliny lub problem miał miejsce wcześniej, najlepiej podjąć zapobiegawcze kroki.

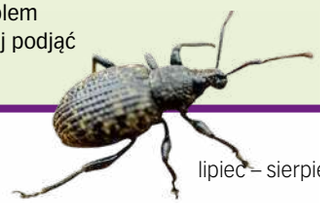

Wychwyć oznaki szkodników: podziurawione liście (pchełki ziemne) i biały „puch" (bawełniowcowate)

Stare podejście

Dążąc do perfekcji, ogrodnicy regularnie opryskiwali rośliny środkami chemicznymi. Wiele preparatów wycofano ze względu na ich wpływ na zdrowie ludzi i dzikich zwierząt lub z powodu nieopłacalności.

eprasa.pl aadadc1a76

Nowe rozwiązania

✓ **Uprawiaj** rośliny wodne, aby stworzyć cień chociaż na jednej trzeciej powierzchni sadzawki.
✓ **Dodaj** sporo zanurzonych roślin natleniających i rukiew wodną, aby pobierać nadmiar substancji odżywczych i „zagłodzić" glony.
✓ **Usuwaj** kożuchy i kępy glonów za pomocą grabi.
✓ **Uzupełniaj** sadzawkę deszczówką zamiast wodą wodociągową.
✓ **Powstrzymuj** kożuch za pomocą słomy jęczmiennej – kup w rolkach lub arkuszach i rozłóż je w sadzawce.
✓ **Stosuj** preparaty na bazie naturalnych produktów, aby zwalczać zieloną wodę i glony.

Wyjmuj glony regularnie i uprawiaj sporo wodnych roślin

Nowe rozwiązania

✓ **Planuj** z myślą o przyszłości, sadząc różnorodne gatunki, które mogą poradzić sobie ze zmieniającymi się warunkami.
✓ **Wybieraj** tolerujące suszę gatunki, szczególnie do mocno przepuszczalnej gleby w pełnym słońcu. Rośliny te przystosowały się i mają liście, które są mięsiste, woskowane lub w kształcie igieł, co zmniejsza utratę wody.
✓ **Stosuj** grubą warstwę ściółki na powierzchni ziemi, aby zatrzymać wilgoć i chronić korzenie roślin przed ekstremalnymi temperaturami. Organiczna ściółka (taka jak kompost ogrodowy lub kawałki kory) również pomoże poprawić podłoże. Można też zastosować żwir i karton.
✓ **Dodaj** sporo materii organicznej, takiej jak kompost ogrodowy, przed posadzeniem roślin, szczególnie, jeśli twoja gleba jest lekka i przepuszczalna. Zadziała jak gąbka, zatrzymując wodę i substancje odżywcze.
✓ **Zbieraj** deszczówkę do beczek i pojemników. Jeśli budujesz nowe patio, rozważ zainstalowanie kontenerów na wodę pod chodnikiem.
✓ **Traktuj** priorytetowo „spragnione" wody uprawy, takie jak sałaty, pomidory, ogórki i cukinie, a także rośliny w donicach i nowo posadzone.
✓ **Podlewaj** wcześnie rano lub po południu, gdy temperatura jest niższa, a przez to i mniejsze jest parowanie.
✓ **Nie podlewaj** trawników, ponieważ szybko się zazielenią, gdy tylko zacznie padać.

Nowe rozwiązania

✓ **Stosuj** odpowiedni nawóz, organiczny lub syntetyczny, aby zaradzić niedoborom. Płynne nawozy dają szybkie efekty, szczególnie w przypadku nawozów dolistnych (oprysk na liście), podczas gdy granulaty lub proszek działają w wydłużonym czasie.
✓ **Dbaj** o glebę, aby zwiększyć jej trwałość i wpłynąć na długotrwałe zdrowie roślin. Dodaj materię organiczną (taką jak dobrze rozkładający się kompost ogrodowy) przed posadzeniem roślin, a zimą lub wiosną stosuj jak najwięcej ściółki – najlepiej co roku. Dostarczy to substancji odżywczych i, co ważniejsze, umożliwi roślinom ich pobieranie.
✓ **Spróbuj** różnych sposobów na zwiększenie plonów niż stosowanie nawozu. Chociaż nawożenie może dać silniejsze rośliny i większe zbiory, nie zawsze jest potrzebne. Zielony nawóz i płodozmian (wraz z użyciem roślin strączkowych, które zwiększają poziom azotu) również mogą być korzystne.

Stosuj bogaty w potas nawóz z żywokostu, aby zwiększyć kwitnienie i owocowanie

Nowe rozwiązania

✓ Przykrywaj plony siatkami na owady, aby chronić je przed większymi szkodnikami. Bardzo drobne siatki powstrzymają także mniejsze owady takie, jak pchełki ziemne i mączlik.
✓ Używaj pułapek feromonowych, aby łapać konkretne szkodniki, w tym wgryzka szczypiorka, kistnika maliniaka, dorosłe opuchlaki (na stronie obok), ćmę głodową i ćmę bukszpanową. Postępuj zgodnie z instrukcjami na opakowaniu, aby upewnić się, że zainstalujesz je o odpowiedniej porze roku.
✓ Stosuj biologiczną ochronę, aby walczyć ze szkodnikami w ogrodzie, w tym z larwami opuchlaka i gąsienicami bielinka kapustnika (po lewej).
✓ Chroń rośliny przed gąsienicami i mszycą za pomocą sprayu Grazers G3, który również stymuluje wzrost roślin.

Zbieraj gąsienice bielinka kapustnika i ich maleńkie jajka

Gdzie kupić

Rośliny

- **Ziemniak 'Sarpo'** – www.organicplants.co.uk, www.pennardplants.com
- **Pomidor 'Crimson Crush'** – www.suttons.co.uk, www.organiccatalogue.com
- **Impatiens walleriana 'Beacon'** (niecierpek) – www.hayloft.co.uk, www.mr-fothergills.co.uk

Zdrowie roślin

- **Mikoryza** np. Agralan Revive – www.agralan.co.uk, www.organiccatalogue.com
- **Pożyteczne mikroorganizmy** takie jak Empathy™ Rootgrow – www.rootgrow.co.uk, www.crocus.co.uk
- **Nawozy dolistne** – www.littlefieldsfarm.com, www.greengardener.co.uk
- **Spray Grazers G3** – www.grazers.co.uk, www.marshalls-seeds.co.uk

Sadzawki

- **Słoma jęczmienna** – www.crocus.co.uk, www.greengardener.co.uk
- **Envii Pond Klear** – www.watergardeningdirect.com, www.envii.co.uk
- **Płynny ekstrakt** ze słomy jęczmiennej – www.ecopond.co.uk, www.puddleplants.co.uk

Zwalczanie ślimaków

- **Nemaslug** – www.organiccatalogue.com, www.pippagreenwood.com
- **Organiczne granulaty** z fosforanem żelaza – www.sarahraven.com, www.doff.co.uk

Zwalczanie szkodników

- **Ochrona biologiczna** – www.greengardeners.co.uk, www.defenders.co.uk
- **Ecofective Bug Killer** – www.ecofective.uk.com, www.suttons.co.uk
- **Nicienie** Neudorff VineWeevilFree – www.neudorff.co.uk
- **Pułapki feromonowe** – www.agralan.co.uk, www.greengardeners.co.uk

ZDJĘCIA: MARSHA ARNOLD; SARAH CUTTLE; PAUL DEBOIS; GETTY/ISTOCKPHOTO, VIDKA; JASON INGRAM; TIM SANDALL

eprasa.pl aadadc1a76

Jak być szczęśliwym

Czy prowadzisz szczęśliwe i spełnione życie? **Sarah Johnson** ujawnia, w jaki sposób ogrodnictwo jest kluczem do dobrego zdrowia psychicznego

Nigdy wcześniej nie byliśmy tak świadomi szczęścia, dobrego samopoczucia i zdrowia psychicznego. A mimo to około jedna osoba na cztery w Wielkiej Brytanii odczuwa problem ze zdrowiem psychicznym każdego roku, a samobójstwo zbiera największe żniwa wśród mężczyzn w wieku 20-49 lat w Anglii i Walii. Jednak dobrą wiadomością jest to, że Wielka Brytania uplasowała się na 15 miejscu z 19 w 2018 roku w ostatnim Światowym raporcie szczęścia przeprowadzanym każdego roku przez sieć rozwiązań zrównoważonego rozwoju ONZ.

Pozornie szczęście może się wydawać koncepcją nieuchwytną, silnie zależną od predyspozycji osoby i życiowych okoliczności w danym momencie.

Jednocześnie istnieją środki, które możemy podjąć, aby być szczęśliwszymi w naszym codziennym życiu. Udowodniono, że ogrodnictwo jest jednym z zainteresowań, które ma wiele fizycznych, społecznych i poznawczych korzyści.

ILUSTRACJE: VICKI TURNER

eprasa.pl aadadc1a76

Gdy Steve Turner, 61, zaczął zajmować się ogrodnictwem sześć lat temu, nie wiedział do końca, czego się spodziewać. Był wtedy bezrobotny i skierowano go do Growing Together – projektu prowadzonego przez Trust Links, organizacji charytatywnej z Essex, zajmującej się dobrostanem i zdrowiem psychicznym – jako część planu rządowego, mającego na celu przywrócenie ludzi do pracy. „Brnąłem przez życie, nie wiedząc, czego tak naprawdę chcę", wspomina. Sześć lat później Steve nadal zajmuje się ogrodnictwem. Chce to robić zawodowo, i uważa, że dzięki temu zwiększył swoją pewność siebie i poprawił ogólne samopoczucie – ogrodnictwo zmieniło jego życie. „To tak, jakby istniał w dwóch zupełnie różnych światach", mówi. „W świecie, w którym żyję, martwię się rachunkami, muszę zrobić to i tamto. Ale kiedy wychodzę do ogrodu, moje ręce cały czas pracują. Nie mają czasu na odpoczynek, a ja nie martwię się rachunkami lub zbliżającą się wizytą u dentysty. Kiedy jestem w ogrodzie, świat przestaje mnie interesować. To jak zawór bezpieczeństwa".

Radość pielęgnowania ogrodu

Steve jest jedną z osób, które poczuły korzyści dla samopoczucia wynikające z ogrodnictwa. Ogrodnictwo po prostu uszczęśliwia. Ogrodnicy działkowi zgłaszają

eprasa.pl aadadc1a76

poprawę nastroju już po jednej sesji w ogródku, podczas gdy ankieta w 2013 roku przez magazyn *BBC Gardeners' World* wykazała, że 80 procent ogrodników powiedziało, że jest szczęśliwych i zadowolonych ze swojego życia w porównaniu z 67 procentami osób niebędących ogrodnikami. Profesor Harriet Gross z Uniwersytetu w Lincoln, autorka *The Psychology of Gardening* (Routledge, 9,99 GBP), wyjaśnia, że ogrodnictwo ma wiele różnych zalet: „Ludzie nie zawsze są całkowicie świadomi tego, że ogrodnictwo dobrze na nich wpływa, pomimo, że robią to po to, by mieć z tego przyjemność. Większa aktywność fizyczna jest także dobra dla zdrowia układu krążenia i długiego życia", dodaje.

Naturalne leczenie

Badania pokazują, że już samo przebywanie na zewnątrz w naturze i zielonych przestrzeniach lub kontakt z zielenią prowadzi do zmniejszenia poziomu stresu. Zielony widok za oknem może poprawić rekonwalescencję po operacji oraz zmniejszyć ilość przyjmowanych leków przeciwbólowych. „Podczas przebywania w naturze następuje reakcja fizjologiczna, która wpływa na fizyczne doświadczenia ludzi, a co za tym idzie psychiczne doświadczenia", dodaje profesor Gross. To coś, co Andrew Kingston widział wielokrotnie w trakcie 30 lat swojej pracy terapeuty i menedżera środowiskowego ośrodka pomocy powrotu do zdrowia dla osób starszych organizacji Camden and Islington NHS Foundation Trust.

> Gdy zajmuję się ogrodem, jestem w swoim żywiole, czuję się wolny

> 80% ogrodników ogrodników powiedziało, że jest szczęśliwych i zadowolonych ze swojego życia

Jego pacjenci mają problemy ze zdrowiem psychicznym, od choroby afektywnej dwubiegunowej po depresję i schizofrenię. Kingston posiada stosuje terapię ogrodniczą i prowadzi sesje ogrodnicze dla swoich pacjentów.

„Po swoim przyjeździe ludzie mogą być wyjątkowo zestresowani i zaniepokojeni", mówi. „Mogą czuć się odizolowani; mogą utracić zaufanie do siebie samych i do osób wokół nich. Wykonywanie prac na zewnątrz związanych z roślinami coś w sobie ma – to świetny sposób na nawiązanie kontaktu z ludźmi w niezagrażający sposób". Jego wiara w ogrodnictwo i sposób, w jaki może ono pomóc ludziom, doprowadziła do wzięcia udziału w konkursie mającym na celu zwiększenie świadomości pozytywnego wpływu ogrodnictwa na zdrowie psychiczne – który został zorganizowany przez NHS i Royal Horticultural Society w zeszłym roku. Jego zgłoszenie wygrało i instytucja NHS, dla której pracuje, otrzymała ogród Feel Good Garden, zaprojektowany przez Matta Keightley'a, który był przedstawiony podczas pokazu RHS Chelsea Flower Show w 2018 roku. Ogród już odgrywa kluczową rolę w życiach pacjentów i personelu w instytucji. Daje ludziom, którzy muszą pozostać na oddziale szpitalnym, możliwość interakcji ze środowiskiem zewnętrznym. Przestrzeń a kolory, dźwięki i zapachy roślin, takich jak rozmaryn i kocimiętka, które stymulują zmysły. Kingston dodaje, że poza możliwością przebywania w świetle dziennym i ćwiczenia, samo zaangażowanie w poszczególne zadania w ogrodzie poprawia samopoczucie. Mówi: „Wszyscy potrzebujemy piękna w naszych życiach oraz poczucia, że ktoś się nami opiekuje i o nas dba. Czasami najlepszym sposobem jest podarowanie ludziom czegoś, o co sami mogą zadbać". Wracając do Essex, Steve wyjaśnia, jak jego życie poprawiło się, odkąd zaczął zajmować się ogrodnictwem. Jego pewność siebie zwiększyła się, a nawet poznał swoją żonę, zajmując się ogrodem. Ich ślub odbył się w ogrodzie, co według Steve'a było najszczęśliwszym dniem w jego życiu. Mówi: „Gdy zajmuję się ogrodem, jestem w swoim żywiole, czuję się wolny, mogę spacerować i odwiedzać różne grządki warzywne. Nie jestem przywiązany do jednego miejsca. Spoglądanie na wszystko, czemu pomogłeś urosnąć, sprawia, że czujesz się naprawdę dobrze. Stawia cię to na piedestale. Kiedy jesteś w ogrodzie i widzisz wszystko, co pomogłeś stworzyć – nie możesz być bardziej szczęśliwy".

eprasa.pl aadadc1a76

Bądź szczęśliwy...

WYCHODZĄC NA ZEWNĄTRZ

Wyjdź na zewnątrz i NAPRAWDĘ zobacz, co jest w ogrodzie – przyjrzyj się drzewom, roślinom i dzikim zwierzętom. Udowodniono, że sezonowe zmiany w kolorach roślinności wpływają na nastrój, mówi profesor Gross. Już samo bycie na zewnątrz i dostrzeżenie tego może zwiększyć szczęście.

ŁĄCZĄC SIĘ Z INNYMI

Wykorzystaj ogrodnictwo jako sposób na łączenie się z innymi. Wymieniaj się sadzonkami, dziel się cięższymi zadaniami, pomagaj innym i pytaj starszych ogrodników o porady i wskazówki – dzielenie się uszczęśliwia każdego.

WYSIEWAJĄC NASIONA

Wysiewaj nasiona, aby skoncentrować swój umysł – nasiona naparstnicy, które łatwo kiełkują to świetny początek. Dzięki temu odwrócisz swoją uwagę od codziennych stresów i problemów, zwiększając w zamian szczęście.

BRUDZĄC RĘCE

Kontakt z glebą może cię uszczęśliwić. Badania udowadniają, że myszy wskazują zwiększony poziom poprawiającego nastrój hormonu, gdy mają kontakt z bakteriami występującymi w glebie.

SADZĄC NA PRZYSZŁOŚĆ

Pomyśl o tym, czego chcesz od swojego ogrodu w nadchodzących miesiącach i latach. Rozważ rośliny, które chciałbyś uprawiać i elementy, które chciałbyś wprowadzić – uwalnia to Kreatywność i pozwala skupić się na czymś, co zostanie wynagrodzone.

DOŁĄCZ DO ROZMOWY Odwiedź **www.gardenersworld.com/gyh**, aby dowiedzieć się więcej o kampanii Grow Yourself Healthy i sposobach poprawienia swojego szczęścia. Powiedz nam, jak ogrodnictwo poprawiło twoje zdrowie – wyślij nam wiadomość e-mail na **listy@magazyngardenersworld.pl**

eprasa.pl aadadc1a76

Felieton

Opowieści Titchmarsha

Przypominając sobie własne dzieciństwo na wsi **Alan** cieszy się nowym placem zabaw w Kew Gardens, który sprzyja kontaktom z naturą

Kiedy byłem małym chłopcem, moja mama zabierała mnie i moją siostrę na niewielki plac zabaw nad rzeką Wharfe w Ilkley, gdzie mogliśmy się wyszaleć. Plac składał się z szeregu huśtawek wahadłowych, zjeżdżalni i huśtawki-konika, ustawionych bezpiecznie na kwadratowym asfalcie. To wszystko. Interesowaliśmy się tym najwyżej pięć minut, a później ruszaliśmy na poszukiwanie lepszych zabaw nad brzegiem rzeki – różdżek z wikliny, które można było zamienić w wędki (nigdy niczego nie złapały, ale później wyposażone w wygięte szpilki i robaki siały postrach wśród rodzimych pstrągów potokowych). Szczęście dopisywało nam przy łowieniu w siatki strzebli, głowaczy i przebiegłego suma, którego trzymaliśmy w słoiku po dżemie i podziwialiśmy przez pół godziny, zanim wrócił do piwnobrązowej rzeki.

Dopingowaliśmy ścigające się w wodzie patyki, a nad wodą obserwowaliśmy ważki, odważnie tańczące nad płynącym w górę rzeki pstrągiem pod mostem Old Bridge

Te wspomnienia wróciły do mnie podczas ostatniej wizyty w Kew Gardens, gdzie odkryliśmy najlepszy plac zabaw dla dzieci na świecie! Zrozumiesz, że wcale nie przesadzam, jeśli tylko go odwiedzisz. Nie mówię o Disneyworld ani Alton Towers, ale o hektarowym placu zabaw pomiędzy starymi dębami i eukaliptusami w Kew, który powstawał przez ostatnie cztery lata.

> „To świat ziemi i powietrza, ognia i wody, który pozwala wyszaleć się dziecięcym duchom poprzez kontakt z siłami natury.”

Plac otwarto w maju [2019 r. – red.], a moje wnuki zaświadczą, jaki jest magiczny. To zaprojektowany przez Suzie Jewell świat ziemi i powietrza, ognia i wody, który pozwala wyszaleć się dziecięcym duchom poprzez kontakt z siłami natury. Wznoszący się drewniany chodnik otacza 200-letni dąb. Są też ręczne pompy, które pozwalają dzieciom nabierać wodę do zbiornika położonego na szczycie skalnej wychodni, zanim wyjmą zatyczki i puszczą kaskady strumieni w dół po skalistej skarpie. Są tunelowe zjeżdżalnie, które wyrzucają zjeżdżających wprost na miękką, piaszczystą plażę. Krótko mówiąc, jest to taki rodzaj placu zabaw, za który będąc dzieckiem dałbym się posiekać – taki, który pobudza dziecięcą wyobraźnię i możliwości fizyczne.

Przez ostatnie cztery lata mieszkańcy Kew i Richmond z niecierpliwością obserwowali przygotowania, a ich cierpliwość została nagrodzona w maju, kiedy otwarto bramy i miejscowe dzieci mogły go w końcu wypróbować. W tym roku w Wielkanoc (miesiąc przed otwarciem strefy dla dzieci) Kew odwiedziło 60 000 gości, co daje wyobrażenie o popularności ogrodu, którego bramę przekroczyłem dokładnie 50 lata temu, aby rozpocząć swoje szkolenie na ogrodnika. Wtedy ogród przypominał odwiedzającym, że jest „instytucją naukową”. Choć nie był już tak niegościnny dla osób z zewnątrz jak sto lat wcześniej (kiedy społeczeństwo było ledwie tolerowane, a nie mile witane) nadal koncentrował się na swoich botanicznych obowiązkach.

Obowiązki te w żaden sposób się nie zmniejszyły, ale Kew (który obecnie finansowo musi mieć „czyste ręce” bardziej niż kiedy był wyłącznie pod kontrolą Ministerstwa Rolnictwa, Rybołówstwa i Żywności – później zastąpionego przez DEFRA), przeszedł długą drogę w ciągu ostatnich 50 lat.

W jakiś sposób udało mu się utrzymać swoją reputację jako światowego lidera w badaniach botanicznych i naukowych, a także dbać o wspaniałą żywą kolekcję. Jednocześnie został zmuszony otworzyć się na świat... tak, powiem to... populizmu. Zrobił to z gracją i polotem, a moim zdaniem nie stracił przy tym ani godności, ani uznania. Kew jak magnes przyciąga teraz całe rodziny i to właśnie jest inwestycją w przyszłość naszej planety, gdy matki, ojcowie i dzieci wybierają ogród na miejsce całodziennej rozrywki – ogród z ogromnymi szklanymi oranżeriami, w którym znajdują się egzotyczne rośliny, spacery między drzewami, a teraz także poznawanie przyrody w bezpiecznym i ekscytującym miejscu.

Przyjdź i zobacz sam. Zabierz swoje dzieci, wnuki lub dzieci przyjaciół. Nikt im nie powie „Nie deptać trawy”, a to może je skłonić do głębszej troski o planetę, na której mamy szczęście żyć.

ZDJĘCIE: JASON INGRAM. ILUSTRACJA: CHRIS MADDEN/EYECANDYILLUSTRATION

eprasa.pl aadadc1a76

Lista zakupów

Solidne i trwałe **kompostowniki ogrodowe**, idealne na odpady organiczne z kuchni i ogrodu. Wykonane ze **100% odzyskiwanego polietylenu**. Łatwe w montażu i wygodne w użytkowaniu. Różne kształty i pojemności.
www.topkompostownik.pl

Pompa do deszczówki 4700/2 inox automatictotic z silnikiem o mocy 550 W. Do pompowania czystej wody ze zbiorników z wodą deszczową. Można ją podłączyć do większych zraszaczy czy pistoletów zraszających.
www.gardena.pl

Żółte tablice lepowe przeznaczone do wykrywania szkodliwych owadów oraz ograniczania ich liczebności w roślinach uprawianych pod osłonami.
www.target.com.pl

Mieszanka nasion traw i kwiatów polecana na trawniki krajobrazowe na różnych typach gleb. Pozwala uzyskać efekt sielskiej, pięknie ukwieconej łąki we własnym ogrodzie. Łatwa w utrzymaniu i pielęgnacji; wymaga maksymalnie 2-krotnego koszenia w trakcie sezonu.
www.rolimpexsa.pl

Lekka i kompakatowa elektryczna kosiarka RME 235 idealnie sprawdzi się przy pielęgnacji małych i średnich trawników. Szerokość koszenia wynosi 33 cm. Wyposażona jest w składany 30-litrowy kosz na trawę ze wskaźnikiem napełnienia.
www.stihl.pl

Podkaszarka akumulatorowa EasyCut Li 18/23 jest idealna do przycinania trawnika w trudno dostępnych miejscach. Zapewnia swobodę ruchu bez przewodu zasilającego. Dodatkowa osłona zabezpieczająca chroni rośliny przy podkaszaniu trawy przy rabatach.
www.gardena.pl

eprasa.pl aadadc1a76

Glinka do sadzenia dodana do gleby pochłania wodę do 80% jej wagi. Magazynuje niezbędną korzeniom wilgoć oraz stabilizuje warunki rozwoju systemu korzeniowego. Idealnie sprawdzi się w okresie suszy.
www.substral.pl

Zraszacz wahadłowy AquaZoom L to solidny model do podlewania obszarów o powierzchni od 28 m² do 350 m². Za pomocą suwaków można ustawić zasięg zraszania od 7 do 21 metrów, szerokość od 4 do 17 metrów, a także regulować szybkość przepływu wody.
www.gardena.pl

Smogówka to mieszanka nasion wieloletniej łąki kwietnej idealna do miast, np. na ronda, tereny przy drogach czy do parków. Ale równie dobrze nadaje się do Twojego ogrodu. 10% ze sprzedaży przekazywane jest na działania Fundacji Łąka.
www.panilaka.pl

MARKET OGRODNICZY

Szkółka Roślin Ozdobnych
MIROSŁAW TOMASZEK
TOMASZEK
W OFERCIE
Borówka amerykańska
do dalszej produkcji w:
• multiplatach M-24; M-60; M-144; M-240
• pojemnikach p9 oraz c2
Lawenda wąskolistna
Jesteśmy producentem wrzosów
Garden Girls
Borzęcin 855, 32-825 Borzęcin
tel. 691 540 697; 790 450 333
szkolkatomaszek@onet.com.pl

Podpory do pnączy
Liny, kratki, kolumny
Wspieramy pnącza.
zielony front
zielonyfront.pl

Szkółka Krzewów i Drzew Ozdobnych
Krystyna i Stanisław Abram
Ustroń ul. Szeroka 43
tel. 662 556 681
www.abram-szkolka.com.pl

Wysyłkowy Sklep Ogrodniczy
FUTURE GARDENS
www.futuregardens.pl
tel. 322 010 563

ZAMÓW OGŁOSZENIE MODUŁOWE tel.: 22 257 84 76

eprasa.pl aadadc1a76

MARKET OGRODNICZY

WYSYŁKOWY SKLEP OGRODNICZY
sklep.szkolkabielawni.pl

Szkółka Drzew i Krzewów
Ozdobnych Bielawni
ul. Zdunowska 1, Konarzew 63-700 Krotoszyn
tel. 662 054 630

Sklep internetowy z nowoczesnym
OŚWIETLENIEM SOLARNYM i ozdobami ogrodowymi,
w tym RZEŹBAMI WIATROWYMI

AURORA-GARDEN sale@aurora-garden.pl,
www.aurora-garden.pl, tel. 796 881 848

www.lovelybaskets.pl
Kosze i meble z naturalnego ratanu
Dealer Riviera Maison

Floribunda.pl

hodowla i sprzedaż
róż ogrodowych
sklep internetowy

Szkółka Róż Floribunda
24-130 Końskowola, Kurowska 19
biuro@floribunda.pl, tel. 603758788
www.floribunda.pl

www.Zielony-Salonik.pl

OGRODNICZY SKLEP
WYSYŁKOWY
Profesjonalny sklep
internetowy zaprasza
na zakupy przez cały sezon.

Sadzawka
SKLEP INTERNETOWY

liliowce,
paprocie,
lilie wodne
obuwiki,
hosty,
trójlisty,
cyklameny,
epimedia

» www.sadzawka.pl

Szkółka Krzewów
i Drzew Ozdobnych
Krystyna i Stanisław Abram

Ustroń ul. Szeroka 43
tel. 662 556 681
www.abram-szkolka.com.pl

Katalog firm ogrodniczych

Przejrzyj naszą
bazę i dodaj
swoją firmę!

Wejdź na:
zielonyogrodek.pl/abc-ogrodnika/przydatne-namiary

eprasa.pl aadadc1a76

Gardeners' World EDYCJA POLSKA

Polska

Redaktor naczelny
Paweł Romanowski
pawel.romanowski@avt.pl

Redaktor prowadzący
Małgorzata Wójcik
malgorzata.wojcik@avt.pl

Asystent wydawcy
Anna Cember
anna.cember@avt.pl

Współpracownicy
Anna Fizek, Anna Moroz-Darska, Łukasz Skop, Katarzyna Kaczan-Borowska, Grzegorz Falkowski

Marketing i reklama
Marta Zaczek
marta.zaczek@avt.pl
tel. 22 257 84 76

Anna Brzywczy
anna.brzywczy@avt.pl
tel. 22 257 84 98

DTP
Studio Adekwatna

Prenumerata
prenumerata@avt.pl
tel. 22 257 84 22

Kolportaż
Paweł Gago
pawel.gago@avt.pl
tel. 22 257 84 24

United Kingdom

GARDENERS WORLD
PUBLISHING DIRECTOR
Dom Murray

EDITOR-IN-CHIEF
Lucy Hall

ASSOCIATE EDITOR
David Hurrion

BBC STUDIOS, UK PUBLISHING
CHAIR, EDITORIAL REVIEW BOARDS
Nicholas Brett

MANAGING DIRECTOR, CONSUMER PRODUCTS AND LICENSING
Stephen Davies

COMPLIANCE MANAGER
Cameron McEwan

HEAD OF PUBLISHING
Mandy Thwaites

UK PUBLISHING CO-ORDINATOR
Eva Abramik
UK.publishing@bbc.com
www.bbcstudios.com

IMMEDIATE MEDIA CO LTD
CHAIRMAN
Martin Weiss

CEO
Tom Bureau

DIRECTOR OF INTERNATIONAL LICENSING AND SYNDICATION
Tim Hudson

INTERNATIONAL PARTNERS MANAGER
Molly Hope-Seton

Adres redakcji
„Gardeners' World. Edycja Polska"
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa
tel. 22 257 84 99
www.magazyngardenersworld.pl

Źródłowe materiały publikacyjne pochodzą z miesięcznika brytyjskiego „Gardeners' World".

© Copyright 2015 AVT

Mimo wszelkich starań przy opracowaniu materiału do tego czasopisma, wydawca nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek błędy w tym czasopiśmie.

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za zamieszczone na łamach pisma „Gardeners' World. Edycja Polska" treści reklamowe oraz artykuły promocyjne.

Wydawca
AVT-Korporacja Sp. z o.o.
ul. Leszczynowa 11
03-197 Warszawa tel. 22 257 84 99

Wydawnictwo AVT należy do Izby Wydawców Prasy

dwumiesięcznik nr 4/2020

Magazyn jest wydawany na licencji brytyjskiego wydawnictwa Immediate Media Co Ltd

oraz BBC Worldwide

BBC Gardeners World magazine is published by AVT-Korporacja Sp. z o.o. under licence from BBC Studios, Television Centre, Wood Lane, London W12 7TQ. The Gardeners World logo and the BBC Blocks are the trade marks of the British Broadcasting Corpo-ration. Used under licence. © Immediate Media Company Limited. All rights reserved. Reproduction in whole or part prohibited without permission.

W następnym numerze...

wrześniowo-październikowy
numer w sprzedaży już pod koniec sierpnia

Poznaj prywatny ogród Alana

PLUS Rady ekspertów

Wiosenne rośliny cebulowe dla zapylaczy

Dynie: w ogrodzie i w kuchni

Dziki raj Carol

Planta

na dobre
w ogrodzie!

Pełna gama
produktów do ogrodu!

Mieszanki traw, nawozy, **cebule kwiatowe,** podłoża, **agrotekstylia,**
kamienie ogrodowe, **nasiona,** akcesoria ogrodnicze

Planta Sp. z o. o., ul. Wyszyńskiego 16a, 33-100 Tarnów, biuro@planta.pl

www.planta.pl

eprasa.pl aadadc1a76

Uczyń swój ogród bardziej smart

Works with Apple HomeKit

Works with IFTTT

smart system Gardena

Robot koszący, zraszacze, czujnik wilgoci, czy nawet lampki ogrodowe.
Masz to wszystko pod kontrolą dzięki aplikacji smart GARDENA.
Jedna aplikacja dla całego ogrodu.

GARDENA®

eprasa.pl aadadc1a76